WKN notat 2011:2

NATURTYPER I HOBØL

OPPDATERING AV KOMMUNENS NATURTYPEREGISTER

Monumental hul eik gården Hol i Hobøl med en omkrets på ca. 5 m. På samme gård var det flere forekomster av store almetrær, linder og to salamanderdammer. Foto: Ola Wergeland Krog.

1. NOVEMBER 2011

Notat 2011:2

Utførende institusjon:	Kontaktperson:	
Wergeland Krog Naturkart	Ola Wergeland Krog	
Oppdragsgiver:	**Kontaktperson:**	**Dato:**
Hobøl kommune	Håvard Lucasen	01. november 2011

Referanse:

Wergeland Krog, O.M. 2011. Naturtyper i Hobøl. Oppdatering av kommunens naturtyperegister. *Wergeland Krog Naturkart Notat* 2011-2: 7s. + 2 vedlegg (64s. + kart).

Referat:

Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid og litteratursøk. Wergeland Krog Naturkart tilpasset dataene til DN-håndbok 13-1999 og de naturtypene som ikke ble befart i felt ble kontrollert mot ortofoto fra 2010. Nyere funn av rødlistearter, som er relevante for arealforvaltningen, ble innarbeidet.

Sammenstillingen resulterte i 129 kartfestede og verdivurderte naturtyper.

Av de 129 kartfestede naturtypene dominerer dammer med 92 registreringer med henholdsvis 17 svært viktige, 55 viktige og 19 lokalt viktige. Stor salamander er registrert i 17 dammer i kommunen. Den absolutt viktigste naturtypen i kommunen er imidlertid Hobølelva som har viktige funksjoner for sjeldne og rødlistede arter hvorav elvemusling (VU) og klubbeelveøyenstikker (CR) er helt spesielle.

Det foreliggende resultatet er ikke en fullstendig kartlegging av naturtyper i Hobøl, men det gir en god oversikt over mange av kommunens naturtypelokaliteter og alle de kartlagte lokalitetene er viktige å ivareta i arealforvaltningen. Ved en ny runde med naturtypekartlegging bør det i første omgang fokuseres på bekkesystemene som er tidkrevende å kartlegge, samt på skogområdene som ble nedprioritert da biologisk mangfold i skog først og fremst skal ivaretas gjennom Miljøregistreringer i skog (MIS).

4 emneord:

Hobøl kommune
Naturtyper
Biomangfold
Kartlegging

INNHOLD

1 INNLEDNING

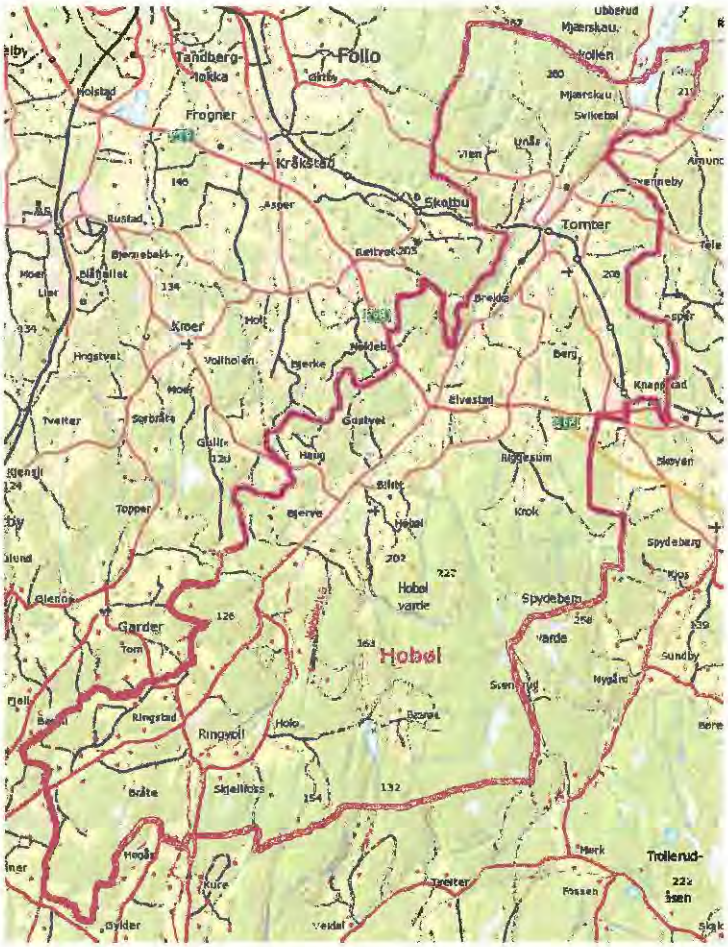

Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Hobøl kommune, ved Plan- og miljøvernleder Håvard Lucasen, gjennomgått og supplert kommunens eksisterende naturtypekartlegging som ble startet som en hovedoppgave ved UMB i 2002-2003 (Bjørnstad 2003).

Hobøl kommune ligger helt nordvest i Østfold fylke, og grenser i nord mot Enebakk, i vest mot Ski og Vestby, i sør mot Våler og i øst mot Spydeberg kommune.

Hobøls totale areal er på 144 km², fordelt på 35 km² jordbruksareal, 100 km² skogbruksareal og 9 km² annet areal (bl.a. byggeområder). De store skogsområdene gir gode muligheter for friluftsliv, jakt, fiske og lokalhistoriske opplevelser. Det bor 4 822 personer i Hobøl kommune pr. 1. januar 2011. Hobølelva er livsnerven i Hobølnaturen og elvas betydning for både natur og kultur i kommunen kommer bla i uttrykk ved at den meandrerende elvestrengen finnes igjen i kommunevåpenet. Naturtypekartleggingen viste også at Hobølelva er av nasjonal verdi som naturtype med en rekke registrerte rødlistearter hvor livskraftige bestander av elvemusling og klubbeelvøyenstikker er av nasjonal betydning.

2 METODIKK

Dette prosjektet består vesentlig av en nykartlegging av naturtyper i kommunen samt en gjennomgang av tidligere registrerte naturtyper som ble kartlagt av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad i hans hovedfagsarbeide i 2002-2003 (Bjørnstad 2003). Resultatet av kartleggingen er systematisert, verdisatt og tilpasset kravene for å overføre de registrerte naturtypene til Direktoratet for naturforvaltnings databasesystem "Naturbase". Alle tidligere registrerte naturtyper har blitt kvalitetskontrollert, de fleste i felt og samtlige mot de nyeste flybildene (ortofoto 2010) og mot Artskart (2011).

Kartleggingen ble supplert med en gjennomgang av samtlige rødlistefunn som er presentert på "Artskart" fra Artsdatabanken, og så langt disse har vært av forvaltningsmessig betydning har funnene blitt innarbeidet i naturtypekartleggingen.

Prosjektet er basert på DN-håndbok 13-1999 "Kartlegging av naturtyper" (Direktoratet for naturforvaltning 2007), samt "Norsk Rødliste 2010" (Kålås m.fl. (red.) 2010).

3 RESULTAT

Prosjektet resulterte i 140 kartfestede og verdivurderte naturtyper. Fordeling i naturtype, antall og verdi er gjengitt i tabellen nedenfor.

Tabell 1. Kartlagte naturtyper i Hobøl, antall, fordeling, areal og verdisetting.

Hovednaturtype	Naturtype	A	B	C	Uprioritert	Total	Areal (daa)
Ferskvann/våtmark		**19**	**57**	**20**	**1**	**97**	**939,9 daa**
	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	1				1	**5,4 daa**
	Viktig bekkedrag		2			2	89,6 daa
	Dam	17	55	19	1	92	35,5 daa
	Viktige bestander av ferskvannsorganismer	1				1	**628,4 daa**
	Annen viktig forekomst			1		1	181,0 daa
Kulturlandskap		**2**	**8**	**11**		**21**	**402,5 daa**
	Naturbeitemark		2	5		7	359,5 daa
	Store gamle trær	1	5	5		11	3,1 daa
	Parklandskap	1	1	1		3	39,9 daa
Myr og kilde		**2**	**2**			**4**	**498,0 daa**
	Intakt lavlandsmyr i innlandet	2	2			4	498,0 daa
Skog		**3**	**3**	**1**		**7**	**225,5 daa**
	Rik edellauvskog	1	1			2	10,8 daa
	Gammel fattig edellauvskog		1			1	4,3 daa
	Gammel barskog	1	1	1		3	187,4 daa
	Bekkekløft og bergvegg	1				1	23,0 daa
Totalt		**26**	**70**	**32**	**1**	**129**	**2 066,0 daa**

Samtlige naturtyper er digitalisert i ArcMap versjon 10 fra Esri med ortofoto som bakgrunn. Temalaget ble produsert i UTM sone 32 og overlevert til kommunen og Fylkesmannen i Østfold som Shape.

Materialet som overleveres kommunen og Fylkesmannen i Østfold består av følgende:

- Et digitalt temalag i Shape med 129 polygoner med ID, Digitaliseringsdato, Objekttype og Kvalitet.
- Egenskapstabeller tilpasset overføring til Naturbase.
- Et oversiktskart i PDF-format
- Faktaark med bilder og beskrivelse av de kartlagte naturtypene. Filnavnet tilsvarer det lokale ID-nummeret til naturtypen og er dermed egnet for kobling i GIS-systemer eller på Internett.

4 VIDERE KARTLEGGING

Figuren til høyre skisserer grovt hvilke arealer av kommunen som er henholdsvis Fullstendig kartlagt, Godt kartlagt eller Dårlig kartlagt. Det understrekes her at kategorien "Fullstedig kartlagt" er et relativt begrep og viser arealer som er fullstendig kartlagt i henhold til det som anses som en fullstendig kartleggingsinnsats for denne typen kartleggingsprosjekter anno 2011. Fullstendig kartlagt betyr derfor ikke nødvendigvis at alle naturtyper innenfor dette arealet er kartfestet, men at dette arealet er kartlagt på et detaljnivå som etter dagens prosjektstandard kan karakteriseres som fullstendig. Det er altså fullt mulig med større innsats å finne flere verdifulle naturtyper innenfor arealer i kategorien Fullstendig kartlagt.

Ved en ny runde med naturtypekartlegging bør det i første omgang fokuseres på bekkesystemene, som er tidkrevende å kartlegge, samt på skogområdene mot Spydeberg som ble nedprioritert da biologisk mangfold i skog først og fremst skal ivaretas gjennom Miljøregistreringer i skog (MIS). Videre er det en flere lokaliteter i kulturlandskapet nord for E18 som er registrert basert på ortofoto men ikke er kontrollert i felt i denne runden.

5 REFERANSER

Artskart 2011. Artsdatabankens artsdatabase for Norge (http://artskart.artsdatabanken.no/), kontrollert okt. 2011.

Bjørnstad, J.R. 2003. Kartlegging av viktige områder for biologisk mangfold i Hobøl kommune etter DN-håndbok 13-1999. Hovedfagsoppgave ved Norges Landbrukshøgskole, Ås.

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok* 13, 2. utgave 2006, revidert 2007: 1-258 + vedlegg.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Wergeland Krog, O. M. 1997. Viltet i Hobøl. Kartlegging av viktige viltområder. Forvaltningsplan for viltressursene. Fylkesmannen i Østfold og Hobøl kommune. 81s.+ kart.

Hogel nord
N

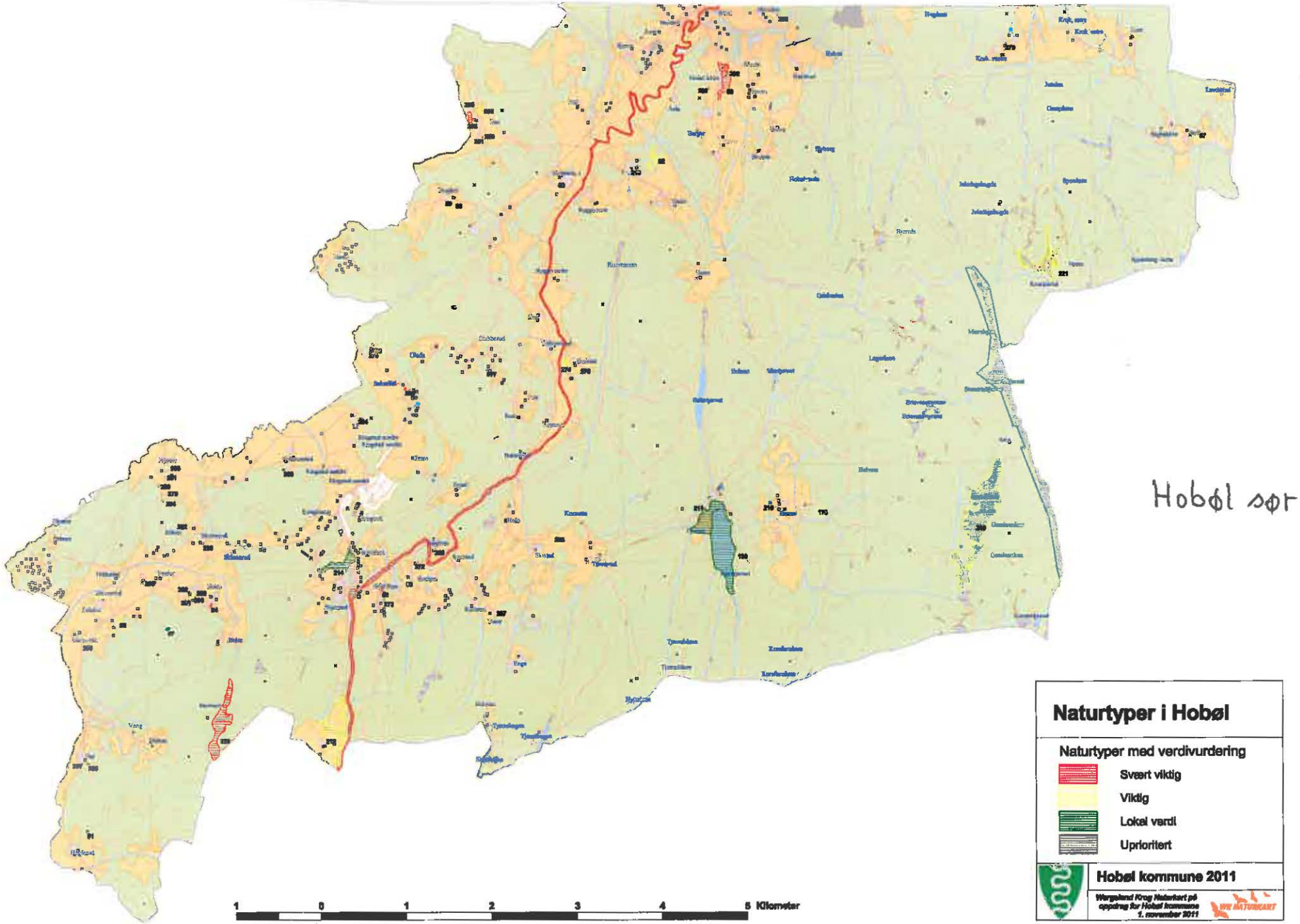
Hobøl sør
Naturtyper i Hobøl
Naturtyper med verdivurdering
Svært viktig
Viktig
Lokal verdi
Uprioritert
Hobøl kommune 2011
Wergeland Krog Naturkart på oppdrag for Hobøl kommune 1. november 2011
WK NATURKART
1 0 1 2 3 4 5 Kilometer

Naturtyper – Oversikt

2 Hobølelva
Viktige bestander av ferskvannsorganismer – Verdi: A Areal : 628,369 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Hobølelva renner gjennom hele kommunen fra nord til sør og med unntak for noen fosser og stryk er dette en stilleflytende elv, eller å, som meandrerer gjennom marine avsetninger. Elva renner igjennom sterkt jordbrukspåvirkede områder og marka er stedvis oppdyrket helt ned til elvestrengen, noe som har medført store utfordringer når det gjelder vannkvaliteten i elva.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:
Hobølelva er en meandrerende liten elv som renner mellom Mjær og Vansjø. Den meandrere for det meste men enkelte strekninger er rettet ut. Elva renner for det meste stille gjennom jordbrukslandskapet og mesteparten av fallet fra Mjær på 110 m til Vansjø på 25 moh. skjer ved dammer og kraftanlegg. Det eneste skikkelige strykstekningen er ved utløpet fra Mjær. Elva er næringsrik og har stort sett leirebredder med høyt næringsinnhold. En vanlig vegetasjonstype langs elva er Våt/fuktig, middels næringsrik eng av Mjødurt-utforming (G12c) med typiske arter som strandrør, mjødurt, hundekjeks, vasshøymol, bekkeblom, hundegras, sverdlilje og brennesle.
Hobølelva er viktig for en lang rekke arter, men det er elvas funksjon som leveområde for noen helt spesielle arter som er grunnlaget for at elvestrengen er slått sammen til en sammenhengende naturtype. Disse artene er elvemusling (VU) og klubbeelvøyenstikker (CR). Elvemusling ble påvist i øvre del ved utosen av Mjær i 2009 (Karlsen 2009). Det er oppgitt at det finnes funn fra resten av vassdraget men disse er gamle og gjennfunn er vurdert som vanskelig (Dolmen & Kleiven 1997), men i 2010 fant Morten Hage elvemusling nedenfor Høgfoss og det er derfor sannsynlig at den også kan finnes på andre lokaliteter i elva. Det skal også finnes elvemusling i sidebekken Fossbekken (Statens Vegvesen 2011). Hobølelva har også en stedegen ørretstamme med kjente gyteområder øverst ved utløpet av Mjær. Ørreten i elva er helt nødvendig for reproduksjon av elvemusling da den inngår i muslingens reproduksjonssyklus (muslinglarvene lever en tid på ørretens gjeller). Elvemuslingen er en spesielt interessant art som kan bli 300 år gammel. Den kritisk truede arten klubbeelvøyenstikker er også registrert flere steder langs elva (Hage 2009) og det er sannsynlig at den finnes på egnede steder langs hele elva.
Det er viktige viltbiotoper langs elva og ved innsjøen Mjær. Det er registrert viktige områder for fiskeørn, kanadagås, gråhegre, skogsnipe, spurvehauk, stokkand, musvåk, vintererle, krikkand, munk, rosenfink, sandsvale og stokkand (Wergeland Krog 1997).
Artsmangfold: Følgende rødlistearter er registrert langs elva og reproduserer her: strandsnipe (NT), nattergal (NT), gresshoppesanger (VU°), mandelpil (VU), Anthonomus undulatus (DD), Rhinusa linariae (VU), Perlodes dispar (NT), klubbeelveøyenstikker (CR), tangelveøyenstikker (VU), elvevannymfe (NT), Pauropus

lanceolatus (DD), elvemusling (VU), Macrothrix laticornis (NT), storflekket kongevårflue (NT).
En rekke rødlistede fuglearter er også registrert langs elva men er ikke registrert i databasen da det ikke er sikkert om de hekker langs elva. Her kan nevnes: åkerrikse (CR), hettemåke (NT), fiskemåke (NT), tornskate (NT), tårnseiler (NT), stær (NT), vipe (NT), nattravn (VU), tornirisk (NT), sanglerke (VU), vepsevåk (VU).
Strykområdene fra Høgfoss til Skjelfoss er et leveområde for en stedegen ørretstamme. Langs elva er det viktige viltbiotoper. Det er registrert hekking av vintererle (Wergeland Krog 1997). Et stort felt med mattestarr, som regnes som sjelden i Østfold, er funnet på nordsiden av elva ved Høgfoss (Båtvik 1992).
Bruk, tilstand og påvirkning: Det har i lengre tid pågått et prosjekt for å redusere tilførsel av partikler og næringsstoffer til elva (Morsaprosjektet) og dette har bedret sjansene for de spesielle artenes overlevelse i elva.
Fremmede arter: Ikke påvist, men det er sannsynlig at det finnes mink, lupin, kanadagullris mfl. langs elvestrengen.
Del av helhetlig landskap: Hobølelva er livsnerven i kommunen, noe som gjenspeiles i kommunevåpenet som viser den meandrerende Hobølelva.
Verdivurdering: Hobølelva har en meget viktig landskapsøkologisk funksjon, den er viktig for en rekke rødlistede arter generelt og for elvemusling og klubbeelvøyenstikker spesielt. Lokaliteten vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Det bør vises særlige hensyn ved arealplanlegging i tilknytning til elva. Utfylling, planering, veiutbygging ol. langs elveløpet bør ikke forekomme.

5 Tomter krk.
Parklandskap – Kirkegårder Verdi: B Areal : 3,938 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Tomter kirkegård er liten og omkranser kirken. Det er anlagt en ny gravplass et stykke fra kirken.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kirkegården omkranses av flere store asketrær hvorav 2 er hule. Den største asken står midt på kirkegården, består av 4-5 stammer. En stamme er død. Treet har en diameter på ca. 4.6 m ca 1 m over bakken.. Ellers står det 9 asker i varierende størrelse utenfor kirkegårdsmuren. Den ene av disse er hul og ca. 70 cm i brysthøydediameter. Det er ingen spesielle arter på trærne og bare vanlige lavarter som bristlav, papirlav, bleiktjafs og barkragg. I plenen er det rikelig med engkransemose, dette indikerer at det ikke brukes kunstgjødsel, noe som er bra for artsmangfoldet. Forekomsten av prestekrage, blåklokke, blåkoll, markjordbær, hvitkløver, legeveronika, ryllik, marikåpearter og rødknapp viser også at enga ikke gjødsles eller gjødsles lite.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men det er mange gamle asketrær her som nå er rødlistet (NT). Det er også påvist spor etter flaggermus i kirketårnet, men ikke nok ekskrementer til å anta at det er en koloni i tårnet.
Bruk, tilstand og påvirkning: Denne kirkegården er trolig ikke lenger i bruk og den skjøttes på en måte som gavner biomangfoldet.
Fremmede arter: Ingen spesielle.

Del av helhetlig landskap: Kirken ligger på en markert høyde i terrenget og de store asketrærne og den opphøyde kirkegården er et viktig estetisk innslag i landskapet.
Verdivurdering: Velutviklet parklandskap med gamle og hule trær, potensiale for sopparter i plenen. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Fortsette skjøtselen slik det gjøres nå uten bruk av kunstgjødsel og la gamle hule trær få stå og heller beskjære dem om de skulle bli til fare for sikkerheten.

8 Hollebøl
Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,745 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Eika står i kulturlandskapet på østsiden av veien rett øst for Hollebøl gård. Hollebøl ligger ca 2 km nordøst for Knapstad sentrum, nær grensen mot Spydeberg kommune.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Eikene ved Hollebøl er gamle og grove. Begge er fredet ved tinglysning 22/8-1933 (Fylkesmannen i Østfold 1976). Det største treet hadde en omkrets på 3,78 m ved fredningen i 1933. Ved siste måling hadde det en brysthøydediameteren på 4,27 m.
Del av helhetlig landskap: De to store eikene er viktige estetisk og naturfaglige elementer i kulturlandskapet på Hollebøl.
Verdivurdering: Stor eik til å være i Indre Østfold. Trærne er viktige for det biologiske mangfoldet og som del av kulturlandskapet ved Hollebøl. Store eiker er en av seks utvalgte naturtyper som skal ha spesiell oppmerksomhet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Eika bør fristilles forsiktig for å øke solinnstrålingen på treet.

20 Hollebøl
Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,654 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Eika står i kulturlandskapet på vestsiden av veien et par hundre meter sør for Hollebøl gård. Hollebøl ligger ca 2 km nordøst for Knapstad sentrum, nær grensen mot Spydeberg kommune.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Eikene ved Hollebøl er gamle og grove. Begge er fredet ved tinglysning 22/8-1933 (Fylkesmannen i Østfold 1976). Det største treet hadde en omkrets på 3,78 m ved fredningen i 1933. Ved siste måling hadde det en brysthøydediameteren på 4,27 m.
Del av helhetlig landskap: De to store eikene er viktige estetisk og naturfaglige elementer i kulturlandskapet på Hollebøl.
Verdivurdering: Stor eik til å være i Indre Østfold. Trærne er viktige for det biologiske mangfoldet og som del av kulturlandskapet ved Hollebøl. Store eiker er en av seks utvalgte naturtyper som skal ha spesiell oppmerksomhet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Eika bør fristilles forsiktig for å øke solinnstrålingen på treet.

47 Lønjedalsåsen

Gammel barskog – Gammel granskog Verdi: C Areal : 7,076 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lønjedalsåsen ligger nord i kommunen på grensen til Gaupesteinsmarka sørøst på Lønjedalsåsen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er gammel barskog med utformsing Gammel granskog. Vegetasjonstypen ble anslått til å være lavurtskog ved befaring sommeren 2002 (JRB). Arter som indikerer dette og som ble funnet ved befaring er liljekonvall, stormarimjelle, gaukesyre, maiblom, bregner og kantarell. Avgrensningen er god.
Området inneholder liggende døde trær i flere nedbrytnigsstadier, samt stående døde trær. De seneste nedbrytningsstadier ble ikke funnet. Mye av den stående skogen er godt over hogstmoden alder. Området inneholder og høystubber av osp og gran.
Verdivurdering: Lokaliteter med gammel granskog er forholdsvis sjeldent i kommunen og lokaliteten er i tillegg en forholdsvis rik naturtype som det er lite gammelskog igjen av på landsbasis (DN 1999e). Ingen indikatorarter på kontinuitet ble oppdaget på den begrensede feltregistreringen og lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling

……

49 Riggesem, midtre dam

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,328 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Riggesem ligger ca 2 km øst-sørøst for Elvestad. Riggesem midtre dam ligger inne på tunet. Beliggenheten er sørvendt, åpen og med god solinnstråling. Omgivelsene består overveiende av gressmark, samt noen prydbusker.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er dam med utformingen gårdsdam. Arealet er ca 80 m2, maks dybde er ca 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Dammen, som er en eutrof tundam, er sannsynligvis gammel. Strandtypen består dels av fast gressmark, fjell og dunkjevle. Bunnlaget utover består av fjell, leire og dynn.
Artsmangfold: Det ble registert liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995) og i 2011 ble det påvist både stor og liten salamander (Ola Wergeland Krog 16.8.2011).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet til vanning av dyr, Nå blir den benyttet som pryddam som holdes i god hevd.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig da dammen holdes i god hevd.

……

50 Riggesem, søndre dam

Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,48 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Riggesem ligger ca 2 km øst-sørøst for Elvestad. Riggesem søndre dam ligger sørvest for tunet. Beliggenheten er vestvendt, åpen og med god solinnstråling. Omgivelsene består overveiende av åkre samt spredte furu og bjørketrær.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gårdsdam omkranset av hage, åker og vei. Arealet er ca 140 m2 og dammen er trolig dyp. Dammen er kraftig begrodd av kjempepiggknopp, ellers småandemat, nøkkroser, knappsiv, mannasøtgras, kattehale og vassgro. Høyere oppe på bredden dominerer mjødurt, brennesle, bringebær og åkertistel. Unormalt grumsete vannkvalitet tyder på at det er karuss i dammen.
Artsmangfold: Av interessante arter ble det registert stor andemat, liten salamander og padde i 1994 (Bolghaug 1995). Ingen amfibier ble påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som drikkevannskilde til gården. I dag er den ikke lenger i bruk.
Fremmede arter: Det kan finnes karuss i dammen ifølge grunneier (Bolghaug 1995)..
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i kulturlandskapet på gården.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle hensyn utover å holde vannspeilet åpent slik at dammen ikke gror igjen.

****

51 Haglerud
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,444 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Haglerud ligger lengst sørvest i kommunen. Dammen ligger omlag 250 m nord-nordøst for gården. Beliggenheten er delvis åpen, men omkranset av endel oppskytende bjørk, osp og vierkratt.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogsdam hvor lysforholdene ved befaring i 1994 fremdeles var nokså gode. Omgivelsene ellers består overveiende av granskog. Arealet på dammen er ca 200 m2, den maksimale dybden mer enn 1 m og dammen er overveiende dyp. Alderen er noe uviss men det er sannsynligvis en gammel dam. Den kan betraktes som en oligotrof/mesotrof skogsdam. Strandtypen består dels av starrsump, fast skogbunn og sphagnummose. Bunnlaget utover i dammen består av leire samt tykke dynnlag.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som drikkevannskilde til gården. I dag er den ikke lenger i bruk men tamendene ved gården oppholder seg/ beiter i dammen.
Verdivurdering: Skogsdam uten spesielle arter, men alle dammer i landskapet er viktige for biomangfoldet og dammen vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Fjerne skogen omkring dammen for å unngå at strøfall fører til oksygensvikt.

52 Skjelfoss
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,353 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Skjelfoss ligger sør i kommunen ved Hobølelva. Dammen ligger ved tunet inne i hagen. Beliggenheten er åpen med god solinnstråling. Omgivelsene består av gressmark med enkelte lave busker.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En middels stor, vakker gårdsdam omgitt av grasmark, noe løvfellende busker og trær, samt noe impediment. Kort vei til gunstige landområder for salamander. Beliggenheten er åpen, og solinnstrålingen er meget god fra øst og sør. Deler av bredden er steinsatt. Bredden for øvrig dannes av grasmark og noe fjell. Arealet er om lag 200m2, og dybden rundt én meter. Av akvatiske planter ble det registrert dunkjevle (Typha sp.) og noe andmat (L. minor). En viss gjengroing foregår, men dette representerer ikke noe problem, i det minste ikke på kort sikt. Det ble fanget fire larver av storsalamander (T. cristatus). Det ble ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten. (Hage 2009).
Dammen ble befart den 6.7.2011 av Ola Wergeland Krog og det ble påvist nikkebrønsle, stor og liten salamander. Dammen er omgitt av plen og hage og er i god hevd. Strandengvegetasjon på NVsiden, ellers plen. Dominerende arter er skogsivaks, mannasøtgras, dunkjevle, vassgro, småandemat samt mose.
Artsmangfold: Det ble i 1994 registrert nikkebrønsle, liten og stor salamander (Bolghaug 1995) og i 2008 ble det registrert stor salamander (Hage 2009). Stor og liten salamander samt nikkebrønsle påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen fremstår som en velholdt hage-/pryddam, og en god lokalitet for storsalamander. Grunneiers ivaretakelse av lokaliteten tyder på at den er en trygg ynglelokalitet for storsalamander. Det ble ikke registrert noen trusler mot dammen (Hage 2009).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert to andre rødlistearter, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak påkrevd.

53 Svelgen
Dam – Verdi: B Areal : 0,515 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Svelgen ligger noen hundre meter øst for Skjelfoss. Dammen ligger like sør for tunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger sørvendt, er relativt åpen og med god solinnstråling. Omgivelsene består av gressmark og spredte løvtrær/busker. Arealet er ca 225 m2 og den er overveiende dyp med et maks dyp på ca 2 m. Alderen er

ukjent men den ble anlagt før 1910, og den kan betraktes som en mesotrof/eutrof beitemarksdam. Strandtypen består av fast gressmark og endel steinsetting. Bunnlaget utover består av leire samt endel dynn.
Lokaliteten befart den 6.7.2011, den var da fullstendig innrammet av myrkongle og ute i dammen var det en tett bestand av vanlig tjønnaks. Ellers noe sverdlilje, myrhatt og knappsiv. Det er en stor bestand av karuss i dammen - karussens "smasking" ble hørt over hele dammen (Ola Wergeland Krog).
Artsmangfold: Det ble i 1994 registrert nikkebrønsle og reproduksjon av liten salamander (Bolghaug 1995) og liten salamander ble også påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen har en rik vegetasjon men er trolig relativt stabil.

……

54 Bråte-øst

Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,572 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bråte ligger sør i kommunen, ca 1,5 km vest for Hobølelva ved Skjelfoss. Dammen ved Bråte øst ligger inntil gårdsveien like sør for tunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Langstrakt, fin gårdsdam beliggende godt eksponert mot øst, men høye trær i sørenden hemmer innstrålingen noe fra denne kanten. Omgivelsene består av blandingsskog og dyrka mark. Tett kratt og bartrær står langs hele den vestre bredden. Breddene utgjøres av grasmark og fast skogbunn. De beste landområdene for salamandere som hører til denne dammen ligger trolig mot gården og i skogområdene vest og sør for dammen. Arealet er om lag 300m2. Dammen har både grunne partier og dypere høler – maksimal dybde ca. én meter. En viss gjengroing finner sted, særlig i de grunnere partiene. Det ble registrert store mengder algematter i dammen. Ti salamanderlarver ble fanget, hvorav det henholdsvis var to storsalamander (T. cristatus) og åtte småsalamander (T. vulgaris). Ytterligere tre larver ble registrert. Blant disse var det minst én storsalamander. Dammen ligger nært opptil dyrket mark, men opplever trolig liten eller ingen avrenning herfra. Det ble ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2008).
Dammen ble befart den 6.7.2011, dammen var noe begrodd av myrhattet, hesterumpe og mannasøtgras samt vierkratt. Det ble konstatert forekomst av stor og liten salamander (Ola Wergeland Krog).
Artsmangfold: Det ble registrert nikkebrønsle, liten salamander og stor salamander i 1994 (Bolghaug 1995) samt stor og liten salamander i 2008 (Hage 2009) og i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er noe begrodd, stedvis ganske kraftig. Dammen er omkranset av en del trær og busker som hindrer solinnstrålingen og som dessuten fører til strøfall som på sikt kan medføre anaerobe forhold i dammen.
Fremmede arter: I 1994 ble det satt ut ørret i dammen. Denne overlevde sannsynligvis ikke vinteren.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på

dette grunnlag, samt at det er registrert to andre rødlistearter, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Tynning/fjerning av noe vegetasjon, først og fremst i sørenden.

55 Narvestad-øvre
Dam – Verdi: B Areal : 0,695 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Narvestad ligger ved Rv 151 like ved grensen mot Vestby. Dammen ligger ca 250 m sørøst for tunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger noe skyggefullt, omkranset av oppskytende bjørketrær og vierkratt. Omgivelsene består ellers overveiende av granskog med innslag av bjørk. Dammen er overveiende dyp, maks dybde er uvisst, og arealet er ca 250 m2. Den kan betraktes som en mesotrof skogsdam og er trolig gammel. Strandtypen består for det meste av vierkratt og fast skogbunn, det er og noe starrsump. Bunnlaget består av leire samt endel dynn (Bolghaug 1995).
I 2011 ble det notert at det fortsatt var god solinnstråling og at dammen stedvis var dominert av elvesnelle og kvasstarr, ellers ble tjønnaks, lyssiv og bekkeblom registrert som mengdearter omkring dammen.
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995) og den ble påvist på nytt i 2011 (Ola Wergeland Krog 4.7.2011).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble periodevis benyttet (1994) til vanning av sau på beite, men i 2011 var det ingen tegn til at dammen er i bruk.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle hensyn påkrevet.

56 Brekka
Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,316 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Brekka ligger 2 km sørøst for Tomter.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Relativt stor gårdsdam, beliggende midt på tunet. Dammen ligger åpent, og har gode lysforhold, men enkelte høyreiste, løvfellende busker og trær påvirker innstrålingen. Omgivelsene består av gårdsbygninger og grasmark, og med kort vei til gode landområder for salamandere sørvest for dammen. Frodig gras- og urtevegetasjon omgir dammen. Omgivelsene tilbyr gode landområder for salamander. Maksimal dybde er trolig rundt én meter. Det ble funnet larver av begge salamanderartene; tre storsalamander (T. cristatus) og to småsalamander (T. vulgaris). Lokaliteten preges av kraftig gjengroing. Grunneier er positiv til opprensking, og har sjøl ved flere anledninger drevet aktiv skjøtsel av dammen (Hage 2008).
Artsmangfold: Det ble registrert nikkebrønsle, stor salamander og liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995) samt stor og liten salamander i 2008 (Hage 2008).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert to andre rødlistearter, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Det er store flytematter omkring dammen og en opprensking bør vurderes.

57 Bøler-øst
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,18 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bøler ligger ca 3,5 km sør for Knapstad like ved kommunegrensen mot Spydeberg. Dammen ligger like ved grusveien som går innover mot Levorstad ca 125 m øst-nordøst for gården Bøler.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En relativt liten dam beliggende på et beite et par hundre meter øst for gårdsbygningene. De umiddelbare omgivelsene er grasmark og bergknauser, og det er kort vei til gode landområder for salamander (skogsområder). Beliggenheten er relativt åpen, og med god innstråling. Dammen er omgitt av grasmark, bergknauser og blandingsskog. Arealet er kun om lag 70m2. Maksimal dybde er ca. en halv meter. Av akvatisk vegetasjon kan nevnes andmat (L. minor) og tjønnaks (Potamogeton sp.). Dammen står i fare for å gro igjen, og opprensking er nødvendig. Det er trolig ingen andre trusler mot dammen. Det ble fanget tre larver av storsalamander (T. cristatus) i dammen. Det ble ikke gjort noen registreringer av andre dyregrupper. (Hage 2009).
Dammen ble befart den 16.8.2011 og var da kraftig begrodd med myrhatt, flaskestarr, torvmoser, mannasøtgras vanlig tjønnaks og knappsiv. Det er helt åpent omkring med unntak for 2 furuer og 3 bjørketrær.
Artsmangfold: Det ble registrert reproduksjon av liten salamander og stor salamander i 1994 (Bolghaug 1995), og stor salamander i 2008 (Hage 2009). I 2011 ble det påvist en stor bestand av liten salamander (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Det ble tidligere beitet omkring dammen og dette bør absolutt gjenopptas da det trolig er eneste måten å holde en så grunn dam åpen på sikt.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det også er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Opprensking for å stanse gjengroing. Det bør også vurderes å utvide dammens totale areal noe, og i den forbindelse gjøre den gjennomgående noe dypere.

58 Bovim-sør
Dam – Verdi: A Areal : 0,245 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bovim ligger ca 500 m sørøst for Elvestad. Dammen ligger i hagen til et bolighus i åkerkanten ca 150 - 200 m sør-sørvest for søndre Bovim gård.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En middels stor, inngjerdet gårdsdam/brønndam beliggende i utkanten av pent opparbeidet hage. Den er omgitt av rik urtevegetasjon og noe løvfellende trær (kratt). Omgivelsene for øvrig består av grasmark (plen), dyrka mark og løvskog. Dammen ligger relativt eksponert, men vendt mot nord. Solinnstrålingen er likevel nokså god. Dammen har et areal på om lag 150m2, og et største dyp på rundt 2m. Ved befaringen var vannet relativt klart og hadde en gråbrun farge. Dammen renskes med ujevne mellomrom, sist gang våren 2008. Én larve av storsalamander (T. cristatus) og to larver av småsalamander (T. vulgaris) ble fanget. Dammen påvirkes trolig noe av avrenning fra jordbruksarealene. Det ble ellers ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2009).
Artsmangfold: Det ble registrert reproduksjon av liten salamander og stor salamander i 1994 (Bolghaug 1995) og i 2008 (Hage 2009).
Fremmede arter: Det er forsøkt satt ut ørret og japansk karpe, men de overlever ikke vintrene ifølge grunneier (Bolghaug 1995).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Det bør vurderes å bedre lysinnstrålingen ved å fjerne/tynne ut krattvegetasjonen i øst og sør.

****

59 Nygård, vestre dam
Dam – Verdi: B Areal : 0,017 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Nygård ligger ca 3 km vest-sørvest for Hobøl kirke like ved fylkesgrensen. Dammen ligger vest for tunet, like bak stabburet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger relativt åpen med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består overveiende av beitemark samt spredte vierkratt. Arealet er opp til ca 80 m2, men er ved tørre somre mindre. Største dyp er på mer enn 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Dammen er trolig gammel. Den kan betraktes som en eutrof beitemarksdam. Strandtypen består for det meste av sivakssump og endel fast gressmark. Bunnlaget består av leire samt tykke dynnlag (Bolghaug 1995).
Dammen ble reinventert i 2011 og dammen var da nesten fullstendig gjengrodd av starr. Ellers var den omgitt av mjødurt og sølvbunke og en stor ask skygger for dammen i sør (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander og nikkebrønsle i 1994 (Bolghaug 1995), og de samme artene ble gjenfunnet i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen er på sikt truet av gjengroing og delvis oppgraving ville vært ønskelig.

****

60 Nygård, østre dam
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,283 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Nygård ligger ca 3 km vest-sørvest for Hobøl kirke like ved fylkesgrensen. Dammen ligger inntil gårdsveien på sørsiden like sørøst for tunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel gårdsdam, relativt åpent beliggende og med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består av beitemark/hage, noe granskog og vierkratt. Dammen er nå omgitt av lupin, fredløs, myrhatt, skogsivaks og lyssiv. Overflaten er dekket av liten andmat (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander og nikkebrønsle i 1994 (Bolghaug 1995) og begge artene ble gjenfunnet i 2011 (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).
Fremmede arter: Dammen er delvis omgitt av lupin og fredløs.
Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Bjørk og vierkratt på dammens sørside bør fjernes slik at det ikke blir for mye strøfall i dammen og for lite solinnstråling. Lupin og fredløs bør fjernes.

62 Riser, østre dam
Dam – Verdi: B Areal : 8,726 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Riser ligger ca 1,5 km sørvest for Hobøl kirke. Dammen ligger ca 225 m øst-nordøst for gården.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammens beliggenheten er åpen med gode lysforhold. Omgivelsene besto tidligere av granskog som ble hogd for noen år siden for å etablere beitemark. Dammen ble anlagt ca 1984 og kan betraktes som en oligotrof/mesotrof skogsdam med påvirkning av tilsig fra åkrene som finnes i nærheten. Strandlinjen består av blottlagt sandblandet leire (varierende utstrekning etter vannstand) og fjell. Vegetasjonen i og ved dammen består vesentlig av vanlig tjønnaks, stor og liten andemat, sverdlilje, kattefot og klourt.
Artsmangfold: Det er registrert liten salamander i 1994 (Bolghaug 1995), samt en stor bestand av arten den 7.7.2011 av Ola Wergeland Krog som også registrerte stavtege i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen brukes som beitemarksdam og til vanning.
Verdivurdering: Dammen, som er relativt nylig anlagt, kan ikke sies å være en stabil dam i kulturlandskapet men grunnet rask innvandring av arter og viktig funksjon for disse, samt at dammen er stor, vurderes den til å være viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ikke påkrevet.

63 Hvitsten
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,304 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Hvitsten ligger ca 2 km sørøst for Hobøl kirke ved Rv 120. Dammen ligger like vest for tunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammens beliggenheten er sørvendt, relativt åpen, og med nokså gode lysforhold. Omgivelsen består av beitemark og spredte bjørkekratt. Dammen er mer enn 1 m dyp og arealet er ca 100 m2. Den kan betraktes osm en eutrof beitemarksdam. Alderen er uviss. Strandlinjen består av sivakssump, noe fjell og fast gressmark. Bunnlaget består av leire samt endel dynn (Bolghaug 1995).
Dammen ble reinventert i 2011 og dammen var da fullstendig dekket av stor andemat. Ellers var den omgitt av skogsivaks, mjødurt og brennesle samt noe vierkratt. Ute i dammen vokser mannasøtgras, gråstarr og nikkebrønsle (Ola Wergeland Krog 29.6.2011).
Artsmangfold: Det ble registrert spissnutefrosk, stor andemat og nikkebrønsle i 1994 (Bolghaug 1995), og de samme artene ble gjenfunnet i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er truet av gjengroing og ca halvparten av vannspeilet er allerede gjengrodd.
Fremmede arter: Fisk fra Hobølelva er ved flere anledninger satt ut (Bolghag 1995).
Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp og det bør settes igjen et hjørne som ikke renskes slik at damartene overlever. Opprenskingen bør skje på høsten, tidligst i oktober.

64 Roås
Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,124 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Roås ligger ca 1,5 km øst-sørøst for Tomter. Lokaliteten ligger inne i hagen inntil gårdsveien
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En relativt liten brønndam, omgitt av rik urtevegetasjon, beliggende i parklignende gårdshage. Inngjerdet. Beliggenheten er relativt åpen, og med relativt gode lysforhold. Nærheten til skogsområder tilbyr gode landområder for salamandere. Arealet er om lag 70m2. Dybden er ukjent, men trolig nærmere to meter. Av akvatisk vegetasjon ble det registrert sverdlilje (Iris pseudacorus) og andmat (L. minor). Ved befaringen hadde vannet en brunlig farge. Det ble ikke gjort noen registreringer av salamandere, men begge artene finnes fortsatt her (grunneier Sigrid Grimnes, pers. medd.). Dammen ble befart og fotografert i 2011 men heller ikke da ble det observert salamander (Ola Wergeland Krog 25.8.2011).
Artsmangfold: Det ble ved befaringen i 1994 registrert stor salamander (VU) og liten salamander (NT) i Dammen (Bolghaug 1995).
Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere ble dammen benyttet som drikkevannskilde, men brukes i dag kun som pryddam. Den blir regelmessig rensket og er lite truet.

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig men en rensking av dammen kan bli nødvendig i nær framtid.

65 Kråkerud
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,097 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Kråkerud ligger ca 1 km øst for Tomter. Dammen ligger omlag 175 m sørøst for gården like ved avkjøringen til gårdsveien.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam omgitt av veier og åker. Omkring dammen vokser osp, gran og bjørk og bredden domineres av sverdlilje og dunkjevle. I dammen vokser også småandemat, vassgro, vanlig tjønnaks samt noe gråstarr og mannasøtgras.
Artsmangfold: Liten salamander ble påvist her den 25.8.2011.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble sannsynligvis anlagt i 1944 og fungerer som branndam på gården (Bolghaug 1995).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Det er fortsatt relativt god lystilgang mot sør og vest, men noen av trærne bør fjernes for å redusere strøfallet i dammen og for å sørge for fortsatt god lystilgang.

66 Finnstad, nordre dam
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,404 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Finnstad ligger ca 1 km øst for Tomter. Dammen ligger ca 100 m nord for gården langs bygdeveien.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Inngjerdet skogsdam beliggende i lite skogholt. Omgivelsene består av grandminert skog og dyrka mark. Høye trær og tett kratt omslutter dammen så å si fullstendig og henger langt utover vannspeilet. Lysforholdene er følgelig temmelig dårlige. Gode landområder for salamander finnes i umiddelbar nærhet. Arealet er om lag 130m2, og dybden 2-3m. Den tette vegetasjonen og gjengroing gjorde adkomsten til bredden meget begrenset. Det var derfor problematisk å håve etter salamandere. Salamandere eller andre amfibier ble ikke registrert, men begge salamanderartene er registrert her tidligere og det antas at de fremdeles yngler på lokaliteten. Nærhet til lokaliteter der storsalamander med sikkerhet finnes (Roås), gjør at innvandring av dyr derfra er sannsynlig. Dammen preges av gjengroing, og arealet av åpent vannspeil ser ut til å være vesentlig mindre enn det var under Bolghaugs (1995) undersøkelser. Vegetasjonen rundt dammen vurderes også å være vesentlig tettere enn

tidligere. Løvfall i dammen er ugunstig for dyrelivet. Det er trolig liten eller ingen avrenning fra dyrka mark til dammen. Bortsett fra utskygging og løvnedfall ble det ikke registrert noen trusler mot dammen (Hage 2009).
Artsmangfold: Det ble registrert padde og reproduksjon av stor salamander (VU) og liten salamander (NT) i 1994 (Bolghaug 1995).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Kraftig tynning av omkringstående trær og krattvegetasjon.

67 Mikkelkirke
Dam – Verdi: C Areal : 0,926 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på en høyde i terrenget omlag 400 m sørøst for Stubberud gård. Stubberud gård ligger like ved Rv 151 ca 1 km fra fylkesgrensen sør i kommunen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beliggenheten er delvis åpen med gode lysforhold i en blandingskog av gran og furu. Dammen er overveiende dyp med største dyp på mer enn 1,5 m. Dammen er trolig gammel og kan betraktes som en oligotrof skogsdam, arealet er 0,5 daa (Bolghaug 1995). Strandtypen er dels fast skogbunn, fjell og oppmurt stein/betongdemning. Bunnlaget består overveiende av av fjell samt endel dynn.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig et eldre vannreservoar for de nærmeste gårdene.
Verdivurdering: Stabil skogsdam uten spesielle artsfunn. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 ser det ut som dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

77 Fossbekken
Viktig bekkedrag – Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap Verdi: B Areal : 29,337 daa

Innledning: Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Fossbekken kommer fra områdene omkring Knapstad, renner vestover og munner ut i Hobølelva rett nord for Elvestadkrysset.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Bekk som vekselvis meandrerer gjennom marine avsetninger ovenfor for nedenfor Fosshellinga hvir den renner i små fosser og stryk med fjellgrunn.

Artsmangfold: Det skal finnes elvemusling i Fossbekken (Statens Vegvesen 2011). Det hekker dessuten både fossekall og vintererle i bekken (Ola Wergeland Krog - flere registreringer).
Bruk, tilstand og påvirkning: Bekken renner flere steder langs med og i rør under E18. Bekken er imidlertid for det meste intakt i de innegnede delene.
Fremmede arter: Høyrisikoarten kjempebjørnekjeks er lokalisert langs E18 som går parallelt med bekken over en lang strekning.
Del av helhetlig landskap: Fossbekken renner ut i Hobølelva ved Elvestad og er en viktig del av Hobølvassdraget.
Verdivurdering: Viktig bekkedrag i landskapet som varierer mellom meandrering og fosser og stryk. Elvemusling (VU) skal ha forekommet i elva og den er et viktig hekkeområde for fossekall og vintererle. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Kartlegge mulig forekomst av elvemusling og kartlegge eventuelle vandringshindere for ørret, spesielt i Fosshellinga.

86 Igsi, østre dam
Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,165 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Igsi ligger ca 1,5 km nord-nordøst for Knapstad. Den østre dammen på Igsi ligger rett nordøst for gårdstunet ca 100 m fra den vestre dammen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Omgivelsene består av løvskog og dyrka mark. Dammen ligger delvis åpent, med relativt god solinnstråling fra sør og øst. Omgivelsene tilbyr gode landområder for salamander. Dammen er til dels omgitt av tette, løvfellende busker og høye løvtrær. Langs bredden står det en del løvfellende busker. Disse henger delvis langt utover vannspeilet. Det antas at bunnen av dammen preges av store mengder dødt løv, noe som skaper mindre fordelaktige livsvilkår for dyrelivet i dammen. Arealet er om lag 150m2, og dybden trolig over én meter. Ved befaringen fullstendig dekket av andmat (L. minor). Salamandere ble ikke registrert, men det ble påvist reproduksjon av frosk (Rana sp.). Den korte avstanden til vestre dam gjør dette til en potensiell "avlastningsdam" for denne (Hage 2009).
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Tynning/fjerning av løvfellende vegetasjon langs bredden, samt vurdere fjerning av andmat.

87 Kølabånn
Dam – Verdi: A Areal : 0,396 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på gården Kølabånn. Kølabånn ligger ca 1,5 km vest-nordvest for Elvestad på grensen til Ski kommune i Akershus.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Åkerdam som ligger i jordekanten på nordsiden av dyrkamarka.
Artsmangfold: Det er registrert padde, stor salamander (VU) og liten salamander (NT) i 1994 (Wergeland Krog 1997).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander samt nikkebrønsle. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 ser det ut som dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

89 Hobøl kirke
Parklandskap – Kirkegårder Verdi: A Areal : 33,795 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ca 3 km sør-sørvest for Elvestad, 500 m øst for riksvei 120. Kirken er fra 1175 og hageanlegget fikk sin nåværende form ca 1790.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kirkegården ligger i et variert jordbruksområde med lunder, skogsbryn, frodige bekkedrag og kantsoner med edelløvskog. Prestegården med tun og hageanlegg omslutter delvis kirken slik at kirkebakken og prestegårdstunet fungerer som en enhet. En kort allè med spisslønn fører fram mot kirken. Spisslønnene er ikke spesielt store (opptil 50 cm dbh) men flere av trærne er hule og det ble påvist lønnekjuke. En gammel allè på nordsiden av kirkegårdsmuren består av mange store trær av ask, lind og spisslønn. Den største aska har en brysthøydediameter på 90 cm og lindelav ble påvist på flere. I det NØ hjørnet av kirkegården står det et meget høyt lindetre (30-40m) med en dbh på ca 100 cm. På østsiden av kirkegården skråner terrenget bratt ned mot en åker nedenfor. Skråningen består vesentlig av edelløvtrær men med noen storvokste graner og ospetrær innimellom. Spisslønn er dominerende treslag men med innslag av ask. Feltsjiktet er stedvis helt dekket av skvallerkål. Gamle og storvokste edelløvtrær omkranser kirken
Artsmangfold: Det er registrert flaggermusaktivitet i kirketårnet, og hekking av kaie og kattugle. Lungenever er påvist på ei ask på kirkegården (Wergeland Krog 1997), men denne ble ikke gjenfunnet i 2011.
Bruk, tilstand og påvirkning: Hageanlegget på prestegården er relativt nylig restaurert og er i god hevd. De store edelløvtrærne behøver ingen spesiell skjøtsel. Negativt for edelløveskogen i skråningen på kirkegårdens østside er at det kastes hageavfall rett over kirkegårdsmuren og at det er anlagt en lokal fylling hvor det vesentlig kastes kranser og blomster etc. Men dagens blomsteroppsatser inneholder store mengder kunstig materiale som ikke råtner og fyllinga brukes også som en generell fyllplass. Eksempelvis er det kastet en stekeovn her.
Del av helhetlig landskap: Rikt landskap omkring kirken og prestegården med store trær, ugjødslet mark mm. Miljøet omkring kirken betraktes som et av de mest helhetlige og best bevarte kirkemiljø i Norge. Prestegården og hagepaviljongen (Lysthuset) er fredet av riksantikvaren.

Verdivurdering: Rikt og variert lanskap med store gamle edelløvtrær, et gammelt vernet hageanlegg, kirketårn m. flaggermus, mm. På grunn av variasjon, alder og kontinuitet vurderes lokaliteten som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Ved skjøtsel bør det legges vekt på å beskjære gamle og døende trær framfor å hogge dem ned. Unngå bruk av kunstgjødsel og sprøytemidler ved skjøtselen av hageanlegget. Fyllplassen i skogen på østsiden av kirkegården bør det gjøres noe med og det bør etableres en annen løsning for hageavfallet enn å dumpe det over muren.

91 Bergerudåsen Ø
Bekkekløft og bergvegg – Bekkekløft Verdi: A Areal : 22,957 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag:
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten utgjør en markert, men kort bekkekløft med produktiv storbregnegranskog omgitt av granskog pa å noe tørrere mark. Lokaliteten er avgrenset av hogstflate i nord og syd, og eldre granskog på sidene, uten bekkekløftkarakter. Skogen er i stor grad ensjiktet aldersfase, med liten aldersspredning, med dimensjoner opp mot 45 cm dbh. Enkelte svartor opp mot 40 cm dbh finnes langs bekken. Det finnes noe død ved spredt i kløfta, og en samling i sørligste del, nær hogstflate, hvor skogen er i oppløsningsfase. Det meste finnes i yngre stadier, men morkne stokker av grove dimensjoner (40 cm) finnes. Den sterk truede (EN) vedboende soppen Oligoporus hydnoidea ble funnet på en grov granstokk. Gul snyltekjuke og rynkeskinn ble også funnet. Her finnes det en 7-10 meter høg østvendt bergvegg i kløftas vestside (Røsåk 2007).
Artsmangfold: Totalt 6 interessante art(er) påvist: gul snyltekjuke (VU), Oligoporus hydnoidea, svartsonekjuke (NT), rynkeskinn (NT), kattefotlav, gammelgranlav.
Verdivurdering: Ut fra skogstruktur og elementer alene vurderes lokaliteten som viktig. Den tidligere rødlistede sopparten Oligoporus hydnoidea (EN) er påvist her, men denne arten er nå delt opp i flere arter og er ikke lenger rødlistet. Funn av den sårbare arten gul snyltekjuke samt svartsonekjuke tilsier imidlertid at lokaliteten vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling

97 Trosterudbekken
Viktig bekkedrag – Viktig gytebekk Verdi: B Areal : 60,269 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag:
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Utløpet til Trosterudbekken ligger ved jernbanebrua øst for Tomter stasjon. Bekkeløpet deler seg i et østlig løp og et sørlig løp. Det østlige løpet renner inn i Hobøl kommune ved gården Trosterud ca 2 km øst for Tomter stasjon. Det sørlige løpet følger jernbanelinjen.
Bekken renner ut i Øvre del av Hobølelva som har en stedegen ørretstamme (Fylkesmannen i Østfold 1999). Den er moderat forurenset, har stedvis godt utviklede vegetasjonskanter og

lukking forekommer i ubetydelig grad. Bekken med vegetasjonskantene fungerer som et viktig viltområde. Viktige områder er registrert for kattugle, kaie, munk, møller, svartspett og vintererle (Wergeland Krog 1997).
Bekkedraget kan i nedre del fungere som gyteområde for den stedegne ørretstammen i Hobølelva. De velutviklede vegetasjonskantene fungerer som viktige viltbiotoper. Bekken er moderat forurenset og det er gjort små inngrep.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist men bekken har en stedegen ørretbestand og dette er med på å å øke bekkens naturverdi.
Del av helhetlig landskap: Bekken har en viktig økologisk funksjon i kulturlandskapet.
Verdivurdering: Bekken har en viktig landskapsøkologisk funksjon og har dessuten en stedegen ørretbestand, noe som ikke er vanlig i bekker under marin grense i fylket. Bekken vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Lukking, fjerning av kantvegetasjon og kanalisering må ikke forekomme. Vegetasjonskantene bør skjøttes slik at de blir stabile, der de ikke er stabile vegetasjonskanter i dag.

137 Tingulstad
Dam – Verdi: B Areal : 2,372 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tingulstad ligger noen hundre meter vest for Elvestad. Tingulstad dam ligger på en høyde ca 400 m nord for gården. Beliggenheten er delvis åpen og det er rimelig gode lysforhold. Omgivelsene består av blandingsskog med størst innslag av bartrær.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam/skogstjern, omgitt av barblandingsskog. Lysforholdene er relativt gode selv om dammen er omgitt av høye trær på alle kanter. Omgivelsene gir gode landområder for salamander. Bredden utgjøres av fast skogbunn og grasvegetasjon. Største dyp trolig over én meter. Ingen åpenbare trusler. Storsalamander er ikke kjent herfra siden 1977, og arten ble heller ikke påvist under befaringen. Det er ingen åpenbare faktorer som forklarer hvorfor dammen tilsynelatende ikke lenger er ynglelokalitet for storsalamander. Dammen er relativt stor, med et areal på om lag 1,3 daa og en dybde på 2-3m. Ved befaringen var vannet noe grumset og med en gråbrun farge. Alt dette bidrar til å gjøre det noe problematisk å påvise salamandere her. Det vil trolig være enklere å påvise eventuelle salamandere her i den perioden det normalt er adulte dyr i dammen. Av amfibier ble det registrert mange nymetamorfoserte frosk (Rana sp.). Grunneier var ikke tilgjengelig under befaringen, men bør kontaktes for å få belyst om storsalamanderen er tapt for lokaliteten, eller om den fremdeles har tilhold her. Det bør samtidig også undersøkes om det er har vært vesentlige endringer i bruken av lokaliteten, og om dette kan ha gjort lokaliteten uegnet for storsalamander. Dammens størrelse og lokalisering gjør det ønskelig at den (igjen?) blir ynglelokalitet for arten. Dersom storsalamander igjen blir påvist her vil dette ha innvirkning på dammens verneverdi. Det er ikke kjent noen trusler mot lokaliteten (Hage 2009).
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander (NT) og padde ved befaring i 1993 (Bolghaug 1995).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen blir (ble?) benyttet til jordvanning.

Verdivurdering: Stor og stabil skogsdam med funn av liten salamander i 1993 og påvist storsalamander her i 1977. Siden funnene er gamle og det ikke ble påvist salamander her i 2009 så vurderes dammen som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2010 kan det se ut som det er litt for mye skygge på dammen og det bør vurderes å fjerne noe vegetasjon, spesielt mot sør.

139 Bæretjernet
Annen viktig forekomst – Verdi: C Areal : 181,032 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Bæretjernet ligger sør i kommunen ca 1 km vest for gården Bærøe.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tjernet ligger i tilknytning til kulturlandskapet ved Kjernsli. Tjernet ble benyttet av fiskeørn i perioden 1955-1988 (Wergeland Krog 1997). Dette beite- og jaktområde for fiskeørn gir viltvekt 1-3. Det er foreløpig ikke gjort andre registreringer i tilknytning til tjernet, som gjør utslag på verdivurderingen.
Verdivurdering: Det er påfallende få tjern og vann i Hobøl og Bæretjernet gis derfor lokal verdi C.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle hensyn påkrevd.

172 Eikeberg
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,136 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på gården Eikeberg ca 200 m nord-nordøst for Knapstad stasjon.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel vanningsdam til husdyr som ligger inne på tunet på gården. Et gjerde er satt opp mot hagen. Dammen ble befart den 16.8.2011 (Ola Wergeland Krog) og den var da dekket til 99% av småandemat og storandemat og omgitt av mannasøtgras, flikbrønsle og noe mjødurt samt en brem av trær mot nord bestående av gran, osp, ask, spisslønn og gråselje.
Artsmangfold: Det ble registrert salamander (uspesifisert) i 1970 (Wergeland Krog 1997), og en stor bestand av liten salamander ble påvist igjen i 2011 (Ola Wergeland Krog 16.8.2011).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor bestand av liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen skjøtsel nødvendig.

173 Bølerbrønnen
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 1,946 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger ca 150 m vest for Knapstad stasjon, like ved et boligområde. Stor langstrakt dam – trolig tidligere branndam, beliggende mellom kommunens bo- og behandlingssenter (oppført ca. 2000) og lite skogholt (løv- og bartrær).
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen kalles lokalt for "Bølerbrønnen". Det går et falleferdig nettinggjerde langs vestsiden av dammen. Kantvegetasjonen er hovedsakelig gras og urter på østsiden, og løvfellende busker og trær på vestsiden. Omgivelsenes noe "rufsete" preg tilbyr flotte landområder for amfibier. Av akvatisk vegetasjon kan nevnes hesterumpe (H. vulgaris), myrkongle (C. palustris) og bukkeblad (M. trifoliata). Det er karuss (C. carassius) i dammen. Dammen har både grunne og dypere partier. Største dyp er ukjent, men trolig vesentlig mer enn én meter i de dypeste partiene i sørenden. Under befaringen i 2008 ble det ikke registrert salamandere her, mens det i 2009 ble registrert minst to adulte storsalamandere (T. cristatus) i dammen og to terrestre småsalamandere (T. vulgaris) i umiddelbar nærhet. Våren 2009 ble det ved flere anledninger også registrert lekende padde (B. bufo) og buttsnutefrosk (R. temporaria). Bunnen av dammen er dekket av store mengder løv, kvister og greiner. Det foregår en viss gjengroing, særlig i de grunnere partiene langs østsiden av dammen (Hage 2009). Dammen ble befart den 16.8.2011 og fotografert (Ola Wergeland Krog).
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1993 (Bolghaug 1995) og både stor og liten salamander samt vanlig frosk og padde i 2009 (Hage 2009).
Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av både stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Det ønskelig med en viss opprensking i dammen. Særlig bør krattvegetasjonen langs den vestre bredden tynnes kraftig for å redusere strøfallet.

****

174 Toen
Dam – Verdi: B Areal : 0,489 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger på gården Toen ca 1 km nord-nordvest for Knapstad stasjon.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor og flott hagedam, inngjerdet med nettinggjerde. Innenfor gjerdet er dammen omgitt av mannasøtgras, myrhatt, bred dunkjevle, bregner, sumpsiv, vassgro, bringebærkratt, stor og liten andemat samt store bjørkektrær.
Artsmangfold: Det ble registrert salamander i 1994 (Wergeland Krog 1997), og den 16.8.2011 ble det påvist liten salamander.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

****

175 Tomter-sørøst

Dam - Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,118 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tomter ligger ca 1 km sørøst for Tomter sentrum. Dammen ligger inne i hagen like ved åkerkanten.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beliggenheten er åpen med gode lysforhold. Rundt er det gressmark, åker og spredte løvkratt. Strandlinjen består av fast gressmark og noe fukteng og starrsump. Kjempepiggknopp vokser her og det er en stor bestand av tungenikkebrønsle samt småandemat. Bunnlaget består av leire og tykke dynnlag.
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander og nikkebrønsle i 1994 (Bolghaug 1995) og de samme artene ble også påvist i 2011 (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som fjøsbrønn men er ikke lenger i bruk. Oppgraving pga. gjengroing er et nødvendig strakstiltak.
Verdivurdering: Stabil og stor dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene liten salamander og nikkebrønsle. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen er kraftig gjengrodd og trenger restaurering.

••

176 Bærøe

Dam - Verdi: B Areal : 0,415 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Bærøe ligger sørøst i kommunen. Dammen ligger ca 350 m øst for gården like ved en skogsbilvei.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beliggenheten er noe skyggefull og omgivelsene består overveiende av granskog, samt noe bjørkeskog og fjellknauser. Arealet er ca 150 m2, maks dybde er trolig mer enn 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Alder er ukjent, men den er trolig gammel. Den kan betraktes som en oligotrof/mesotrof skogsdam. Strandtypen består av blottlagt leire og noe fast gressmark. Bunnlaget utover består av tykke dynnlag og leire.
Del av helhetlig landskap: Dammen er intakt, stabil og er en del av kulturlandskapet ved Bærøe.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde kan det se ut som det bør fjernes en del vegetasjon omkring dammen, både av hensyn til lystilgangen og for å unngå for mye strøfall i dammen med påfølgende fare for oksygenmangel i dammen.

••

177 Igsi,vestre dam

Dam - Verdi: A Areal : 0,397 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Igsi ligger ca 1,5 km nord-nordøst for Knapstad. Dammen ligger nord-nordvest for gårdstunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Relativt stor gårdsdam/brønn omgitt av gras- og urtevegetasjon samt høye løvtrær (bjørk og osp). De omkringstående trærne gjør at innstrålingen ikke er optimal, særlig ikke mot øst og sør. Omgivelsene består av blandingsskog som tilbyr gode landområder for salamander. Breddene utgjøres av fast skogbunn og grasmark. Arealet er om lag 350m2. Dammen har både grunne og dypere partier (største dyp ca. to meter) og ligger i en fordypning. Faren for uttørring er minimal. Ved befaringen var det noe andmat (L. minor) i dammen, men kun relativt små mengder. Tre larver av storsalamander (T. cristatus) ble fanget inn. Grunneier kjenner til og er positiv til forekomsten. Dammen har trolig en relativt stor populasjon av storsalamander, og det er sannsynlig at utvandrere herfra kan bidra til å "forsyne" andre dammer i nærheten. Lokaliteten vurderes å være viktig for opprettholdelse av storsalamander i denne delen av kommunen (Hage 2009).
Artsmangfold: Det finnes endel stor andemat, noe andemat og noe småpiggknopp. Det ble registrert stor salamander og liten salamander i 1993 (Bolghaug 1995).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen fungerer som brann- og pryddam på gården og er lite truet (Bolghaug 1995, Hage 2009).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Det kan med fordel fjernes en del vegetasjon omkring dammen, både av hensyn til lystilgangen og for å unngå for mye strøfall i dammen med påfølgende fare for oksygenmangel i dammen.

****

178 Dammen
Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,743 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Dammen ligger ved E18 like ved grensen til Spydeberg kommune. Dammen ligger ca 200- 300 m sør for gården med samme navn.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Middels stor dam omgitt av tett skog/kratt av bjørk og gran på alle kanter. Denne vegetasjonen går til dels helt inntil bredden av dammen. Omgivelsene gir rikelig med egnede landområder for salamander. Arealet er om lag 250m2 (340 m2 i 1993, Bolghaug 1995). Dammen har både grunne og dype partier. Maksimal dybde er ukjent, men er trolig mellom én og to meter. Av vegetasjon i dammen kan dunkjevle (Typha sp.) samt store mengder gul nøkkerose (N. lutea) nevnes. Amfibier ble ikke påvist i dammen i 2009. Også søk etter terrestre dyr var resultatløst. Men dammen ser ut til å passe ypperlig for salamandere, og ved egen befaring her 19. juni 2003 ble det registrert to adulte individer av storsalamander (T. cristatus) samt ti individer av småsalamander (T. vulgaris). Gårdeier er positiv til forekomsten og har tidligere (ca. 2004) tynnet ut omliggende vegetasjon for å bedre solinnstrålingen, særlig fra øst og sør (Hage 2009).

Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander i 1993 og stor salamander i 1992 (Bolghaug 1995).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble frem til ca 1989 benyttet som fiskedam for gullfisk og japansk karpe, men fiskeutsetting er ifølge grunneier uaktuelt (Bolghaug 1995).
Verdivurdering: Stabil skogsdam med stor- og liten salamander. Dammer med den prioriterte arten stor salamander har høy prioritet og på dette grunnlag, samt at det er registrert liten salamander, vurderes dammen som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Det bør vurderes å utvide dammen slik at arealet tilbakeføres til nivået fra 1990-tallet. Ytterligere uttynning av krattvegetasjonen anbefales. Lokaliteten vurderes å være viktig for opprettholdelse av storsalamander i denne delen av kommunen, og det anbefales at den gis et styrket vern.

199 Tomter-sørvest, nordre dam
Dam – Verdi: B Areal : 0,082 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tomter ligger ca 1 km sør for Tomter sentrum. Dammen ligger omlag 100 m nord-nordøst for gården.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam i vestvendt skråning med storvokst gråselje og bjørk i nord, grantrær i sør og åkrer i øst og vest. Strandlinjen består av overhengende vierkratt og mjødurt, og i vannet vokser stor og liten andemat samt kjempepiggknopp.
Artsmangfold: Det ble registrert liten salamander (NT) i 1994 (Bolghaug 1995).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er ikke lenger i bruk, men ble tidligere brukt som drikkevannskilde for gården. Vierkrattet har tatt overhånd og tilfører dammen mye strøfall, noe som har ført til anaerobe forhold og lite dyreliv i dammen.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med eldre funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Vierkrattet bør fjernes og dammen renskes opp.

200 Tomter-sørvest, søndre dam
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,082 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Tomter ligger ca 1 km sør for Tomter sentrum. Dammen ligger omlag 75 m nord-nordøst for gården.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger oppe i en bakke inntil en bergvegg med to bjørker på nordsiden, ellers helt lysåpent. Dammen hadde ved befaring et rødt belegg (rødalge?). Ellers var det stor og liten andemat i dammen og den var omkranset av mjødurt og gråstarr.
Artsmangfold: Det ble registrert spissnutet frosk (NT) samt stor andemat i 1994 (Bolghaug 1995) og i 2011 ble det påvist liten salamander (NT) (Ola Wergeland Krog).

Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten spissnutet frosk (NT). Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak påkrevd men opprensking kan bli nødvendig i nær framtid.

201 Finnstad, søndre dam
Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,216 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Finnstad ligger 1 km øst for Tomter. Dammen ligger inne på tunet på gården.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: En middels stor inngjerdet gårdsdam, som ligger inntil adkomstveien til gården. Omgivelsene består av gårdsbygninger, gras- og buskmark. Den er omgitt av spredte bjørketrær. Dammen ligger nokså åpent, og har relativt gode lysforhold. Gode landområder for salamander finnes i umiddelbar nærhet. Bredden utgjøres delvis av impediment, delvis av grasvegetasjon. Arealet er om lag 180m2. Maksimal dybde vanskelig å vurdere på grunn av vannets mørke farge, men dammen er relativ brådyp så dybden vurderes til å være bortimot to meter. Ved befaringen var vannet noe uklart. Noe gjengroing, men dybden gjør dette til en moderat trussel. Dammen huser karuss (C. carassius). Verken storsalamandere eller andre amfibier ble registrert, og det er ikke kjent fra tidligere om arten finnes her. Men dammen ser ut til å passe godt for amfibier, og nærheten til andre salamanderdammer gjør at det vurderes som meget sannsynlig at en eller begge salamanderartene kan trives også her. Utover noe gjengroing ble det ikke registrert noen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2009).
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak er nødvendige.

202 Høyfoss
Dam – Gårdsdammer Verdi: C Areal : 0,251 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gården Høyfoss ligger sørvest i kommunen ved Hobølelva. Dammen ligger ved åkerkanten inne i hagen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen fremkommer ikke på økonomisk kartverk. Den ligger relativt åpent til med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består av gressmark, åkre og spredte furu- og bjørketrær. Arealet er ca 100 m2, maks dyp er ca 1,5 m og dammen er overveiende dyp. Alderen på dammen er uviss. Den kan betraktes som en eutrof hagedam. Strandlinjen består av fast gressmark og fukteng. Bunnlaget består av leire, fjell og noe dynn (Bolghaug 1995). Dammen ble besøkt den 6.7.2011 men da grunneier ikke var hjemme ble det ikke gjort noen undersøkelser i dammen (Ola Wergeland Krog).
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men dammen har en bestand av fisk og har (hadde) tidligere en bestand av edelkreps.

Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen blir/ble benyttet som oppdrettsdam for ferskvannskreps og det er satt ut karpefisk i dammen.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet hvor det har blitt drevet oppdrett av edelkreps, usikkert om det fortsatt drives. Det er også satt ut fisk i dammen. Utsetting av fisk er uheldig for annen fauna i dammen og dammen vurderes derfor til lokal verdi C.
Skjøtsel og hensyn: Unngå å sette ut fisk i eksisterende dammer.

203 Kråkerud
Naturbeitemark – Verdi: B Areal : 106,577 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger en snau km øst for Tomter sentrum, like øst for Rv 120, sør for Fv 203. Lokaliteten er en sideravine til Hobølelva.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturbeitemark som består av et oppdelt, småkupert ravinebeite avgrenset av frodige løvskogområder. Størstedelen av lokaliteten blir intensivt beitet av hest og storfe, og er dominert av gras. Mindre arealer blir mer ekstensivt brukt, gjødsles mindre og er mer urterike. Det er blandt annet registrert marianøkleblom, harekløver, fagerklokke, rød jonsokblom, prestekrage, blåklokke, blåkoll og storengkall (Båtvik et al. 1996).
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: En høyspent/mellomspent ledningstrassè krysser området.
Del av helhetlig landskap: Beiteravinene har stor betydning både for artsmangfoldet og landskapsestetisk.
Verdivurdering: Enkelte arter som marianøkleblom, prestekrage og blåklokke er karakteristiske arter for urterike beitemarker. I rapporten verdifulle kulturlandskap i østfold får lokaliteten middels verdi (Båtvik et al. 1996). Ytterligere undersøkelser bør foretas men siden dette området er stort og beitede raviner ikke lenger er vanlige, samt at Norge har et globalt ansvar for denne naturtypen, vurderes lokaliteten som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten bør fortsatt holdes i hevd og tilleggsgjødsling bør unngås både av hensyn til artsmangfoldet og fordi ugjødslede beiter tåler tråkk bedre enn gjødslede.

204 Tomter
Store gamle trær – Hult tre Verdi: B Areal : 0,173 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Treet står på en nedlagt gård ca 200 m SØ for Tomter kirke.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Meget stor og hul lind som har vært tuntreet på den nå nedlagte og delvis nedfalne gården. Linda står bare ca 3 m fra veggen på det som trolig var bolighuset på gården. Omkretsen på treet i brysthøyde er 5 m og lenger nede er diameteren vesentlig større. Det har vokst opp vanris på opptil 30 cm i diameter ved stammebasis.

Artsmangfold: Dverggullnål ble påvist inne i hulrommet, dette er tredje funn av arten i Østfold.
Bruk, tilstand og påvirkning: Lindetreet er så høyt nå at det ikke er spesielt truet av utskygging lenger.
Verdivurdering: Dette er et sjeldent stort lindetre med en sjelden art påvist inne i hulrommet. Potensialet for flere sjeldne arter, spesielt insekter, er stort og treet vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: I tilfelle det blir aktuelt å rive / brenne ned de delvis nedfalne husene på det gamle tunet så må det settes i verk skadeforebyggende tiltak fo å beskytte lindetreet.

205 Roås
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,055 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger øverst oppe i hageanlegget i skogkanten på Roås og det er en dam i en gryte i berget.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skyggefull hagedam omgitt av store trær; gran, furu, bjørk, osp. Ellers delvis omgitt av bærlyngskog og plen. Ved befaringen var dammen helt dekket av småandemat.
Artsmangfold: Det ble påvist en stor bestand av liten salamander i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Hagedam i god hevd men litt for skyggefull.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig element i hageanlegget på Roås.
Verdivurdering: Stabil hagedam, trolig veldig gammel, liten salamander påvist. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Fjerne noen av trærne omkring, spesielt grana i sør tar mye av lyset i dammen.

206 Blixland
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,274 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Tundam på Bliksland i Tomter.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor gammel tundam med steinsatt bredd inn mot tunet. Et stort piletre står på vestsiden, noen spredte vierkratt, ellers er dammen omgitt av plen. Dammen er kraftig gjengrodd med gråstarr, dunkjevle, sverdlilje, sumpsivaks, vassgro og småandemat samt en stor bestand av rødlistearten nikkebrønsle av den sjeldne formen med gule kantkroner, derav navnet tungenikkebrønsle.
Artsmangfold: Store bestander av liten salamander (NT) og tunge-nikkebrønsle (VU).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er en gammel vanningsdam/pryddam på gården
Del av helhetlig landskap: Dammen er et meget viktig element i gårdsmiljøet og kulturlandskapet på Bliksland
Verdivurdering: Gammel tundam i et historisk gårdsmiljø med store bestander av rødlisteartene tungenikkebrønsle og liten salamander. Dammen vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp og renskes. Dette bør gjøres på senhøsten for å sikre at salamanderne er ute av dammen og det bør dessuten settes igjen flekker med vegetasjon, særlig av nikkebrønsle, slik at artene i dammen ikke blir utryddet.

207 Engskula
Gammel barskog – Gammel granskog Verdi: A Areal : 50,466 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten utgjør en definert rygg med eldre granskog hovedsaklig i aldersfase. Lokaliteten er avgrenset av hogstflate, samt grøftet myr tilplantet med gran i vest, ungskog på plantet myr i øst, og ungskog mot vei i nord.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogen på ryggen er ensjiktet blåbærgranskog med middels alderssprednin og trær opp til 40 cm dbh. Granskogen virker ikke veldig gammel, med en del morkne, mosegrodde stubber som tegn på tidligere hogster. Mot toppen er det innslag av furuer opp mot 40 cm dbh og enkelte grove osper opp mot 50 cm dbh. I partier er skogen bedre sjiktet, og et parti med ca 15 osper fra ca. 20 cm til 40 cm ble påvist. Det finnes en del død ved, hovedsakelig i tidlige til middels nedbrytningsstadier. I øst går ryggen over til en markert bergvegg på 5-6 meter. Her er det innslag av lågurtgranskog. Lengst syd i området finnes en bekk med svartor.
Artsmangfold: Totalt 5 art(er) påvist: tretåspett, rosenkjuke (NT), urskogskjuke (EN), granrustkjuke, svartsonekjuke (NT).
Verdivurdering: Ut fra skogtilstanden alene ville lokaliteten blitt vurdert som lokalt viktig til viktig, dvs. C til B-verdi, men funn av en den sterkt truede arten urskogskjuke tilsier alene at lokaliteten vurderes som svært viktig, dvs. A-verdi.
Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling.

208 Blixland
Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 23,882 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger ca 1 km sørøst for Tomter kirke og består av en ravinebakke som ligger vest for gården og grenser mot jernbanesporet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Ravinebeiter som grenser ned mot jernbanen. Den bratte skråningen ned mot jernbanesporet beites ikke, trolig av sikkerhetshensyn. Ravinene på begge sider av gårdsveien blir beitet. Pga. hester på beitet ble dette ikke nærmere inventert men fra avstand indikerer forekomst av brennesle og høymolsyre et høyt N-innhold.
Bruk, tilstand og påvirkning: Ravinebeitene ble tidligere beitet av storfe (Båtvik et al. 1996), men i 2011 beites lokaliteten av hest. Beitene er noe preget av gjødselbruk, noe som er uheldig både for biomangfoldet og fordi en gjødslet grasvoll tåler mye mindre tråkk enn en gjødslet og hester er de beitedyrene som lager mest tråkkskader.
Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et helhetlig kulturlandskap med dammer, bekkedrag, alleer, kantsoner og dyrket mark.

Verdivurdering: Området er en del av et helhetlig kulturlandskap med dammer, bekkedrag, alleer, kantsoner og dyrket mark. Området vurderes som middels til høyt i rapporten over verdifulle kulturlandskap i Østfold (Båtvik et al. 1996). Da det ikke er gjort noen registreringer her vurders lokaliteten som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Opprettholde beite uten bruk av kunstgjødsel.

209 Blixland
Parklandskap – Alléer Verdi: C Areal : 2,195 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Blixsland ligger ca 1 km nordøst for Tomter kirke. Bjørkealleen går fra gården og sørøst mot jernbanen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Blandingsallé med spisslønn, bjørk, osp og ask. Det finnes hule trær av både osp og bjørk. inneholder mange gamle store trær. Flere av trærne bærer preg av at de er gamle, noen er døende.
Artsmangfold: Stor ospeildkjuke ble påvist og denne indikerer kontinuitet. Stor lindelav, askeragg og skålragg er ikke sjeldne men heller ikke noen vanlige arter og det kan se ut som store ragglaver som askeragg og skålragg har gått tilbake i fylket det siste tiåret.
Bruk, tilstand og påvirkning: Alleen inneholder trær som er store, gamle og døende.
Del av helhetlig landskap: Lokaliteten er en del av et helhetlig kulturlandskap med dammer, bekkedrag, alleer, kantsoner og beitemark
Verdivurdering: Blandingsallé med gamle trær. Ingen rødlistearter påvist, men stor ospeildkjuke er en indikatorart på kontinuitet og flere lavarter som er avhengige av rikbark ble påvist. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Alleen bør i det lengste bevares slik at arter som er avhengig av gamle store trær kan få mulighet til å etablere seg. Det bør plantes inn nye trær som erstatning for de som går ut. Det bør vurderes å bytte til treslag som står i flere hundre år, f.eks. ask.

210 Bærøe
Store gamle trær – Gammelt tre Verdi: C Areal : 0,476 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger 30 m nord for veien på veien opp til Bærøe.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor ask på beite i skogkanten. Ikke nærmere undersøkt da grunneier ikke var tilstede.
Artsmangfold: Ask er en rødlisteart.
Bruk, tilstand og påvirkning: Solitær stor ask med rikelig lystilgang ute på et beite.
Del av helhetlig landskap: Asketreet er et viktig element i et rikt kulturlandskap.
Verdivurdering: Stor ask (rødlisteart NT), ukjent om hult eller om det har epifytter. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Treet bør sjekkes for hulhet og for epifytter.

211 Tjernsli
Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 70,866 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag:
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området ligger rett nord for Bærøetjernet sørøst i kommunen. Det avmerkede området er et utmarksbeite tilknyttet våtmarksområdet i nordenden av Bærøetjernet. Arealet inkluderer plassene Slorebråten og Kjernsli. Området omtales som et sjeldent utmarksbeite tilknyttet vann og myrområde. Det er foreløpig ikke registrert spesielt interessante arter men følgende arter er notert: stornesle, mjødurt, enghumleblom, myrhatt, rødkløver, hvitkløver, skogstorkenebb, blåkoll, hundekjeks, blåklokke, hvitbladtistel, føllblom, prestekrage, hårfrytle, gråstarr, stjernestarr, slåttestarr, sølvbunke, blåtopp. (Båtvik et al. 1996).
Beitemarka ble besiktiget fra veien den 7.7.2011 og fotografert. Naturbeitemarka ble beitet av storfe (Ola Wergeland Krog).
Artsmangfold: Foreløpig er det ikke registrert spesielt interessante arter.
Bruk, tilstand og påvirkning: En høyspentlinje krysser over området i NV. I 2011 ble det konstatert at storfebeitet var ekstensivt og beitemarka hadde sterkt preg av gjengroing. Det må en kraftig økning til i beitepresset for å restaurere enga.

Verdivurdering: Lokaliteten ble gitt middels til høy verdi i forbindelse med registrering av verdifulle kulturlandskap i Østfold. Basert på befaring i 2011 vurderes beitemarka som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Øke beitepresset vesentlig uten bruk av kunstgjødsel.

212 Høyås, ved elva
Naturbeitemark – Verdi: B Areal : 70,777 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger på vestsiden av Hobølelva, rett nord for brua der elva renner over i Våler kommune. Området er delvis løvskogbevokst ravineområde.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Beiteområdet som blir beitet av storfe strekker seg helt ned til elva og det gjødsles forsiktig. Området består av fine kantsoner med fuktmark og beitearealer og følgende arter ble notert Totalt 15 art(er) påvist: engsyre, ballblom, jåblom, mjødurt, enghumleblom, rødkløver, fuglevikke, skogstorkenebb, blåkoll, storengkall, hvitbladtistel, hårsveve, føllblom, stjernestarr, sølvbunke (Båtvik et al. 1996).
Artsmangfold: Ballblom og jåblom er mindre vanlige i Østfold og har dessuten gått sterkt tilbake.
Verdivurdering: Lokaliteten ble gitt middels til høy verdi i forbindelse med registrering av verdifulle kulturlandskap i Østfold. Artene som trekkes frem som interessante i regional sammenheng er storengkall, ballblom og jåblom som mulige rester etter en frodig og fuktig

slåttengflora. Ravinebeiter er en naturtype som Østfold har et spesielt ansvar for og lokaliteten vurderes derfor som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Videreføre/gjenoppta husdyrbeite uten bruk av kunstgjødsel.

213 Høgbråten NV
Gammel barskog – Gammel granskog Verdi: B Areal : 129,887 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten utgjør i hovedsak en markert nordøst/sørvestgående bekkedal med tilhørende dalsider, med granskog med innslag av svartorsumpskog. Lokaliteten avgrenses av skrinnere barblandingsskog på kollene øst og vest for kløfta og ungskog i nord og sør.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skrinn barblandingsskog på kollene går over i rikere og friskere lågurtgranskog med mye ormetelg på høy bonitet med graner opp til 70 cm dbh. I bunnen av kløfta renner en liten sildrebekk med storbregneskog, og det finnes partier med mer sumpskogspreg i bunnen av kløfta, med innslag av svartor opp til 30 cm dbh, bjørk opp til 20 cm dbh. I sør vider kløfta seg ut til ei myr. Innerst mot kløfta er det en liten svartorsumpskog, mens lenger ute på myra er det yngre løvtrær. I skråningen ned mot bunnen av kløfta finnes osper opp mot 30 cm i brysthøydediameter. Det finnes en del død ved av gran i kløfta, og i umiddelbar nærhet av kløfta, særlig på vestsida, der partier av skogen er i oppløsningsfase. Alle nedbrytningsstadier finnes, men mest i midlere nedbrytningsstadier, opp mot 30 cm dbh. De sterkest nedbrutte stadiene er underrepresentert. Skogen er sjiktet, med stor aldersspredning. Det finnes tydelige spor etter tidligere hogster i området, og kontinuiteten i død ved vurderes som lav til middels, men produksjonen av død ved er forholdsvis høy i kløfta og i umiddelbar nærhet. I nordøstligste deler av lokaliteten finnes det enkelte kjempeosper på opp til 60 cm dbh, samt drog med svartorsumpskog. Området kan være noe unøyaktig avgrenset (Røsåk, Ø. 2007).
Artsmangfold: Totalt 8 indikatorarter er påvist: duftskinn (NT), beversagsopp, svartsonekjuke (NT), stor ospeildkjuke, glasskjuke, stiftfiltlav, kattefotlav, gammelgranlav.
Verdivurdering: Lokaliteten er sjelden i landskapet, og inneholder forholdsvis store mengder død ved, til dels i et fuktig, men variert miljø. Naturskogskvaliteter som grove, gamle trær og død ved er forholdsvis godt utviklet. Det er innslag av viktige treslag for biologisk mangfold, som svartor og grove osper. Foruten to rødlistearter ble det registrert flere signalarter på gammel skog. Artsmangfoldet er lite undersøkt, og potensialet for flere krevende arter knyttet til gammel naturskog er stort. Samlet sett er lokaliteten vurdert som viktig, dvs. B-verdi.
Skjøtsel og hensyn: Fri utvikling.

214 Skjelfoss
Naturbeitemark – (D04) Frisk/tørr, middels baserik eng Verdi: C
Areal : 30,813 daa

Vedlegg 1

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger nord-nordvest for Skjelfossgårdene vest for Rv 120, sør i kommunen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er en ravinedal omkring en sidebekk til Hobølelva. Det er et småkupert ravineområde omgitt av skogkledte åser. Området ble beitet av hester i 1995. Noterte arter på beitet i 1995 var: tiriltunge, hvitkløver, blåkoll, blåklokke, ryllik, nyseryllik, føllblom, prestekrage, sølvbunke, rødsvingel, timotei, tunrapp (Båtvik et al. 1996).
Lokaliteten besøkt 6.7.2011, beitet gror langsomt til med osp fra nordsiden og kratt fra flere kanter. Området beites av hest. Floraen er som tidligere beskrevet relativt triviell, men med en del arter som indikerer at det ikke er brukt/brukt lite kunstgjødsel på enga.
Artsmangfold: Ingen spesielt interessante karplanter er registrert.
Verdivurdering: I rapporten verdifulle kulturlandskap i Østfold (Båtvik et al. 1996) blir lokaliteten vurdert til middels verdi. Som beitemark er området, basert på artsmangfoldet, relativt trivielt men Østfold har et spesielt ansvar for ravinelandskap og lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Opprettholde beite. Det anbefales å ikke benytte kunstgjødsel på beitet da dette bidrar til artsmangfoldet og øker tråkktåligheten til grasvollen.

.....

215 Høymyra
Intakt lavlandsmyr i innlandet – Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper Verdi: A Areal : 62,107 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Myra ligger rett vest for Gaupesteinhytta i Gaupesteinsmarka.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Intakt lavlandsmyr med bekkedrag og myrtjern.
Bruk, tilstand og påvirkning: Myra er i følge flybilde helt intakt.
Del av helhetlig landskap: Myra ligger sentralt i Gaupesteinsmarka som er et regionalt barskogsområde med både naturfaglige og friluftsmessige verdier.
Verdivurdering: Dette er ei intakt innlandsmyr på ca 62 daa og skal derfor ha verdi svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: La myra forbli urørt.

.....

216 Tomter søndre
Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 37,002 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokalitetene ligger i sideravinene mellom Hobølelva og Tomter kirke.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten består av kuperte ravinebeiter som beites av storfe. Naturbeitene holdes i hevd. Det er ikke funnet spesielt interessante arter og områdene preges av gjødselspåvirkning. Beitene er grasdominerte med sølvbunke som den dominerende arten (Båtvik et al. 1996).
Artsmangfold: Det er ikke funnet spesielt interessante arter i områdene (Båtvik et al. 1996).
Verdivurdering: I rapporten verdifulle kulturlandskap i Østfold gis området lav til middels verdi (Båtvik et al. 1996). Områdene bør sees i sammenheng med arealbruken langs Hobølelva, og som en del av kulturlandskapet rundt Tomter kirke. Ravinebeiter er en naturtype som Østfold har et spesielt ansvar for. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 kan det se ut beitemarka er i hevd. Det anbefales å ikke benytte kunstgjødsel på beitet da dette bidrar til artsmangfoldet og øker tråkktåligheten til grasvollen.

217 Kråkeruddalen
Naturbeitemark – Verdi: C Areal : 19,553 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger langs østsiden av Hobølelva omlag 1 km nordøst for Tomter sentrum.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Ravinelandskapet er kupert og er en del av Hobølelvas dalføre. Områdene beites av sau og hest. Floraen er delvis påvirket av gjødsling/næringstilsig og følgende arter ble påvist: stornesle, mjødurt, rødkløver, hvitkløver, fuglevikke, blåkoll, veitistel, føllblom, hårfrytle, stjernestarr, harestarr, flaskestarr, hundegras, sølvbunke, rødsvingel, tunrapp. Ravinebeitene holdes fremdeles i hevd (Båtvik et al. 1996).
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist (Båtvik et al. 1996).
Del av helhetlig landskap: Ravinebeitene er en viktig del av Hobølelvas elvedal og utgjør et estetisk innslag i landskapet.
Verdivurdering: Det er ikke funnet spesielt interessante arter og beitemarka er påvirket av gjødsling. Beitene holdes fortsatt i hevd, de ligger i direkte tilknytning til Hobølelva, og bør derfor bevares. I rapporten verdifulle kulturlandskap i Østfold gis området middels verdi (Båtvik et al. 1996).
Ravinebeiter er en naturtype som Østfold har et særlig ansvar for og lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 kan det se ut beitemarka er i hevd. Det anbefales å ikke benytte kunstgjødsel på beitet da ugjødslede beiter øker artsmangfoldet og øker også tråkktåligheten til grasvollen.

219 Riser, vestre dam
Dam – Gårdsdammer Verdi: B Areal : 0,103 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger inne på tunet på Riser gård ca 1,5 km sørvest for Hobøl kirke.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammens beliggenhet er relativt åpen med nokså gode lysforhold. Omgivelsene består overveiende av gressmark, driftsbygninger og noen spredte løvtrær. Dammen er gjerdet inn med stakittgjerde og ved befaring den 7 juli 2011 var dammen helt dekket av småandemat.
Artsmangfold: Påvist liten salamander (NT) i dammen (Bolghaug 1995), samt ved befaring den 7. juli 2011 (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble tidligere benyttet som drikkevannskilde for husdyr, men er ikke lenger i bruk. Delvis oppgraving pga gjengroing er trolig påkrevd på sikt.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Basert på flybilde fra 2007 ser det ut som dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendige.

••

221 Slåmosen
Intakt lavlandsmyr i innlandet – Verdi: B Areal : 76,259 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørøst i kommunen på grensen til Spydeberg kommune. Stenereudtjern naturreservat ligger ca 1 km vest for området.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Slåmosan er en stor og vesentlig intakt myr i et furuskogsområde. Myra er på totalt ca. 75 daa.
Artsmangfold: Orrfugl spiller på myra (Wergeland Krog 1997).
Bruk, tilstand og påvirkning: Ei synlig grøft i SV, ellers tydelige kjørespor på myra, trolig etter ATV.
Verdivurdering: Lite påvirket og nærmest intakt myr på ca 75 daa. Vurderes som viktig B på grunnlag av størrelse tilstand.
Skjøtsel og hensyn: Tydelige kjørespor på myra, trolig ATV, sporene leder nordover til en av de nærmeste gårdene. Denne kjøringen bør stoppes.

••

223 Seutmosan
Intakt lavlandsmyr i innlandet – Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper Verdi: B Areal : 270,793 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Seutmosen ligger helt sørøst i Hobøl, på grensen til Spydeberg. Geologien i området består av harde bergarter som gneis og glimmergneis noe som medfører at myrene i området er fattigmyrer.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Naturtypen er intakt lavlandsmyr i innlandet (A07) Den store intakte myra Seutmosan er på ca 270 daa og setter sitt preg på området. Myra består av et hovedparti som bindes sammen med flere mindre myrer via flere myrhalser. Hvilke myrpartier som tilhører Seutmosen er utvalgt med en del skjønn hvor kriterier som høydeforskjeller, myrenes tilstand og avstand fra hovedmyra mm. er brukt.
Helt nord krysses myra av en øst-vestgående høyspenttrassè. Videre er den øvre drøye tredjedelen av myra noe skadet av noen lange og dype maskingrøfter. En av disse myrene har medført at det har vokst fra skog i grøftekantene langs et parti på ca 200 m, men siden resten av myra framstår som åpen myr så er dette grøftepartiet innlemmet i naturtypen. Myra har også viktige kvaliteter for viltet.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter er observert på myra men det foreligger informasjon om at det skal være, eller har vært, en orrfuglleik her.
Bruk, tilstand og påvirkning: Myra er noe skjemmet av noen grøfter men store deler av myra er intakt.
Del av helhetlig landskap: Seutmosen er ligger i et skogområde som i 1993 ble vurdert som barkskogsvernområde (Korsmo & Svalastog 1993). Dette medførte ikke noe vern men skogområdet omkring, med kjente steder som f.eks. den markerte åsen Gamleeriken, har flere naturkvaliteter, bl.a. er området et kjerneområde for skogsfugl.
Verdivurdering: Seutmosen er med sine ca. 270 daa ei stor myr i regional sammenheng og store deler av myra er ikke berørt av grøfting. Verdisettingen er usikker da lokaliteten har intakte arealer på langt over de 50 daa som ser kravet til Svært viktig A, men siden deler av myra er skadet av grøfting settes verdien til Viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Grøfting må ikke forekomme og området bør bevares slik det er. Det bør vurderes å fylle igjen grøftene slik ikke myra skades mer enn den allerede har blitt gjort.

225 Stormyra
Intakt lavlandsmyr i innlandet – Blanding mellom ombrotrofe og minerotrofe myrtyper Verdi: A Areal : 88,88 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sørvest i kommunen på grensen til Våler og ligger i det sørøstnorske grunnfjellområdet som her vesentlig består av gneis og glimmergneis.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Intakt lavlandsmyr i innlandet (A07). Basert på flybilde fra august 2010 er myra helt intakt.
Bruk, tilstand og påvirkning: Myra er intakt.
Verdivurdering: Stormyra er intakt og arealet er ca 89 daa. Grensen for hva som regnes som en stor myr er 50 daa og slike intakte myrer i boreonemoral vegetasjonssone skal gis verdien Svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Myra, kantsonen mot myra eller vannbalansen i området må ikke påføres skader eller forandres.

226 Eikeberg
Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,077 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: En middels stor dam beliggende ved traktorveien nordøst for gårdstunet på Eikeberg.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger relativt åpen og har god innstråling fra øst og sør. Omgivelsene består av gårdsbygninger, grasmark (plen) med prydbusker, og dyrka mark. Bredden består av fast grasmark, med urter og vierbusker. Arealet er om lag 70m2, og dybden rundt én meter. Dammen preges av en viss gjengroing av gras og mosematter. Ved befaringen var vannet klart og hadde en brunlig farge. Av akvatiske planter er det registrert andmat (L. minor) og vassgro (A. plantago-aquatica). Av amfibier ble det registrert to storsalamandere (T. cristatus) med kurtiseadferd. Dagen før befaringen ble det registrert en terrestrisk hann av småsalamander (T. vulgaris) om lag 150m sørvest for dammen, i et område som tilbyr gode landområder for salamandere. Det antas at småsalamanderen også benytter denne dammen som ynglelokalitet. Øvrig dyreliv er noe overflatisk undersøkt, men det er påvist teger og øyenstikkere i dammen. Bortsett fra gjengroingen er det ingen åpenbare trusler mot lokaliteten (Hage 2009).
Dammen ble befart og fotografert den 16.8.2011 og det ble påvist en stor bestand av liten salamander (Ola Wergeland Krog).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen var den 16.8.2011 kraftig begrodd.
Artsmangfold: Totalt 2 art(er) påvist: stor salamander (VU), liten salamander (NT).
Fremmede arter: På østsiden av dammen vokser det kanadagullris.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med forekomst av stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp.

227 Føskerenga
Rik edellauvskog – Or-askekog Verdi: B Areal : 5,624 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Føskerenga ligger ca 1,5 km nord-nordvest for Tomter. Området kan sees fra fylkesveien (Tomter-Ski).
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Området er et begrenset området med edelløvskog. Ved befaring dominerte hvitveis. Tresjiktet bestod av store asketrær, osp og enkelte grantrær. Det er sannsynligvis en aske-or utforming (JRB). Lokaliteten er intakt på flybilde fra august 2010.
Verdivurdering: Edelløvskoger er ikke vanlig i denne delen av fylket. Utformingen bør derfor bevares. Områdene nord og vest for lokaliteten er trolig også edelløvskog, men disse områdene er tilplantet med gran. Området er ikke spesielt stort og det ble ikke funnet spesielt interessante arter på den begrensede befaringen.

Skjøtsel og hensyn: De store lauvtrærne må ikke hogges. Planting av gran bør heller ikke forek

236 Blixland
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,444 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gårdsdam på Bliksland i Tomter.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor dam i utkanten av tunet på Bliksland. Dammen er kraftig preget av stor gjødselpåvirkning. Dominerende art i dammen er dunkjevle samt en meget stor bestand av rødlistearten nikkebrønsle av den sjeldne formen tunge-nikkebrønsle. Ellers er det bestander av svedlilje, skogsivaks, vassgro og småandemat. Amfibier ble ikke påvist og det er trolig ikke miljø for salamander i denne dammen.
Artsmangfold: En meget stor bestand av tungenikkebrønsle (VU) spredt utover hele dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Usikkert hvorfor dammen er så overgjødslet, men den er meget næringsrik og er i ferd med å gro igjen.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig element i kulturlandskapet og gårdsmiljøet på Bliksland.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med tungenikkebrønsle (NT), vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp dersom den gror mer igjen. Det er da viktig at det settes igjen nok av tungenikkebrønsla.

237 Gustvet
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,035 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: En relativt liten dam beliggende tett inntil gårdsveien, i skogkanten 140m vest for gårdstunet. Omgivelsene består av granskog og dyrka mark.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ligger skyggefullt til omgitt av høye grantrær, men det er noe solinnstråling fra øst. Breddene består av fast skogbunn. Det er lite akvatisk vegetasjon i dammen, og bunnen består av mudder og gjørme. Arealet av dammen er om lag 40m2, og dyden ca. en halv meter. Fylkesmannens Miljøvernavdeling har mottatt opplysninger om det er registrert stor salamander på/nær Gustvedt, men arten ble ikke registrert under befaringene. Denne dammen ser heller ikke ut til å være særlig egnet for amfibier. Det er likevel noe usikkert om det er denne dammen det henvises til i materialet hos Fylkesmannen. Datteren på gården kjente ikke til andre dammer i nærheten enn denne ene som ble undersøkt. Dammen er trolig lite truet (Hage 2009).

Verdivurdering: Liten dam i skogkanten hvor det skal ha vært observert stor salamander men dette er ikke sannsynliggjort ved befaring. Dammen vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dersom dammen skal kunne bli en ynglelokalitet for storsalamander må restaurering gjennomføres.

238 Roås
Dam – Gårdsdam Verdi: C Areal : 0,036 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger bak en driftsbygning på Roås.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Andedam bak uthuset på Roås. Dammen er en inngjerdet liten steindam som benyttes som andedam. Ingen damarter observert.
Artsmangfold: Nei.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen brukes som andedam og det er lite eller ingen vegetasjon i dammen og det eneste livet som ble påvist var mygglarver.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et element i et levende gårdsanlegg men selve dammen er for øyeblikket ikke artsrik.
Verdivurdering: Liten stendam som benyttes som andedam. Lite verdi for biologisk mangfold, men siden dette er en stabil dam i kulturlandskapet og den er med på å utvide spekteret av damtyper i landskapet så vurderes den til lokal verdi C.
Skjøtsel og hensyn: For plante- og dyrelivet i dammen er andeholdet negativt, men husdyrhold er nødvendig i et levende landskap og da kan en av de tre dammene på gården "ofres" til fordel for husdyrhold.

239 Ødegården
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,054 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam i jordekanten ca 40 m nord for tunet på Ødegården.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel brønn med stor og liten andemat, kjempepiggknopp dominerer, ellers mannasøtgras, knappsiv og gråstarr. På dammens vestside strekker et kraftig vierkjerr seg ut over dammen og i nord vokser bjørk og osp. I sør er det åker.
Artsmangfold: Påvist liten salamander (NT).
Bruk, tilstand og påvirkning: Gammel renvannsbrønn, noe truet av gjengroing av vierkratt.
Verdivurdering: Stabil gammel dam i kulturlandskapet med liten salamander, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Fjerne vierkrattet som truer dammen fra vest.

241 Tomter
Dam – Verdi: B Areal : 0,032 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam beliggende mellom driftsbygningen på Tomter og Tomter kirke.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam inntil en fjellvegg med vei/gårdsplass på østsiden. Dammen er omkranset av bla sverdlilje og mannasøtgras mm. men det ble ikke gjort undersøkelser i dammen da grunneier ikke var tilstede.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er i god hevd og ser ut til å ha vært restaurert nylig.
Del av helhetlig landskap: Dammen inngår som et element i landskapet omkring Tomter kirkegård.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendige.

242 Tomte
Dam – Gårdsdam Verdi: U Areal : 0,1 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger 25 m NØ for tunet på Tomte.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten hagedam som har vært inngjerdet. Dammen er for det meste gjenfylt men små vannspeil finnes. Dominerende art er skogsivaks, kjempepiggknopp og knappsiv. Dammen er omgitt av mjødurt og brennesle. Ingen amfibier observert, trolig fordi de små vannspeilene tørker ut i tørre perioder.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er fylt igjen men den har fortsatt restaureringspotensiale.
Verdivurdering: Dammen er gjenfylt men da den fortsatt har små vannspeil og vannvegetasjon så er restaureringspotensialet stort. Dammen slik den er nå vurderes som Uprioritert U.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp, restaureres og gjerdes inn.

243 Tolfshus
Dam – Verdi: B Areal : 0,084 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger ca 20 m SV for tunet på Tolfshus.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam beliggendei hagen på Tolfshus. Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

244 Lilleby V for
Dam – Verdi: B Areal : 0,058 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Parkdam i hagen ved en privatbolig ved Lilleby.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

245 Lyshaug
Dam – Verdi: B Areal : 0,554 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger i jordekanten ca 50 m øst for driftsbygningen på Lyshaug.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

246 Hesthagen
Dam – Verdi: C Areal : 0,189 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogsdam ca 40 m sør for driftsbygningen på Hesthagen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Basert på flybilde ser dammen ut til å være intakt men delvis gjengrodd samt beliggende delvis i skog og vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

247 Pegstad
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,098 daa

Innledning: Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger sør på gården Pegstad i Hobøl kommune.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam i beitemark. Hentet fra flybilde og ikke kontrollert i felt.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ligger i beitemark som er i bruk og det ser ut som den er kraftig begrodd.
Del av helhetlig landskap: Beitemarksdammer som ligger på hevdede beiter er spesielt viktige da dette er en damtype som blir stadig mer sjelden. Eksempelvis er flere insektarter avhengige av bredder med naken jord eller leire for å legge egg der og øyenstikkeren bred blålibelle er et eksempel på en art som er avhengig av beitemarksdammer.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Stabil dam i beitemark, vurderes inntil videre som viktig B da dammer i hevdet beitemark har gått kraftig tilbake.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør inventeres i felt og basert på flybilde bør det trolig settes i verk tiltak for å restaurere dammen.

248 Neset, Ø for
Dam – Verdi: B Areal : 0,348 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam sør for veien mellom Neset og Sulebru.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

249 Berg ø for
Dam – Verdi: C Areal : 0,424 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogsdam ca 140 m øst for Berg.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

250 Holt
Dam – Verdi: B Areal : 0,294 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i jordekanten ca. 100 m nord for tunet på Holt.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam som ligger sørvestvendt i kantsonen mellom åker og skog. På nord og østsiden er det skog, i sør en traktorvei og i sørvest åker. Dammen er omgitt av skogsivaks, knappsiv, fredløs, mjødurt, bringebær, vier, gran, osp og bjørk. I dammen vokser det vanlig tjønnaks, vassgro, elvesnelle og stor andemat.
Artsmangfold: Det ble ikke observert salamander i dammen, men det ble påvist karuss og blågrønn øyenstikker.
Bruk, tilstand og påvirkning: Det er satt ned en kum/munk i dammen men det er usikkert om dammen har noen praktisk-teknisk funksjon.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, vurderes som viktig B.

Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendige.

251 Lundeby
Dam – Verdi: B Areal : 0,318 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i grasmark ca 50 m vest for tunet på Lundeby.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Antakelig kunstig anlagt dam i ravineskråning, men dammen er gammel. Dominerende arter er dunkjevle, vassgro, sumpsiv, hesterumpe, vanlig tjønnaks, småandemat, stor andemat, kjempepiggknopp, takrør og mannasøtgras.
Artsmangfold: Påvist liten salamander (NT) og den relativt vanlige arten torvmoseøyenstikker.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig ikke i bruk, den er i rimelig god hevd med veldig klart fint vann.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med funn av liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Passe på at vierkrattet ikke tar overhånd rundt dammen.

252 Hollen
Dam – Verdi: B Areal : 0,229 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Gårdsdam beliggende på vestsiden inntil tunet på Hollen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Basert på flybilde fra 2010 ser dammen ut til være intakt, men ser ut til å være dekket av andemat. Dammen vurderes til å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

253 Torp
Dam – Verdi: B Areal : 0,064 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam helt sør i hagen på Torp.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

254 Vestgard
Dam – Verdi: C Areal : 0,044 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkanten ca 10 m NV for hagen for Vestgard.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

255 Lippestad Midtre
Dam – Verdi: B Areal : 0,767 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger 40 m SSV for hovedhuset på Lippestad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam, som ikke ble befart da eier ikke var hjemme.
Artsmangfold: Ukjent.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er et fint innslag i hageanlegget på gården.
Verdivurdering: Dammen finnes på gamle Økonomisk kartverk og anses derfor som en stabil gammel dam i kulturlandskapet. Dammen er i god hevd og vurderes derfor som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen skjøtselstiltak nødvendig.

256 Lippestad Midtre

Dam – Verdi: B Areal : 0,106 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger 15 m SØ for hovedhuset på Lippestad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam, som ikke ble befart da eier ikke var hjemme.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ble ikke sett fra tunet og det er mulig at dammen er fylt igjen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen finnes på nyere flybilder samt Økonomisk kartverk og et anses derfor som en stabil gammel dam i kulturlandskapet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

257 Riggesem
Dam – Verdi: B Areal : 0,177 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger mellom veien og jordet ved et lite uthus på Riggesem.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Åkerdam som ligger åpent i landskapet. Dammen er omgitt av myrhatt, starrsump og mjødurt. Inntil dammens østside vokser det en stor edelgran, bjørk, gråselje og noe hassel. Det ble påvist karuss i dammen og det var uvanlig store mengder paddelarver i dammen.
Artsmangfold: Av rødlistearter ble det påvist tunge-nikkebrønsle (VU) og liten salamander (NT).
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen har funksjon som branndam.
Fremmede arter: Karuss påvist i 2011.
Del av helhetlig landskap: Dammen utgjøre en del av det fine gårdsanlegget på Riggesem.
Verdivurdering: Dammen vurderes som viktig B på grunnlag av at det er en gammel stabil dam i kulturlandskapet med funn av rødlisteartene nikkebrønsle (VU) og liten salamander (NT).
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig.

258 Bovim
Dam – Verdi: B Areal : 0,149 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Hagedam som ligger helt inntil vestsiden av hovedhuset på Bovim
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

259 Fjell
Dam – Verdi: B Areal : 0,32 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger inne på tunet på Fjell, rett vest for veien.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

260 Fjell
Dam – Verdi: C Areal : 0,493 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger øst for tunet på gården, rett NØ for drivhusene.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

261 Greåker
Dam – Verdi: C Areal : 0,122 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Liten dam i skogkanten ca 150 m NV for tunet på Greåker.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en skogsdam som i følge flybilde fra 2010 ser ut til å være intakt. Dammen vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

••

262 Hvitsten
Dam – Verdi: B Areal : 0,191 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skog vest for husene langs veien til Hvitsten.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

••

263 Haug
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,214 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i forsenkningen i berget på tunet på den fraflyttede gården Haug. Gården ligger på en markert høyde i terrenget og dammen er trolig opprinnelig en viktig vannkilde for gården.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel tundam omgitt av berg, delvist nakent. Dammen domineres av mannasøtgras og er omgitt av gråstarr, vier og noe bjørk.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er nærmest helt gjengrodd med bare enkelte små vannspeil.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i tunmiljøet på den gamle gården Haug.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, selv om den er kraftig gjengrodd er den et viktig innslag i landskapet. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør så fort som mulig restaureres og arbeidet bør utføres sent på året, fortrinnsvis oktober eller senere. Det må ved opprenskingen settes av en del av dammen slik at damartene bevares.

****

264 Kroerbekken v Haug
Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti – Artsrik lavlandsform under gjengroing Verdi: A Areal : 5,413 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Kroksjøen er dannet av Kroerbekken vest for gården Haug og meandrerer gjennom marine avsetninger.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kroksjøen er avsnørt og har ikke lenger rennende vann, men er stort sett vannfylt og har stillestående vann. Kroksjøen er for det meste omkranset av skog og kratt, vesentlig svartor, gråor, selje, osp, rogn, hegg og bjørk. Ei uvanlig stor død selje står på nordsiden av kroksjøen. I nærheten står også ei klynge med storvokst skjørpil med 9 stammer hvorav den største har en hbh på 80 cm. Feltsjiktet domineres av høgvokst vegetasjon med dominerende arter som mjødurt, vendelrot, strandrør, brennesle, springfrø, sverdlilje. Høyere opp fra vannkanten er liljekonvall stedvis dominerende. Ute i vannet er småtjønnaks stedvis dominerende art. Beveren har tilhold i området og har felt en mengde ospetrær. Det ble også observert at det er satt opp netting på stammene av en osp så ikke alle trærne skal bli felt.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men rødlistearten strandsnipe (NT) varslet kraftig og hekker trolig på lokaliteten.
Bruk, tilstand og påvirkning: Kroksjøen er under gjengroing, men den er intakt, frodig og med mye død ved som er bra for biomangfoldet. Det kan se ut som arealet som omsluttes av kroksjøen har vært dyrket opp men dette er nå under gjengroing.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Viktig innslag i landskapet da kroksjøer tradisjonelt blir fylt igjen og dyrket opp.
Verdivurdering: Spesielt fin forekomst av naturtypen og ingen spor av menneskelig forstyrrelse. Stedvis "jungelpreg" med mye død ved. Vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Lokaliteten overlates til fri utvikling.

****

265 Hol

Dam – Verdi: B Areal : 0,167 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger ca 75 m nord for tunet på Hol.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor dam, trolig tidligere vannkilde. Dammen er omgitt av store gran- og bjørketrær på sør, vest og nordsiden. På østsiden er det åpent ut mot tidligere beitemark. Dammen er kraftig begrodd med myrhatt og mjødurt omkring og ute i dammen dominerer tjønnaks, tusenblad og småandemat.
Artsmangfold: Stor bestand av liten salamander.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig en tidligere vannkilde for gården.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og to dammer.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med stor bestand av liten salamander (NT), vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Det vil være en fordel for dammen om trærne på sørsiden blir fjernet, både for å øke solinnstrålingen og for å redusere strøfallet i dammen.

……

266 Hol

Dam – Verdi: B Areal : 1,544 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Langstrakt dam som starter ca. 25 m NØ for tunet på Hol og strekker seg ca 100 m nordover. Dammen ligger i en isskurt sprekk i berget. På østsiden av dammen er det berg i dagen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Langstrakt dam som trolig er dyp. Dammen er anlagt, eller i alle fall hevet med en dam på sørsiden. Ville ender hekker og beiter i dammen og vegetasjonen i dammen domineres av vanlig tjønnaks og mannasøtgras. Vegetasjonen omkring består av natureng, stedvis fin urterik eng med prestekrage, rødkløver, prikkperikum, blåklokke og gulaks. Andre påviste arter er rødhyll, ormetelg, skogsivaks, mjødurt, bringebær, dunkjevle samt vierkratt der det er noe dypere jordsmonn. I tresjiktet vokser gran, bjørk, hassel og rogn.
Artsmangfold: I dammen ble det påvist en stor bestand av liten salamander.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig anlagt som en vanningsdam.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og to dammer.
Verdivurdering: Stor dam i kulturlandskapet med stor bestand av liten salamander, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen er i god hevd og ingen tiltak er nødvendig.

……

267 Rød

Dam – Verdi: B Areal : 0,086 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam på tunet på Rød gård.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

****

268 Skjolden
Dam – Verdi: C Areal : 0,135 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i jordekanten ca. 200 m øst for tunet på Skjolden.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen ligger på grensen mellom kulturlandskap og skog og det ser i følge flybilde fra 2010 ut som dammen fortsatt finnes selv om den er omkranset av trær. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

****

269 Hobøl krk v for
Dam – Verdi: C Areal : 0,135 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkanten mot dyrket mark vest for Hobøl kirke.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen ligger på grensen mellom kulturlandskap og skog og det ser i følge flybilde fra 2010 ut som dammen fortsatt finnes selv om den er omkranset av trær. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

270 Krok
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,166 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam inntil tunet på Krok.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten fisketom dam inntil tunet. Dammen er full av mose og lite fritt vann. Stor og liten andemat, småtjønnaks, myrhatt, sumpmaure og mannasøtgras er vanlige i dammen.
Artsmangfold: Korsandemat og liten salamander påvist i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen begynner å bli kraftig begrodd, ellers ingen trusler mot dammen.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med rødlisteartene liten salamander (NT) og korsandemat (NT). Vurderes som svært viktig A med hovedvekt på at dette er ett av to funn av arten innenfor Raet i Østfold og det ene av disse funnene ble gjort av Wilse på 1700-tallet.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp men det anbefales ved dette arbeidet å be om faglig bistand fra f.eks. Fylkesmannen eller Botanisk forening eller andre fagmiljøer.

272 Høyfoss
Dam – Verdi: A Areal : 0,185 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i hagen ved en enebolig på veien inn mot Høyfoss.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lysåpen hagedam omgitt av plen med noe mannasøtgras i kanten. Det ble håvet etter salamander men uten resultat, men det er en meget stor bestand av karuss i dammen.
Artsmangfold: Eieren har observert stor og liten salamander her i flere år.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen holdes fint i hevd, men karussen ser ut til å ta litt overhånd.
Fremmede arter: Karuss
Verdivurdering: Dammen har en bestand av liten og stor salamander og vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Redusere bestanden av karuss - utfiskingstiltak?

273 Skjellfoss
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,339 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkanten nord for veien til Skjellfoss.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam i kulturlandskapet, kraftig begrodd med flaskestarr, elvesnelle, myrhatt og småandemat. Det ble påvist larver av vanlig frosk.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Damen er kraftig gjengrodd med bare noen få små vannspeil.
Fremmede arter: Ingen påvist
Verdivurdering: Kraftig gjengrodd dam uten spesielle artsfunn. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør graves opp og restaureres.

274 Holstad
Gammel fattig edellauvskog – Verdi: B Areal : 4,308 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i en bratt ravineskråning nedenfor veien opp til gården Holstad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Ett bestand med ask bestående av ca 50-60 store asketrær. Den største med en diameter i brysthøyde på nærere 1 m. Feltsjiktet dekket av storvokste urter og kratt. Dominerende arter er; mjødurt, bringebær, stornesle, villrips, brunrot, burot. Busksjiktet domineres av hassel, spisslønn, ask og rogn.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist men flere av trærne er hule og det er sannsynlig at det finnes sjeldne arter i biotopen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Trolig har askehagen vært en beitehage tidligere men som nå er i ferd med å gro igjen av skog og kratt.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Askebestandet er et viktig innslag i åkerlandskapet.
Verdivurdering: Bestandet hadde mange trær og mange hule trær og trær opp mot 1 m i brysthøydediameter. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Det hadde vært ønskelig om en kunne bevare de store asketrærne uten at de grodde inn i for mye kratt og oppslag av yngre trær. Gjenoppta beitet i området hadde vært en mulig løsning, men helst ikke med hest da disse lett kan gnage stykker barken på trærne.

275 Vestereng
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,125 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Hagedam som ligger vest for hovedhuset på Vestereng.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dammen ble kunstig anlagt i 1985 i et vått parti i hagen. Dammen er omgitt av sverdlillje samt engfloraelementer som som marikåper og grasarter. En stor sølvpil vokser i nordenden av dammen og på vestsiden ei stor ask.
Artsmangfold: Liten salamander og vanlig frosk påvist. Det vokser dessuten rød nøkkerose i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med et lavt stakittgjerde og er en pryddam i hagen. Dammen er i god hevd.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i et stort hageanlegg.
Verdivurdering: Stabil hagedam med god solinnstråling som holdes i hevd. Det er påvist liten salamander i dammen. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig - dammen holdes i god hevd.

276 Saksebøl Øvre
Dam – Gårdsdam Verdi: A Areal : 0,19 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Fin tundam inntil tunet på Saksebøl Øvre.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tundam med noe fjell i dagen på vestsiden. Dammen er bevokst med bjørk og selje på sør- og østsiden. Ute i dammen vokser mjuksiv, mannasøtgras, vassgro, myrmaure, myrhatt, sverdlilje. Liten andemat dekket ca 20% av overflaten.
Artsmangfold: Det ble den 29.6.2011 påvist nikkebrønsle og liten salamander. Stor salamander ble sist sett av eier i 2010.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet og blir holdt i god hevd av eieren som også har båt i dammen.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig innslag i et pent holdt gårdsmiljø med gamle trær mm.
Verdivurdering: Gammel tundam med nikkebrønsle, stor og liten salamander. Vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig, men det bør passes på at ikke bjørka og vierkrattet i sør og øst blir for store slik at de skygger ut dammen og skaper for mye strøfall i dammen med påfølgende fare for oksygensvikt.

277 Sandvollen
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,153 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam sørvest for tunet på Sandvollen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Hagedam omgitt av bjørk og vierkratt og i dammen vokser flaskestarr, gråstarr, lyssiv og ute i dammen dominerer en moseaart. Av fauna kun mygglarver.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er gjerdet inn med et 2 m høyt nettinggjerde. Det har blitt holdt ender i dammen.
Fremmede arter: Ikke påvist.
Verdivurdering: Dammen er skyggefull, det har blitt holdt ender i dammen. Dammen er en viktig innslag i et ellers tørt landskap. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Bjørk og kratt omkring dammen bør hogges slik at sollys slipper til på dammen og for å unngå for mye strøfall i dammen.

278 Holstad
Dam – Verdi: B Areal : 0,425 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett sør for hovedhuset på Holstad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor hagedam på Holstad. Dammen er ikke undersøkt da grunneier ikke var til stede.
Artsmangfold: Ukjent.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen ser fra avstand ut til å være i god hevd.
Fremmede arter: Ikke kjent.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet. Ikke undersøkt men gis i utgangspunktet verdien viktig B da dette er en stabil dam i kulturlandskapet som ser ut til å være i god hevd.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør inventeres.

279 Bjoner øvre
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,182 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam på en åkerholme ca. 200 m sør for tunet på Bjoner Øvre. Berg i dagen mot dammen på SV-siden, ellers omgitt av jord.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Åkerdam på en åkerholme. Dammen er omgitt av 6 bjørketrær hvorav det ene hadde veltet ut i dammen ved befaring. Ellers er dammen omgitt av mjødurt, bringebær, hundekjeks, myrhatt, vassgro, sjøsivaks, mannasøtgras, kjempepiggknopp, flikbrønsle og sumpsivaks.
Artsmangfold: Stor bestand av liten salamander samt den ikke så vanlige arten hesterumpe.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er ikke lenger i bruk og den begynner å bli kraftig begrodd.
Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering: Dammen har en stor bestand av liten salamander, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen begynner å bli kraftig gjengrodd, den bør renskes opp og dette bør av hensyn til salamanderbestanden skje senhøstes.

280 Bjoner nedre
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,358 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogen i jordekanten ca 125 m sør for tunet på Bjoner Nedre.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skyggefull skogsdam omtrent uten vegetasjon. Omgitt av tett skog med gran, selje, bjørk og osp. Noe mose i dammen, ellers ingen vegetasjon.
Artsmangfold: Det ble påvist larver av spissnutefrosk (NT) i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er full av strøfall og det er nesten ikke vegetasjon i dammen.
Fremmede arter: Ingen påvist
Verdivurdering: Skyggefull skogsdam med forekomst av spissnutefrosk, vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Fjerne mesteparten av trærne omkring dammen for å hindre strøfall i dammen og for å få inn mer lys i dammen.

281 Bjoner øvre
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,103 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Tundam helt inntil vestsiden av tunet på Bjoner Øvre. Dammen er omgitt av berg på to sider med vei og hageanlegg på de to andre sidene.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Pryddam i hagen som i mange år var gjenfylt men som ble restaurert av nåværende eier ca 1995. Eieren har spesiell interesse for dambiologi og har plantet inn flere damarter. Eksempelvis er dammen delvis omgitt av den relativt sjeldne arten smal dunkjevle. Ellers er dominerende arter sverdlilje, vassgro, flaskestarr, liten andemat, vanlig tjønnaks, vasshår sp., mannasøtgras, bekkeblom og lyssiv.
Artsmangfold: Dammen har en bestand av smal dunkjevle men denne er trolig plantet inn, ellers ble det påvist liten salamander i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med nettinggjerde med port. Det er laget en liten bryggeplatting i nordenden av dammen og båt hører til. Dammen benyttes som pryddam og er i god hevd.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et verdifullt innslag i et hageanlegg som bla. har flere dammer.
Verdivurdering: Hagedam med liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ikke behov for videre skjøtsel.

282 Råken
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,042 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i jordekanten sørvest for tunet på Råken.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam mellom hage og innmarka på Råken. Dammen ble ikke undesøkt da eier ikke var til stede. På avstand var kunne det observeres at dammen var dekket av småandemat og omgitt av engflora.
Artsmangfold: Dammen er ikke undersøkt.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er stabil men viser tegn til gjengroing.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Vurder å renske dammen slik at den ikke gror igjen på sikt.

283 Nummestad
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,385 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogen ca. 30 m fra jordekanten sør for tunet på Nummestad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogsdam omgitt av granskog i hkl 3-4 på sørsiden, bjørk på nordsiden og vierkratt spredt rundt hele. I vannkanten vokser det skogsivaks og mannasøtgras og selve vannspeilet erkraftig begrodd av mose.
Artsmangfold: Larver av spissnutefrosk påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er anlagt med en jordvoll og det er sannsynlig at dammen er laget som en vanningsdam.
Verdivurdering: Skogsdam, skyggefull og begrodd med mose. Spissnutefrosk påvist. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Fjerne løvtrærne inntil dammen for å unngå strøfall i dammen som kan føre til anaerobe forhold om vinteren.

284 Li
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,114 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam bak låven på Li og er omgitt av jord og et steinskjær i N.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gårdsdam kraftig begrodd både i dammen og omkring. I dammen var det en tett bestand av småandemat samt noe mannasøtgras og vassgro. Omkring dammen var dominerende arter vier, børk, sverdlilje, bringebær, mjødurt, fredløs, lyssiv og hundekjeks.
Artsmangfold: Ett individ av liten salamander sett i overflatestilling.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med sauenetting,
Fremmede arter: Ingen påvist.
Verdivurdering: Gammel gårdsdam, noe gjengroingspreget men liten salamandere påvist, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Fjerne noe vierkratt og bjørk omkring dammen så det blir mer lys på dammen og mindre strøfall.

285 Bjoner Øvre
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,108 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam nord for tunet omgitt av grunnlendt mark og jord.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Trolig tidligere beitemarksdam omgitt av delvis tørr tidligere beitebakke med furutrær og smyle på sørsiden, ellers omgitt av frodig vannvegetasjon med sverdlilje som dominerende art. Mye øyenstikkerlarver i dammen og en tett forekomst av småtjønnaks. Ellers liten andemat, tjønnaks, mannasøtgras, lyssiv og gråstarr.
Artsmangfold: Stor bestand av liten salamander påvist i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er trolig en tidligere beitemarksdam, den er nå inngjerdet med sauenetting. Det har foregått noe utfylling av jordmasser inntil dammen i NØ.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Verdivurdering: Gammel beitemarksdam med stor bestand av liten salamander, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Et større grantre på vestsiden skygger mye for dammen og det bør vurderes å kviste opp stammen på siden mot dammen eller å felle treet. Fjerne et par av bjørkene i sør for å redusere strøfallet i dammen.

286 Skistad
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,085 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett nord for veien forbi Skistad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten dam i åkerkanten. Dominerende arter omkring dammen er: vier, mjødurt, bringebær, skogrørkvein og engmarimjelle. I dammen dominerer vanlig tjønnaks, knappsiv, gråstarr, mannasøtgras og kjempepiggknopp.
Artsmangfold: Det ble påvist en god bestand av liten salamander i dammen.

Bruk, tilstand og påvirkning: Ukjent bruk. Dammen er noe gjengroingspreget.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet med rødlistearten liten salamander. Vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dersom dammen gror mer igjen bør det vurderes å renske dammen.

287 Tømt
Dam – Verdi: B Areal : 0,081 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett øst for låven på Tømt. Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lokaliteten er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.
Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Dammen antas å være en stabil dam i kulturlandskapet og vurderes i henhold til føre var prinsippet som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør oppsøkes og kontrolleres / inventeres i felt.

288 Dal
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,212 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Skogsdam ca 60 m sørvest for tunet på Dal.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogsdam med humøst vann og mye strøfall. Omgitt av svartor, bjørk, gran og furu. Skogsivaks er dominerende art i feltsjiktet i en ellers fattig kantvegetasjon.
Artsmangfold: Mye larver av spissnutefrosk.
Bruk, tilstand og påvirkning: Trolig en gammel vannkilde for gården, en gammel traktorvei går forbi dammen.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Verdivurdering: Gammel skogsdam med påvist spissnutefrosk. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Dammen er kraftig påvirket av strøfall, trærne omkring dammen bør fjernes for å redusere strøfallet og øke solinnstrålingen.

289 Narvestad

Dam – Eldre fisketom dam Verdi: B Areal : 0,13 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam rett nord for veien ca. 110 m sørøst for tunet på Narvestad.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Liten åkerdam som har vært i bruk som vannkilde for gården Narvestad på andre siden av veien. Dammen er omgitt av vierkratt, mannasøtgras, mjødurt, lyssiv, knappsiv, gråstarr samt en stor bestand av lupin.
Artsmangfold: Rødlistearten spissnutefrosk observert som yngel i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Tidligere vanndam for gården Narvestad, nå ikke lenger i bruk.
Fremmede arter: Lupin
Verdivurdering: Gammel og stabil dam i kulturlandskapet med spissnutefrosk, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp og lupin bør fjernes snarest.

290 Hol
Store gamle trær – Hul eik Verdi: A Areal : 0,046 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Eika står på høyresiden av veien i bakken opp mot gården. Den står i veikanten mellom dyrket mark og grusvei.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Meget gammel hul eik med en stor vanris-stamme. Omkretsen er ca. 5 m i brysthøyde. Inne i hulrommet har mauren bygget en tue - trolig rød skogsmaur.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: En bråtebrann tok av for mange år tilbake og satte fyr på rødmulden inne i treet. Treet har mange døde grener, det har usedvanlig grov bark og mye mose på grenene.
Fremmede arter: Ikke påvist.
Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og dammer.
Verdivurdering: Denne hule gamle eika representerer en av fem utvalgte naturtyper som har fått spesiell nasjonal prioritet. Eika er også spesielt gammel og hul og vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Eika klarer seg bra slik den står men det bør sørges for at det ikke vokser opp busker eller trær som skygger på stamme eller bladverk.

291 Hol
Store gamle trær – Lind Verdi: C Areal : 0,023 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lindeklonen står på venstresiden av veien i bakken opp mot gården. Den står i veikanten mellom dyrket mark og grusvei og det kan tenkes at det har stått et hus her tidligere.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Lindeforekomst av usikker alder med 7 stammer som står på samme rotsystem. Sammen med eika på motsatt side av veien kan dette være restene av et gammelt hageanlegg?
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist, men lind er i seg selv mindre vanlig forekommende i Indre Østfold.
Bruk, tilstand og påvirkning: Trærne er friske og har potensiale til å bli gamle og store.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og dammer.
Verdivurdering: Lind er et edelløvtre som ikke er spesielt vanlig i Indre Østfold, stammene er imidlertid ikke spesielt gamle og sannsynligvis ikke hule og vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

292 Hobøl prestegård - hagedam
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: A Areal : 0,103 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger nederst i det gamle restaurerte renessanse-hageanlegget som tilhører Hobøl prestegård. Dammen er høyst sannsynlig kunstig anlagt.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gammel hagedam fra ca 1790 som ble etablert som en del av nederste terasse (C) - den romantiske delen - hvor dammen lå på den ene siden av grusgangen og den andre siden var bevokst med pinseliljer og scilla. Vegetasjonen i dammen, som er kraftig gjenvokst, domineres av mannasøtgras, gråstarr, storandemat og småandemat.
Artsmangfold: Det ble påvist et individ av stor salamander (VU) i dammen.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er kraftig bevokst.
Fremmede arter: Ikke påvist.
Del av helhetlig landskap: Miljøet omkring Hobøl kirke betraktes som et av de mest helhetlige og best bevarte kirkemiljø i Norge. Prestegården og hagepaviljongen (Lysthuset) er fredet av riksantikvaren.
Verdivurdering: Dammen er omkring 220 år gammel, den er en del av et flott hageanlegg i renessansestil og det ble påvist stor salamander. Dammen vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør renskes opp og det bør tas tilbørlig hensyn til at dette er en meget gammel dam i et fredet hageanlegg og hvor det er påvist den rødlistede arten stor salamander.

293 Vestereng
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,105 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger skyggefullt innerst i hagen på Vestereng.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Kunstig anlagt dam, ca. 1985, anlagt med vanntett membran. Dammen er omgitt av selje, bjørk og gran som skygger fullstendig på dammen. Dammen er full av mose og strøfall og med unntak for paddelarver var det svært lite liv i dammen. Dammen er omgitt av noe gras og urter men genereelt svært litevegetasjon.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Dammen er inngjerdet med 1 m høy sauenetting og er svært gjengrodd og skyggefull.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Dammen ligger i et større hageanlegg.
Verdivurdering: Kunstig anlagt dam som ligger skyggefullt og er kraftig gjengrodd. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Det er stort behov for å hogge ned flere av de store trærne rundt dammen samt å renske dammen for mose og strøfall.

294 Bjoner Øvre
Dam – Verdi: C Areal : 0,167 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam i skogkant sør for innmarka på Bjoner Øvre. Dammen er nyanlagt av grunneier
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Nyanlagt dam med brygge, gapahuk og grusganger. Mannasøtgras og sverdlilje omkring, ellers lite vegetasjon foreløpig. Dammer av denne typen vil relativt raskt få betydning for bestander av typiske damarter og den vil trolig om kort tid bli kolonisert av salamandre fra åkerdammen litt lenger nord.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Nyanlagt "friluftsdam" med gapahuk og brygge.
Verdivurdering: Nyanlagt dam uten spesielle arter påvist. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Ikke behov for skjøtsel.

295 Oddestad Østre
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,213 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Dam sør for gårdsveien mellom Oddestad og Vesterby.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dam i kulturlandskapet som kun er plukket ut på ortofoto og har ikke blitt kontrollert i felt. Feltsjekkdatoen er derfor registrert som det samme som datoen for flyfotograferingen.

Merknad: Det skal utarbeides en områdebeskrivelse som gir bedre beskrivelse av naturforholdene og begrunnelse for verdisettingen. Kontakt Fylkesmannen for status i dette arbeidet.
Verdivurdering: Gårdsdam, stabil dam i kulturlandskapet, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen bør inventeres.

296 Vestre Skinnerud
Store gamle trær – Stor eik Verdi: C Areal : 0,077 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Tuneik foran hovedhuset på Vestre Skinnerud
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tuneik, anslått stammediameter 70-80 cm. Kun observert fra veien da grunneier ikke var tilstede.
Verdivurdering: Eika er ikke spesielt stor og gammel og er trolig ikke hul, vurderes derfor som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Bør inventeres i felt.

297 Dal
Dam – Eldre fisketom dam Verdi: C Areal : 0,031 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: To små dammer sør for hovedhuset på Dal.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: To små dammer som ligger svært nærme hverandre inne i tett skog. Da de er små og ligger så nærme hverandre (10m) samt at ingen spesielle arter er påvist er de registrert som en forekomst. Dammene er omgitt av blandingsskog med selje, bjørk, gran mm. Noe fredløs omkring ellers lite vegetasjon. Vanlig frosk registrert i den minste av dammene.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Ukjent opprinnelse, dammene er ikke i bruk.
Verdivurdering: To små skogdammer, ingen spesielle arter registrert. Vurderes som lokalt viktige C.
Skjøtsel og hensyn: Dammene bør fristilles for å redusere tilførsel av strøfall og for å få mer sollys inn på dammene.

298 Hol
Rik edellauvskog – Alm-lindeskog Verdi: A Areal : 5,199 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Vestvendt skogholt i bergvegg/skråning vest for tunet på Hol gård med mange edelløvtrær hvorav flere store.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Skogholt i bratt bergskråning med 7 store almetrær og mange mindre. Alle de sju store er registrert m koordinat i artsregisteret. Skogholtet er tett og skyggefullt og det er mye mose på stammene på de store trærne.
Artsmangfold: Totalt 3 art(er) påvist: alm (NT), kalkraggmose, almeteppemose. Alm er i seg selv rødlistet og det ble på den største alma registrert almeteppemose og kalkraggmose. Begge disse mosene er meget sjeldne innenfor Raet i Østfold. Tidligere er det kun gjort ett henholdsvis to funn av de to moseartene innenfor Raet.
Bruk, tilstand og påvirkning: Lokaliteten har trolig tidligere blitt beitet og framstått som en almehage som nå er grodd mer igjen og framstår som en skyggefull almeskog.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Gården har mange viktige lokaliteter for biomangfoldet som mange store gamle trær og dammer.
Verdivurdering: Mange store og livskraftige almetrær samt mange små og mindre almetrær. De to belagte mosene er sjeldne innenfor raet i fylket. Lokaliteten har mange store og hule almetrær og stor foryngelse, vurderes som svært viktig A.
Skjøtsel og hensyn: Ikke hogst samt at området bør inventeres bedre.

299 Vestre Bråte
Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,276 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger øst for tunet på Vestre Bråte, rett bak en driftsbygning.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tre store gamle eiketrær hvorav èn har en dbh på 130 cm og de to andre 110 cm bhd. Den største står bare 2,2 m fra en av de andre, den siste litt lenger borte. Det er ingen tegn til at trærne er hule.
Artsmangfold: Det ble påvist eikebroddsopp på en av trærne, en art som kun er registrert èn gang tidligere innenfor raet.
Bruk, tilstand og påvirkning: Eikene er beskåret for at de ikke skal henge så langt innover taket på det huset det står ved siden av.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Eikene er viktige elementer i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.
Verdivurdering: Tre store gamle eiker, den største 410 cm i omkrets, død ved synlig, sannsynligvis hulrom, vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

300 Bråte Vestre
Dam – Gårdsdam Verdi: B Areal : 0,182 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Dammen ligger i hagen på østsiden av tunet.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Gårdsdam i hagen på Bråte Vestre, ligger like nedenfor en bergvegg, resten av dammen er omgitt av plen. En grein fra ei stor eik henger utover dammen, men dammen er fin og lysåpen. Dammen er helt begrodd med myrhatt, dunkjevle og småbjørk. Det er bare spredte små åpne vannspeil i dammen. Det ble ellers påvist kjempepiggknopp, mannasøtgras, gråstarr og av fauna ble det påvist vanlig frosk.
Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.
Bruk, tilstand og påvirkning: Ukjent funksjon, men dammen er nærmest helt gjengrodd.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Dammen er et viktig element i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.
Verdivurdering: Stabil dam i kulturlandskapet, men er så gjengrodd at den kanskje burde nedvurderes, men settes inntil videre som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Dammen må snarest restaureres. Oppgraving av dammen bør gjøres på høsten.

301 Bråte Vestre
Store gamle trær – Stor eik Verdi: B Areal : 0,292 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i den søndre delen av hageanlegget på bygdetunet Bråte Vestre.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Tre store eiketrær omgitt av plen. Trærne er regnet fra vest henholdsvis340 cm, 360 cm og 340 cm i omkrets i brysthøyde.
Artsmangfold: Stor lindelav påvist på alle tre eikene, men mest på den østre eika.
Bruk, tilstand og påvirkning: En av eikene er lett beskåret, trolig fordi en lav gren var i veien for plenklipper.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Eikene er viktige elementer i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.
Verdivurdering: Eikene er store, utover stor lindelav er det ikke påvist noen spesielle arter på eikene. Trærne er imidlertid store og lokaliteten vurderes som viktig B.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

302 Bråte Vestre
Store gamle trær – Gammelt tre Verdi: C Areal : 0,125 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: Treet står intill vestsiden av tunet, rett ved hovedhuset.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Stor solitær ask i hagen. Treet har en dbh på ca 90 cm og har en del døde greiner.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter men to typiske arter som stort sett bare vokser på rikbarkstrær ble påvist; stor lindelav og en stor bestand av askeragg.
Bruk, tilstand og påvirkning: Hagetre rett ved tunet.
Fremmede arter: Ingen påvist.
Del av helhetlig landskap: Aska er et viktig element i et fint gammelt gårdstun og hageanlegg som nå er et bygdetun for Hobøl kommune.
Verdivurdering: Asketre som i seg selv er rødlistet, stor bestand av askeragg og stor lindelav. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Ingen tiltak nødvendig.

303 Riggesem
Store gamle trær – Spisslønn Verdi: C Areal : 0,204 daa

Innledning: Naturtypekartleggingen i Hobøl kommune ble startet av hovedfagsstudent John Robert Bjørnstad ved UMB i 2002 - 2003. Wergeland Krog Naturkart oppdaterte og supplerte naturtypene i 2011 med feltarbeid, litteratursøk samt ortofotokontroll.
Beliggenhet og naturgrunnlag: To store trær rett i veikrysset ved gården Riggesem.
Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: To store spisslønn, begge hule og med uvanlig mye epifytter, vesentlig askeragg og skålragg.
Artsmangfold: Lønnekjuke på et av trærne og uvanlig stor forekomst av askeragg og skålragg.
Bruk, tilstand og påvirkning: Mellom de to trærne vokser det syrin.
Del av helhetlig landskap: Trærne utgjøre en del av det fine gårdsanlegget på Riggesem og det finnes også flere store spisslønn på gården.
Verdivurdering: To store spisslønn, hule og med uvanlig mye epifyttene askeragg og skålragg. Vurderes som lokalt viktig C.
Skjøtsel og hensyn: Ingen spesielle tiltak nødvendig.

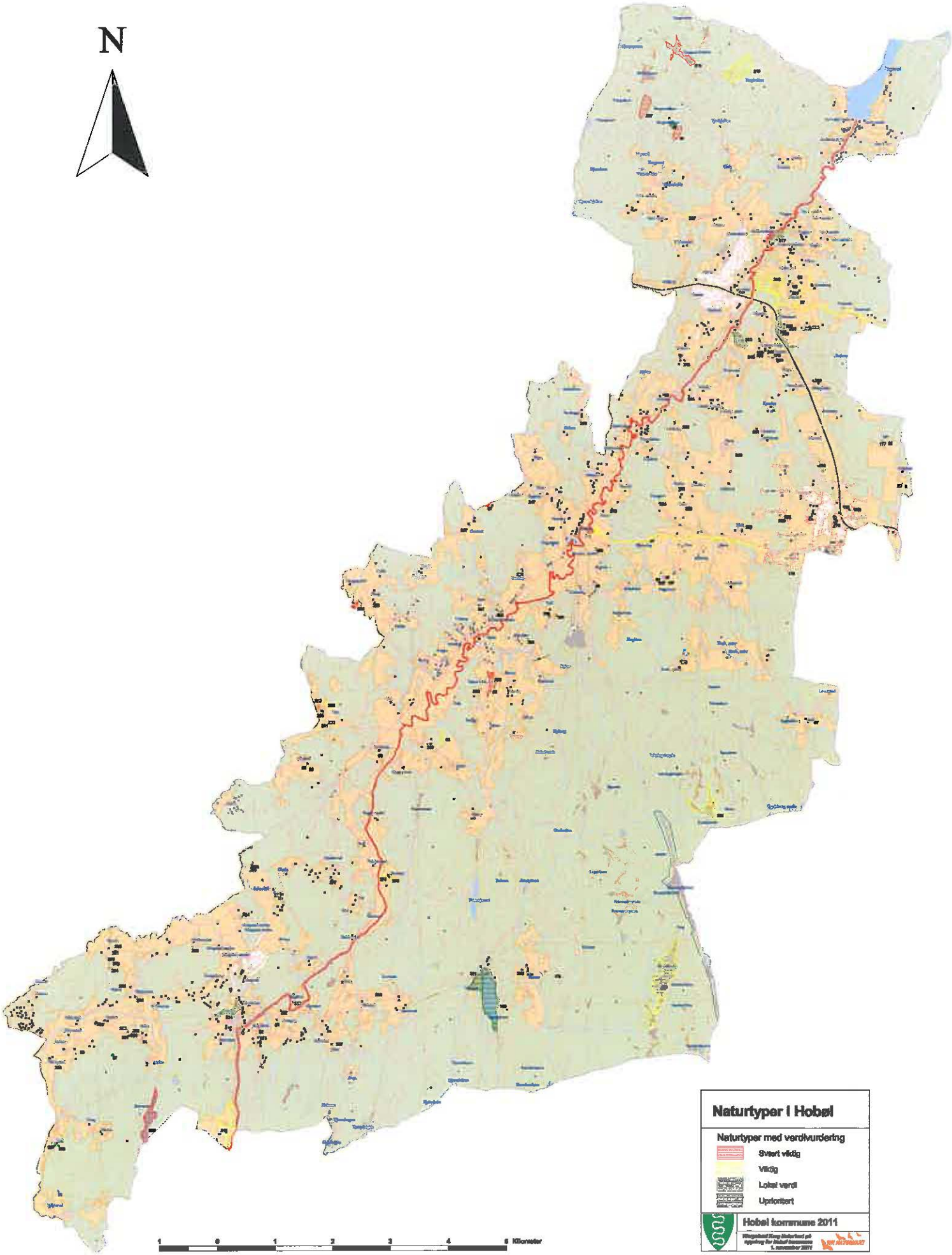
N
Naturtyper i Hobøl
Naturtyper med verdivurdering
Svært viktig
Viktig
Lokal verdi
Uprioritert
Hobøl kommune 2011
1 0 1 2 3 4 5 Kilometer

Våler kommune og WKN rapport 2006

Biologisk Mangfoldplan

Kartlegging av naturtyper og tiltak for bevaring av biologisk mangfold i Våler kommune

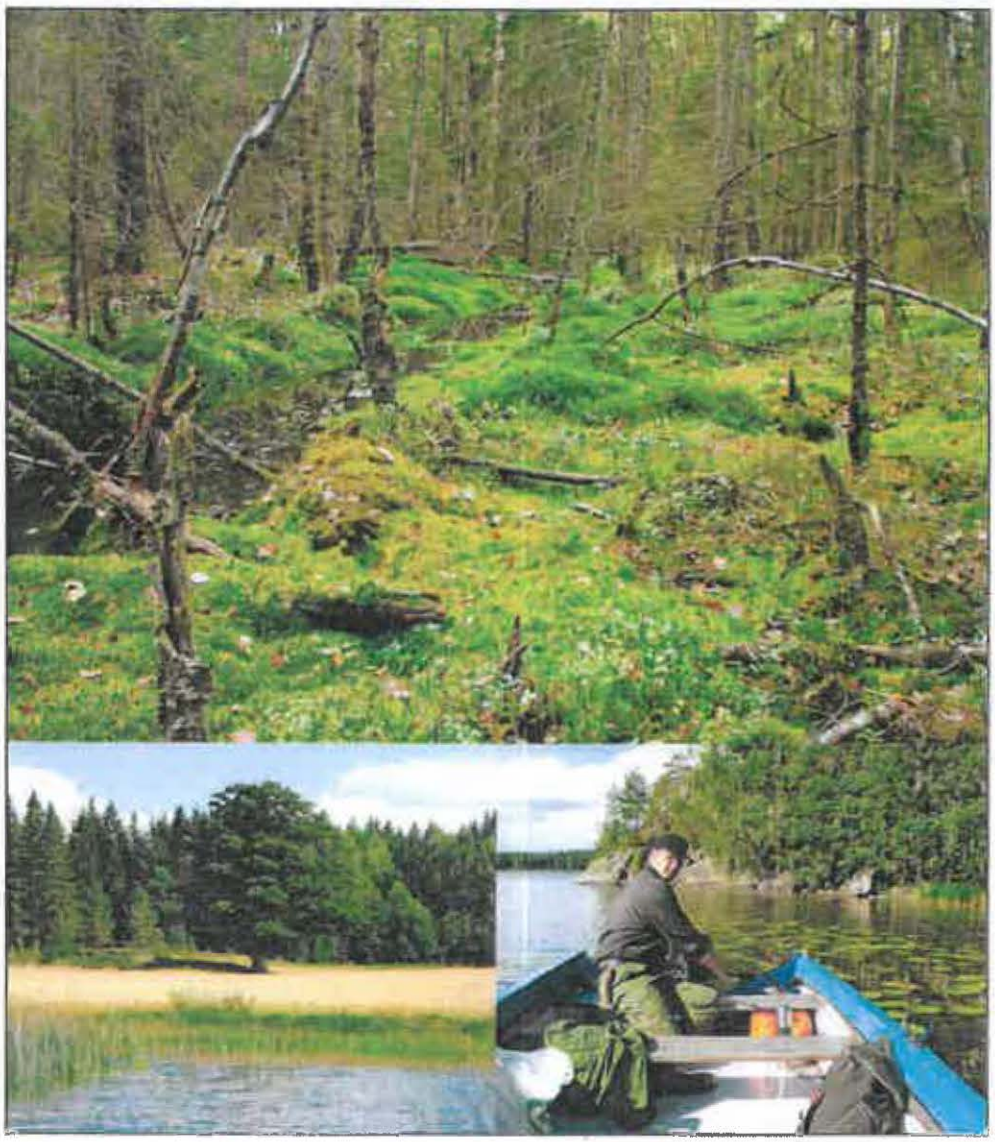

Dato: 19.09.2006 Høringsutkast

VÅLER KOMMUNE & WERGELAND KROG NATURKART RAPPORT 2004:2

Tittel: BM-rapport - 2006 Naturtyper i Våler Kartlegging av naturtyper og tiltak for bevaring av biologisk mangfold	**Emneord:** Kartlegging Biologisk mangfold Naturtyper Våler kommune
Prosjektansvarlig: Ola M. Wergeland Krog Wergeland Krog Naturkart, 1892 Degernes tlf. 69228230	**Dato:** 19.09.2006
Oppdragsgiver og : Våler kommune, Natur- og miljøetaten	**Oppdragsreferanse:** Sven Olav Martinsen ,prosjektleder og medforfatter av rapporten

Sammendrag:
Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag fra Våler kommune gjennomgått Kristin Karlboms hovedoppgave "Nøkkelbiotoper i Våler kommune" og overført disse til databasesystemet Natur2000 og til digitale karttemaer. I tillegg ble ca. 60 nøkkelbiotoper og potensielle nøkkelbiotoper i skog kontrollert i felt og innlagt i Natur2000. Disse lokalitetene ble opprinnelig kartlagt og digitalisert av Skogtakst. Arbeidet har i tillegg bestått av en gjennomgang, kvalitetssikring og digitalisering av viltdata fra kommunens viltkartleggingsprosjekt fra 1993. I tillegg ble det foretatt en gjennomgang og implementering av opplysninger om interessante artsfunn fra offentlige samlinger.
Kartleggingen av naturtyper i Våler kommune er en oppfølging av St.melding nr 58 hvor en av målsetningene er: *"Alle landets kommuner skal ha gjennomført kartlegging og verdi-klassifisering av det biologiske mangfoldet på kommunens areal i løpet av år 2003"*.
Resultatet av prosjektet er denne rapporten, som er utarbeidet av skogbrukssjefen i Våler kommune Sven Olav Martinsen og Wergeland Krog Naturkart, et digitalt temalag med naturtyper, et revidert og oppgradert temalag med viltobservasjoner, samt databasesystemet Natur2000 hvor alle data er systematisert og innlagt.
Natur2000 inneholder pr. 20. april 2004 318 prioriterte lokaliteter. Av disse er det 200 naturtyper. Databasen inneholder også 597 viltobservasjoner, 31 karplantefunn og 168 registreringer av andre arter.
Av de 200 naturtypene er 64 Svært viktige (32%), 54 Viktige (27%), 69 Lokal verdi (34%) og 13 Uprioritert (7 %). De uprioriterte naturtypene er vesentlig dårlig dokumenterte lokaliteter som bør undersøkes nærmere. I alt 30 naturtyper er ikke inntegnet på kart da de enten er for dårlig dokumentert eller for dårlig lokalisert.
Naturgrunnlaget i Våler er inndelt i de fire hovednaturtypene myr, kulturlandskap, våtmark og skog. Av disse er det i dag kartleggingen av viktige lokaliteter i skogen som er av best kvalitet. Dette gjelder både den biologfaglige kartleggingen og avgrensningen i felt. Det bør her nevnes at det i forbindelse med skogkartleggingen ble funnet flere nye arter for fylket, og flere av disse er også svært sjeldne i nasjonal målestokk. For de øvrige hovednaturtypene bør det gjennomføres en kvalitetssikring av registrerte naturtyper samt supplerende kartlegging.
Det er i denne rapporten gjort en gjennomgang av hver hovednaturtype, og det er satt opp forslag til konkrete tiltak for å ivareta eller forbedre forholdene for det biologiske mangfoldet i Våler. For at kommunen skal kunne ivareta det biologiske mangfoldet i Våler er det nødvendig med et utstrakt samarbeide mellom administrasjon, grunneiere, biologer, kunnskapsmiljøer og den øvrige befolkning.

Forsidebilde: Naturbilder fra Våler. Foto: Ola Wergeland Krog

Forord

Biologisk mangfold er en forutsetning for menneskets eksistens. Naturens mangfold har betydning for klima, jordsmonn, vann, luft, næringsproduksjon, utvikling av medisiner, opplevelse og skaperevne. Det er nødvendig å opprettholde mangfoldet for å bevare samspillet i naturen og for at naturen skal kunne tilpasse seg endringer.
Nedbygging og bruksendring av arealer antas å være den største trusselen mot bevaring av biologisk mangfold i Norge. Endring av arealbruk kan være alt fra små inngrep med begrenset påvirkning til nedbygging av store områder som tar arealer helt ut av biologisk produksjon. Ofte er det summen av mange små inngrep som gir negative konsekvenser.
Rio-konvensjonen fra 1992 forplikter alle land til å kjenne til og ivareta sitt biologiske mangfold. Norge ratifiserte Rio-avtalen i 1993. I St.meld nr 58, (1996-97) legges rammene for den nasjonale miljøvernpolitikken. I St.melding nr 58 heter det bl.a.:
"Alle landets kommuner skal ha gjennomført kartlegging og verdiklassifisering av det biologiske mangfoldet på kommunens areal i løpet av år 2003".
Kommunen inngikk en avtale med Wergeland Krog Naturkart som i samarbeid med Våler kommune har gjennomgått, systematisert og delvis kvalitetssikret eksisterende opplysninger om nøkkelbiotoper og naturtyper i Våler kommune. På grunn av mangelfull samkjøring av tidligere planer og mangelfull kartfesting av registrerte naturtyper, samt behov for en evaluering av gamle viltdata, ble det i 2002 enighet om et prosjekt for å få dette gjort. Finansieringen av dette ble klar i løpet av 2003.

Målet med planarbeidet har vært å gi kommunene en oversikt over sitt eget biologiske mangfold samt å komme med forvaltningsmål og tiltak. Dette foreligger nå i databasesystemet Natur2000 samt som digitale temakart. Et delresultat er også den foreliggende rapporten med en kort gjennomgang av resultater samt forslag til mål, strategier og tiltak for å sikre og fremme kommunens biologiske mangfold.

Rapporten gir kommune og grunneierne en oversikt over kjente biologiske verdier, og bør være et godt utgangspunkt for kommune og grunneiere for å kunne forvalte arealer og naturressursene i Våler i tråd med overordnede målsettinger om å sikre miljøet og en bærekraftig utvikling. Flere av de foreslåtte tiltakene som involverer kommunen krever sannsynligvis ressurser utover dagens ressurstilfang. Kommunen vil likevel søke å nå planens målsettinger så godt det lar seg gjøre. Blant annet har kommunen gjennom Morsaprosjektet tilegnet seg mer biologisk kompetanse som vil være relevant i forhold til arbeid med biologisk mangfold. Mye av mangfoldet finnes i overganger mellom skog og myr, skog og vann og utmark og innmark. Små arealer kan huse store biologiske verdier. Denne planen er helt sikkert ikke en endelig beskrivelse av status for Våler på dette området. Ny viten vil hele tiden komme innen for dette feltet. Det er viktig at dette blir systematisert og ivaretatt. Planen og de biologiske basene som ligger bak er en viktig plattform for fremtidig og varig vern av biologiske verdier i kommunen.

Våler 19.9. september 2006.

Sven O. Martinsen
Skogbrukssjef
Våler kommune

Innhold

1 Innledning

Det er en politisk målsetting at alle landets kommuner i løpet av år 2003 skal ha gjennomført kartlegging og verdisetting av viktige områder for biologisk viktige områder på sine arealer (St meld nr 58 1996-97). Direktoratet for naturforvaltning startet i 1999 opp prosjektet: *Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold.* Direktoratet har i denne anledning utarbeidet en håndbok som angir hvordan kommunen skal finne fram til et utvalg viktige naturtyper, samt/og hvordan de skal verdisettes og innpasses i kommunens arealplaner (Direktoratet for Naturforvaltning 1999a).

Våler kommune gjennomførte i 1993 en viltkartlegging av hele kommunen (Wergeland Krog 1993). I perioden 1996-98 gjennomførte en student ved Norges landbrukshøgskole en kartlegging av nøkkelbiotoper i Våler kommune (Karlbom 1998). I løpet av 1998-1999 ble det utført en skogtakst for skogen i Våler, og det ble plukket ut potensielle nøkkelbiotoper (Skogtakst 1999).

Kommunen hadde med dette relativt god oversikt over viktige lokaliteter for biologisk mangfold i Våler, men dataene var uoversiktlige, forelå på ulike formater og hadde varierende struktur og orden.

BIOLOGISK MANGFOLD

Begrepet "biologisk mangfold" omfatter den nærmest ufattelige variasjonen av livsformer som finnes på jorda; millioner av dyr, planter og mikroorganismer samt livsmiljøene (økosystemene) de lever i.
Biologisk mangfold er rett og slett det levende livet rundt oss. Dette mangfoldet er vi forpliktet til å ta vare på! Ødelegger vi det biologiske mangfoldet rundt oss, ødelegger vi for oss selv. Vi trenger en mangfoldig natur som råmateriale for produksjon av mat og medisiner, klær, brensel og råstoff. En allsidig natur har dessuten større estetisk og opplevelsesmessig verdi enn en monoton, ensartet natur. Planter, dyr og mennesker er avhengige av hverandre for å overleve. Hvis noen biter fra "naturens puslespill" forsvinner, kan det få store konsekvenser for livet på jorda. Det er derfor viktig at vi forvalter naturen på en måte som gjør at også framtidige generasjoner kan ha nytte og glede av den.

Kommunen ønsket derfor en overføring av de generelle nøkkelbiotopregistreringene fra 1998 og viltregistreringene fra 1993 til databaseprogrammet Natur2000. Kommunen ønsket dessuten en kvalitetssikring av de ca. 60 registrerte nøkkelbiotopene i skog, samt at disse også ble lagt inn i Natur2000. I tillegg ønsket kommunen at alle nøkkelbiotopregistreringene skulle koordineres og verdisettes ut i fra retningslinjene i DN-håndbok 13/1999; "Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold".

Kommunen ønsket at lokaliteter og områder skulle digitaliseres slik at naturinformasjon kunne bli lett tilgjengelig for den enkelte saksbehandler på vedkommendes arbeidsstasjon. Størstedelen av arbeidet ble satt bort til firmaet Wergeland Krog Naturkart, mens deler av prosjektet, hovedsakelig tiltaksdelen av rapporten, ble gjort av kommunen.

2 Metodikk

2.1 Organisering av prosjektet

Oppdragsgiver for prosjektet var Natur- og miljøetaten i Våler ved skogbrukssjef Sven Olav Martinsen, som også har vært medforfatter på rapporten. Det faglige arbeidet ble utført av firmaet Wergeland Krog Naturkart.

2.2 Forarbeider

I løpet av våren 2001 ble det gjort en gjennomgang av det foreliggende materiale og naturtypene i studentoppgaven ble gjennomgått. Digitaliserte data fra de offentlige samlinger ble gjennomgått og relevante opplysninger systematisert.

2.3 Feltarbeid

Tre feltbiologer har deltatt i feltregistreringer i løpet av august – november. Disse var Ola Wergeland Krog, Tom Hellik Hofton og Bjørn Petter Løfall. I tillegg har skogbrukssjefen i Våler kommune også deltatt på tre feltdager. Feltarbeidet besto av kvalitetssikring av de av Skogtakst 63 prioriterte skoglokaliteter. Kvalitetssikringen har i hovedsak bestått av påvisning av eventuelle rødlistearter og signalarter, samt vurdering av kontinuitet, mikroklimatiske forhold, mengde død ved etc. Vurdering av lokalitetsavgrensningen som hadde blitt gjort av Skogtakst var utenfor prosjektets mandat, men der hvor det var innlysende at avgrensingen var mangelfull, ble dette omtalt i databasen, og det ble dessuten indikert hvor grensene burde revurderes.
Det ble brukt totalt ca. 17 dager i felt, mens de resterende ca. 25 dagsverkene ble brukt på opprydding av eksisterende data, gjennomgang av offentlige samlinger, innlegging av skoglokaliteter samt rapportering. Data fra alle områder er lagt inn i databasen Natur2000 (Wergeland Krog & Borch 2000) som Våler kommune har kjøpt inn for å behandle naturdata.

2.4 Data- og kartbehandling

Data om lokaliteter, lokalitetsbilder, naturtyper, viltarter, karplanter, spesielle arter m.m. er lagt inn i databasen Natur2000 (Borch & Wergeland Krog 2000). De kartlagte lokalitetene er prioritert i svært viktige, viktige, lokalt viktige områder, samt uprioriterte områder (sistnevnte er først og fremst benyttet for lokaliteter med usikker status). Kriterier for de ulike verdikategoriene er fastlagt i DN-håndbok 13 (1999) "Kartlegging av naturtyper – Verdisetting av biologisk mangfold". Alle naturtyper, viktige viltlokaliteter og viltområder er digitalisert i egne temalag.

2.5 Rapportering

I dette prosjektet har det blitt lagt vekt på at kommunen skulle få en god oversikt over sitt biologiske mangfold. På grunn av begrensede ressurser ble det valgt å legge mindre vekt på rapport og kommunal prosess. Rapporten ble derfor gjort så enkel som mulig, men kommunen ønsket i tillegg til en fungerende database også å utforme en tiltaksdel med konkrete tiltak. Det ble derfor valgt å lage en kort beskrivelse av hver enkelt hovednaturtype, etterfulgt av en kort oppsummering av de kartlagte naturtypene under hver enkelt hovednaturtype, samt et varierende sett med tiltak for å ivareta kommunens biologiske mangfold.

2.6 Begrensninger

Kartleggingen av naturtyper / nøkkelbiotoper i Våler kommune ble gjennomført innenfor en svært begrenset kostnadsramme i forhold til ressursbehovet for en grundig kartlegging av kommunens biologiske mangfold. Det var derfor nødvendig å gjøre en rekke prioriteringer. Kvalitetssikring av nøkkelbiotopene i skog ble høyt prioritert. Disse var allerede kartlagt av Skogtakst. Det biologiske mangfoldet i skogen i Våler er derfor relativt godt kartlagt. Når det gjelder myr er kartleggingen også relativt god, men det bør gjøres en nærmere kartlegging av alle forekomster av myr i kommunen da denne naturtypen har gått kraftig tilbake, særlig i forrige århundre. Når det gjelder våtmark er oversikten over dammer og andre viktige våtmarksforekomster relativt god. Naturtyper i kulturlandskapet er imidlertid dårlig kartlagt. Dette skyldes delvis at skjøtselsbetingede naturtyper i kulturlandskapet, som feks. ugjødslet naturbeitemark og slåttemark, først har blitt oppmerksommet de senere årene.
Det er registrert en rekke interessante funn av både dyr og insekter i kulturlandskapet, men disse er dessuten ofte dårlig lokalisert, og det er ofte usikkert om forekomsten fortsatt er intakt. En gjennomgang av allerede kartfestede lokaliteter i kulturlandskapet, samt en supplerende kartlegging i kulturlandskapet med dagens metodikk bør prioriteres høyt i den videre kartleggingen.

2.7 Verdisetting

Det understrekes at alle områder som er plukket ut og prioritert i dette prosjektet er viktige for biologisk mangfold. De ulike naturtypene er vurdert individuelt og ikke satt opp mot hverandre. Verdisettingen må imidlertid betraktes som veiledende og i mange tilfeller vil en nærmere undersøkelse kunne endre verdisettingen.
Alle lokaliteter er blitt verdivurdert ut fra en større landskapsramme enn det areal Våler kommune utgjør. Det betyr i noen tilfeller at naturtyper som det finnes mange av i kommunen, som f.eks. dammer, ikke har fått redusert verdi, men er gitt verdi i henhold til DN's håndbok 13/1999.
I tillegg til verdisetting av naturtyper og rødlistearter skal de enkelte lokaliteter også vektes ut fra viltdata og data om ferskvann der dette er aktuelt (fig. 1). Alle kartlagte lokaliteter/naturtyper er verdisatt etter skalaen A (svært viktig), B (viktig), C (lokalt viktige) og U (uprioriterte).
A innebærer at lokaliteten / funnet er viktig nasjonalt og regionalt, mens **B** indikerer at lokaliteten / funnet er viktig lokalt og regionalt. **C** lokaliteter er å regne som lokalt viktige. U lokaliteter betyr at de foreliggende opplysninger om lokaliteten er for mangelfulle til at den kan verdisettes. Når alle temaer har fått sin verdi skal disse slås sammen og gi en summert verdi for området; enten A, B eller C. I en summert verdi er det den høyeste delverdien som angir totalverdien for området. For eksempel vil en lokalitet hvor bare ett av temaene kommer i klasse A, mens de andre temaene har lavere eller ingen verdi, skal lokaliteten vurderes som en svært viktig lokalitet (A). Fire lokaliteter har blitt stående som uprioriterte U. Dette skyldes hovedsakelig at dette er lokaliteter som er under restaurering og som sannsynligvis vil bli av spesiell verdi for artsmangfoldet på lengre sikt.
Kriteriene for hvilke lokaliteter som er svært viktige og viktige er angitt for hver naturtype i DN håndboka. Her er det gitt en faktabeskrivelse, samt at det er satt opp hvilke kriterier som gjelder for utvelgelse og verdisetting. Når det gjelder Lokalt viktige – C områder er disse ikke beskrevet i håndboka. En pressemelding fra DN den 3. juni1999 (ref. 994737-tkl) beskriver hvordan disse områdene skal tas inn i prosjektet.
Enkeltartsfunn av rødlistearter i kategoriene truet (E), sårbar (V) eller sjelden (R) gir lokaliteten A verdi. Funn av rødlistearter i "lavere" kategorier gir automatisk B verdi, men dersom artsinventaret av slike arter vurderes å være spesielt interessant eller rikt, kan også disse artene være med på å gi naturtypen A-verdi.

Når det gjelder prioritering av viltområder i kommunen er denne sett i sammenheng med prioriterte viltområder i resten av fylket. Viltområdene er derfor verdifulle for viltet i regional målestokk, og det er lagt vekt på at viltområder langs kommunegrensene også er vurdert i forhold til den verdien disse områdene har fått i nabokommunene.

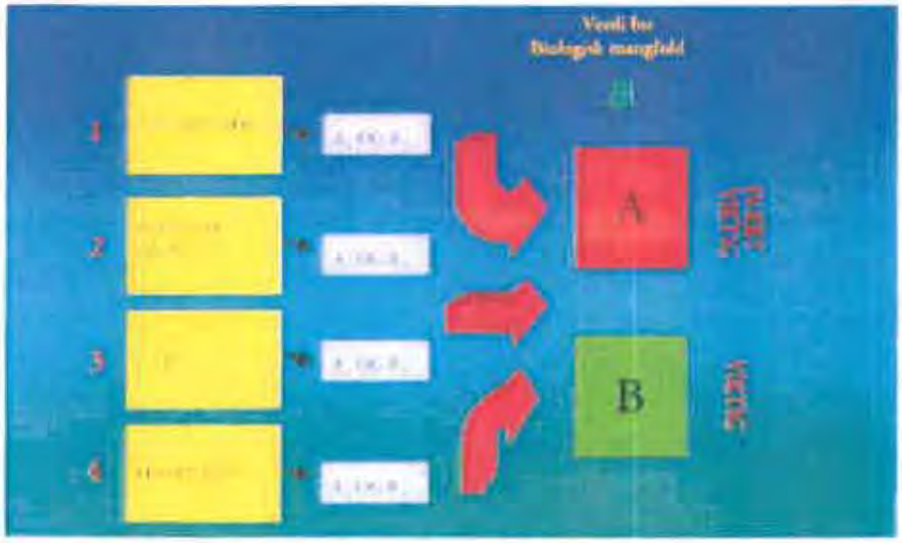

I dette prosjektet i kommunen har naturtyper (1) og til en stor del rødlistearter (2) blitt kartlagt. Vilt (3) er kartlagt tidligere. Ferskvann (4) er delvis dekket av kartleggingen av naturtyper.

Fig. 1: Verdisetting av biologisk mangfold (fra DN håndbok 13-1999)

3 Naturgrunnlaget

3.1 Beliggenhet og utstrekning

Våler kommune ligger Østfold fylke, og grenser i nord til Hobøl og Spydeberg kommuner, i øst til Skiptvet, i sør til Sarpsborg, Råde og Rygge, og i vest til Moss og Vestby.
Kommunens totale areal er 254 km^2, hvorav 190 km^2 er skog. Dyrket mark og beite utgjør 39 km^2, og 6 km^2 er myr og impediment. Omtrent 39 tjern og sjøer utgjør 19 km^2.

3.2 Klima

Klimaet i Våler må karakteriseres som innlandsklima, med enkelte kystklimatiske innslag som feks. havtåka som til tider ruller inn over kommunen.
Meteorologisk institutt har ingen målestasjon i Våler, men hevdet ved henvendelse at observasjonene fra Rygge var noenlunde representative også for Våler. Middeltemperaturen for januar var i perioden 1961 til 1990 - 4.1 ^{0}C, og for juli 15.9 ^{0}C.
Det var gjennomsnittlig 81.5 dager med snødekke i året i perioden 1931-1960. Dette er ennå ikke beregnet nøyaktig for normalperioden 1961 - 1990, men vil i følge Meteorologisk institutt ikke bli merkbart forandret til tross for de siste årenes snøfattige vintre. Dette skyldes delvis at normalperioden 1961-90 både lokalt og globalt sett har vært vesentlig kaldere enn perioden fra 1931- 1960.

3.3 Geologi og landskap

Våler kommune ligger i det sydøstnorske grunnfjellsområdet, og berggrunnen består hovedsakelig av gneiser av ulik sammensetning og opprinnelse. I et mindre felt langs nordsiden av Vansjø består berggrunnen imidlertid av lyse bergarter som kvartsdioritt og tonalitt. Forekomster av metagabbro finnes vest i kommunen ved Rødsund og Kobbøl. Små lokale forekomster av metallholdige bergarter finnes for eksempel ved Flesjøvannet og i Lunnerdalen hvor det i tidligere tider har blitt utvunnet nikkel.
Vansjø er oppdemmet av Raet, en morenerygg som strekker seg gjennom store deler av Norge, gjennom Sverige og inn i Finland. Innenfor Raet finner vi leire og siltavsetninger, og det er i hovedsak på disse at den dyrkete marka i kommunen finnes. Høydedragene i Våler er dominert av bart fjell og tynne usammenhengende løsmassedekker. Mellom høydedragene er løsmasseavsetningene noe tykkere, stedvis dekket med organisk jord i varierende tykkelse.
Landskapsmessig kan Våler deles inn i to hovedtyper:

- De lavereliggende, næringsrike og frodige områdene på leire / silt-avsetningene rundt Vansjø, Hobølelva, Bjørnerødvannet og Sæbyvannet.
- Det småkuperte, skogbevokste landskapet i nord og øst, som skifter mellom skrinne høydedrag og fuktige drag med myrer og bekker.

3.4 Vegetasjon

Omgivelsene rundt de næringsrike innsjøene i kommunen er meget frodige, og det er også her vi finner mesteparten av de dyrkede arealene. Det typiske for disse området, bortsett fra jordene, er de meget frodige strandområdene med sjøsivaks og takrørskoger. Her dominerer løvtreslag som or, osp, bjørk og vier, i blanding med gran og noe furu på bergrabbene. Langs bekkene og i fuktige drag i de lavereliggende områdene vokser det gjerne bjørk, osp, gråor, svartor, og vierkratt.
I Våler utgjør barskogområdene mesteparten av arealet. På høydedragene finner vi furudominert bærlyngskog, med lavfuruskog på den skrinneste jorda. Liene og søkkene mellom fururyggene domineres av blåbærgranskog, stedvis med rikt innslag av løvtrær som

bjørk og osp. Også på de mer skrinne åsryggene feks. rundt Marbukollen finner en ofte små fuktige søkk bevokst med osp eller vier, i utstrekning gjerne mindre enn ett dekar. Nettopp innslaget av de tallrike små søkkene og skjæringene i skogområdene fører til en variasjon i skogbildet som har stor betydning for mange arter.
Bortsett fra kantsonene langs vann er rene løvskoger sjeldne i kommunen, men de finnes spredt langs vannkanter og i varme sørvestvendte lier. Almklo og lia nedenfor nikkelgruva, begge i Lunnerdalen, er eksempler på dette. Disse er dominert av lind med innslag av alm, bjørk og osp. I det hele tatt er lind mindre sjelden i Våler enn i andre kommuner innenfor raet.
Der dreneringen er naturlig dårlig og mikroklimaet er kaldt, har det blitt dannet myrer. Nedbørsmyr er den dominerende myrtypen i kommunen. Dette er næringsfattige myrer som får vanntilførselen fra nedbør. Myrene er delvis bevokste med furu og bjørk, og domineres av næringsfattige (ombrotrofe) vegetasjonssamfunn. Mange av disse myrene var tidligere vann og tjern, og ennå idag lever det folk i Våler som har fisket på Lunnermosen, som nå er helt igjengrodd.
Variasjonen i naturtyper fra de frodige takrørskogene til de tørre, skrinne fururyggene skaper et mangfold av leveområder for mange ulike arter både av planter og dyr.

Arealfordeling på hovedtyper:

Areal type	Daa	Prosent
Produktiv Skog	1785000	70%
Annen skog	20000	8%
Myr, fjell og annen utmark	4000	2%
Vann	163000	6%
Dyrket mark og beiter	35200	14%
Sum dekar	254000	100%

Kilde: Skogtakst Nedre Glommen Skogeierforening og Jordregisteret 1998

4 Resultater, status og tiltak

4.1 Oversikt over kartlagte naturtyper

Det er per dags dato registrert totalt 23 ulike naturtyper i kommunen, se liste nedenfor (tab.1). I tillegg er det registrert atten lokaliteter under samlebetegnelsen "Andre viktige forekomster". Dette er viktige forekomster som ikke passer inn under noen av de spesifiserte beskrivelsene i håndboka i naturtypekartlegging. Av de 200 registrerte naturtypene er 30 ikke kartfestet på grunn av for dårlig dokumentasjon og/eller for dårlig lokalisering.

Tab. 1. Registrerte naturtyper i Våler kommune fordelt på hovednaturtyper, antallet av hver enkelt type, samt verdifordeling.

Hovednaturtype	Naturtype	Antall	Svært viktige	Viktige	Lokal verdi	Uprioriteri
Ferskvann/ våtmark	Dammer	50	30	20		
	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	3	2		1	
	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	10	5		5	
	Rike kulturlandskapssjøer	10	7	1	2	
	Viktige bekkedrag	8	2		6	
	Ikke forsurede restområder	1		1		
	Andre viktige forekomster	9	2	2	4	1
Kulturlandskap	Hagemark	4			1	3
	Naturbeitemark	14		2	12	
	Skogsbeiter	1			1	
	Slåtteenger	3			3	
	Store gamle trær	12		3	9	
	Andre viktige forekomster	2			2	
Myr	Intakt lavlandsmyr	8	2	5	1	
	Andre viktige forekomster	2		1	1	
Skog	Bekkekløfter	4	1	3		
	Gammel edellauvskog	1			1	
	Gråor-heggeskog	2			1	1
	Rik edellauvskog	1				1
	Rikere sumpskog	15		8	7	
	Store gamle trær	6			6	
	Andre viktige forekomster	4	1		1	2
	Urskog/gammelskog	30	12	8	5	5
	Sum	**200**	**64**	**54**	**69**	**13**
	Prosent	100 %	32 %	27 %	34 %	7 %

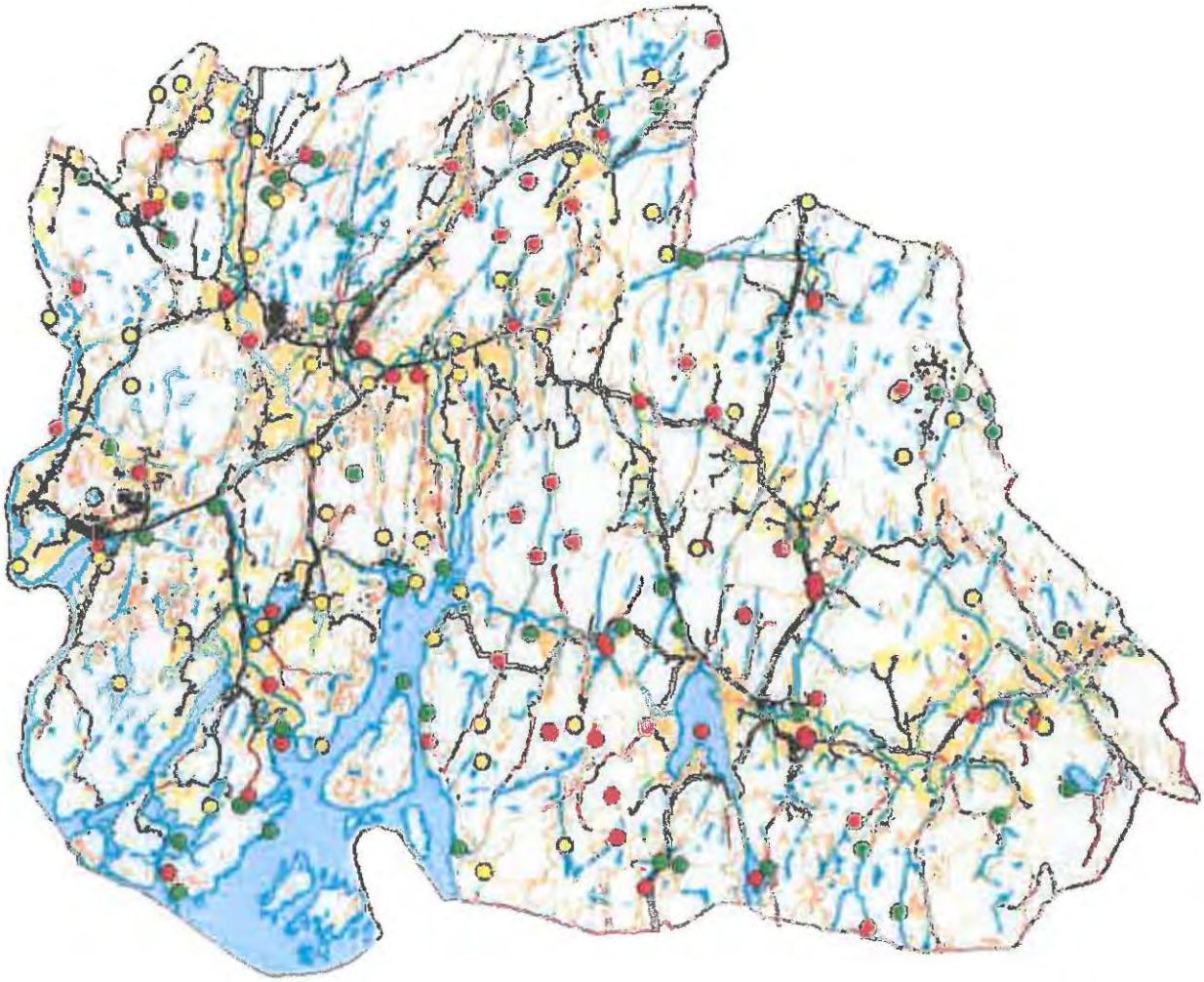

Fig. 2. Kartlagte naturtyper i Våler av betydning for biologisk mangfold. Røde prikker er særlig viktige lokaliteter, gule er viktige, grønne er lokalt viktige og grå er uprioriterte.

4.2 Hovednaturtyper, tilstand, registreringsstatus og oppfølging

Nedenfor følger en gjennomgang av de ulike hovednaturtypene i Våler. Økologisk funksjon, trusler og utviklingstrekk omtales i korte trekk. Tiltak for å ivareta artsmangfoldet foreslås og det er satt opp forslag til hvem som har ansvaret for å gjennomføre tiltakene.

4.3 Myr

4.3.1 Intakt lavlandsmyr

Myr er økosystem med høy grunnvannstand der det dannes torv. Når torvmatta er tykkere enn 40 cm er det klassifisert som myr. Viktige naturtyper av myr er i hovedsak koblet mot grad av urørthet, sjeldenhet, kontinuitetsmiljø og artsrikdom. Myrene har betydning for en lang rekke spesialiserte arter, men også indirekte som funksjonsområde for arter i tilknytning til omliggende areal. Myrene har også viktig funksjon som vannmagasin, og myrenes svampeffekt bidrar til at bekker og elver i skog og kulturlandskapet ikke blir tørrlagte i perioder med lite nedbør.

Fig. 3. Langemyr (Massemyr) Bløt myr med Østfolds eneste kjente lokalitet av Rankstarr (Carex acutiformis). Rankstarr til venstre i bildet. Foto: Sven O. Martinsen

Svært mange av de opprinnelige myrene i kommunen er drenert og dyrket opp, dette gjelder spesielt for de litt rikere myrene. Rikere myrer er en naturtype som i dag ikke lenger finnes i kommunen, men som det høyst sannsynlig har vært mange av tidligere. Ingen av myrene i kommunen er vernet etter naturvernloven, men tre myrer er tidligere vurdert vernet men frafalt; Igletjernsmosen, Breidmosen og Lundermosen. Totalt er det registrert åtte lokaliteter i kategorien "Intakt lavlandsmyr". I tillegg er to myrer registrert som "Andre viktige forekomster", da de er tydelig påvirket av grøfting, men likevel har verdi for artsmangfoldet. Det bør nevnes at fylkets eneste forekomst av arten rankstarr (stautstarr) vokser på Langemyr (Massemyr) i Våler.

Intakt lavlandsmyr står oppført på lista over truede og hensynskrevende naturtyper i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000 (Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand).

Mål

Arealet av myr bør ikke reduseres fra 2006-nivå da naturtypen har hatt sterk tilbakgang de siste 100 år.

Tiltak

Ved kommunenes behandling av saker som gjelder grøfting av myr, legges det i biologisk mangfold-sammenheng vekt på følgende forhold:

1. Det skal være svært tungtveiende grunner til at tidligere ugrøftede enkeltmyrer kan grøftes, legges ut til torvtak eller utsettes for annen aktivitet som fører til at myrarealet reduseres.
2. Vurdere bruk av PBL § 25.6 (servitutt/tinglyst avtale) for å sikre de største intakte lavlandsmyrene i kommunen.
3. I samarbeid med grunneier vurdere tiltak for å sikre fylkets eneste forekomst av rankstarr.

4.4 Kulturlandskap

Områder der dagens kulturmarkstype eller arealtype og artsutvalg er betinget av tidligere og nåværende arealbruk og driftsformer. Mange naturtyper som var vanlige før har gått kraftig tilbake. Disse naturtypene er ofte artsrike miljøer med mange spesialiserte arter som er avhengig av kulturpåvirkning.
De enkelte naturtypene presenteres nærmere nedenfor.

Fig. 4. Rikt og variert kulturlandskap. Blomstrene rypsåker og sverdliljer i Sperrebotnbukta. Store eiker på Veker i bakgrunnen. Foto: Sven O. Martinsen.

Slåtteenger og slåttemark

Artsrike slåtteenger som holdes i hevd med slått har etter hvert blitt en meget sjelden naturtype i landet. Gjengroing eller tilførsel av gjødsel, er de største truslene mot denne naturtypen som er så viktig for en rekke planter, sopp og insekter. Det er kun gjort tre registreringer av denne naturtypen i kommunen, og alle har lokal verdi (C). Artsrike slåtteenger og beitemarker har de siste årene blitt gjenstand for stor oppmerksomhet i kartleggingssammenheng og ny kunnskap har gjort kartleggingsmetodene mer effektive og presise. Naturtypen står oppført som truet på lista over truede og hensynskrevende naturtyper i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Fig 5 Slåttemyr har en liten rest av gammel upløyd eng. Her har Kolbjørn Magnussen vist hersjing. Foto: SOM

Mål
Ivareta og restaurere noen ugjødsla slåtteenger med regelmessig skjøtsel.

Tiltak
1. Gjennom samarbeid med bondeorganisasjoner, grunneiere og evt. historielag velge ut egnede lokaliteter med artsrike, ugjødsla slåtteenger som kan fungere som eksempel-arealer for naturtypen.
2. Vurdere muligheten av å etablere slåtteeng på/ved minimum ett av kommunenes fornminner i samarbeid med kulturminnevernet .
3. Vurdere muligheten for å etablere slåtteeng / blomstereng på deler av noen av de offentlige arealer.

4.4.1 Artsrike veikanter

Artsrike veikanter kan fungere som som en erstatning for alle de artsrike slåtteengen som har forsvunnet. Grunnen til dette er at for en stor del skjøttes som slåttemark; de slås hvert år, og de tilføres ikke gjødsel. Veikantenes betydning for det biologiske mangfoldet ble konstatert i en større svensk botanisk undersøkelse der veikanter overraskende nok kom på tredjeplass av 33 ulike markslagstyper når det gjaldt totalt antall kartlagte plantearter (Svensson 1988). Flytting av slåttetidspunktet til slutten av juli, samt å ikke bruke sprøytemidler er ofte det eneste som skal til for å framelske artsrike veikanter. Ingen lokaliteter av denne naturtypen er kjent fra Våler, men dette skyldes høyst sannsynlig manglende kunnskap.
Naturtypen står oppført som hensynskrevende i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål
Kartlegge og bevare eventuelle artsrike veikantene i kommunen og legge til rette for at øvrige veikanter får et høyere artsmangfold.

Tiltak
1. Søke legge kantslått på kommunale veier til juli/august på de arealer det er riktig for å få øke artsriktidommen.

4.4.2 Naturbeitemark og hagemark

Beite er ikke noe entydig begrep, snarere en samlebetegnelse på arealer som blir direkte høstet av husdyr. Jordtype, lokalklima, fuktighetsforhold, beitekontinuitet og gjødselpåvirkning har betydning for artsmangfoldet. De mest artsrike typene beitemark er de ugjødslete beitene og hagemarkene. Hele 14 lokaliteter med naturbeitemark og 4 med hagemark er påvist i kommunen. Ingen av lokalitetene synes å være skikkelig undersøkt for indikatorarter på kontinuerlig drift uten tilførsel av gjødsel, men funn av solblom på Røstad tyder på at det her er en meget verdifull beitemark. Naturbeitemark står oppført som hensynskrevende og hagemark som truet i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål

Arealet med ugjødslet naturbeitemark og hagemark i bruk søkes opprettholdt eller økt.

Tiltak

1. Gjennomføre en nærmere kartlegging av naturbeitemark og hagemark i kommunen.

4.4.3 Skogsbeiter

I tidligere tider ble jordene gjerdet inne og husdyra beitet alt utenfor, og i Østfold var store deler av skogen utmarksbeiter. Opphør av ekstensivt skogsbeite har blitt kalt "den største endringen av landskapet i nyere tid som ingen har lagt merke til". I en beitet skog er artsmangfoldet mye høyere enn i en produksjonsskog, særlig når det gjelder sopp og insekter (Andersson mfl. 1993). Kun én lokalitet er kartlagt i kommunen, og denne er basert på en rapport og bør derfor undersøkes nærmere. Naturtypen står oppført som hensynskrevende i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål

Opprettholde naturtypen skogsbeite også i fremtiden.

Tiltak

1. Foreta en kartlegging om det fortsatt finnes skog med lang tradisjon som beite.

4.4.4 Fuktenger

Åpne, beitebetingete naturenger som er på våt eller permanent fuktig mark. Naturtypen opptrer gjerne i tilknytning til delta, elvesletter eller i forlengelsen av langgrunne innsjøbukter, og er den viktigste og mest artsrike åpne naturtypen i våtmarker. Fuktenger har hatt en vid utbredelse over hele landet i tilknytning til våtmarksområder som delta og elvesletter, men er nå på rask tilbakegang pga. opphørt hevd.
Større fuktenger har stor betydning som hekke- og rasteplass for fugl. Eksempler på hekkende arter kan være vipe, rødstilk, storspove, enkeltbekkasin og gulerle. Ingen fuktenger er kartlagt i kommunen, men høyst sannsynlig forekommer det fuktenger omkring Vansjø eller Sæbyvannet og det kan også forekomme mindre arealer av fuktenger innenfor områder som er notert som f.eks. naturbeitemark. Naturtypen står oppført som hensynskrevende i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000).

Mål

Naturtypen beittet fukteng skal finnes i kommunen.

Tiltak

1. Kartlegge forekomsten av fuktenger i kommunen.
2. Samarbeide med grunneiere med beitedyr om å etablere beite i fukteng.

4.4.5 Store gamle trær

Store og gamle frittstående løvtrær i kulturlandskapet, kan være svært artsrike og representerer lang kontinuitet. De er viktige habitat for sjeldne og rødlistede arter av både lav, sopp, mose og insekter. Inntil trærne er det ofte en smal randsone der mange eng- og kantsonearter har mulighet til å overleve, noe som også gir verdifulle tilskudd til artsmangfoldet. De største truslene mot store trær er nedhogging og utskygging da store løvtrær er spesielt lyselskende. I kommunens database er det registrert 18 forekomster av store gamle trær, her er det også registrert noen store trær i skog som gran, furu og lerk, selv om disse egentlig ikke faller inn under denne definisjonen, de har imidlertid også gjerne stor verdi for artsmangfoldet og kan derfor med fordel beholdes, men det bør vurderes om de bør sortere under kategorien "Andre viktige forekomster". Naturtypen står oppført som truet i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Fig. 6. Store gamle trær er viktige for mange spesialiserte arter. En monumental eik på et jorde er et estetisk landskapselement. Her ei eik ved Vansjø på Aannerød. Foto: Ola W. Krog

Mål

I fremtiden skal antall store gamle trær i kulturlandskapet, spesielt av treslagene eik, lind, spisslønn, alm, ask, selje og osp, ikke være lavere enn 2006-nivå.

Tiltak

1. I samarbeid med grunneier fristille de store edelløvtrærne på blant annet Bjørnerød (eik, ask, lind). (lok.nr. 319).
2. Store døende og døde trær på kirkegårder, parkanlegg og i kulturlandskapet bør vurderes om de kan få fortsette å stå. Dersom de antas å være en fare for sikkerheten kan de sikres med tekniske løsninger eller kraftig beskjæring. Det bør også vurderes om stammer på store døde trær som må felles eller har falt overende kan bli liggende.

3. Motivere til å plante trær som skal bli store og monumentale i fremtiden. Aktuelle steder å plante trær er skolegårder, barnehager, grøntområder/friområder, parker, eiendomsgrenser i jordbrukslandskapet, langs veier og gang-/sykkelveier.

4. Fortsette med plantinger ved fangdammer og langs vannstrenger slik det er gjort i Mosrsa-posjektet med et stort antall arter løvtrær og busker..

4.4.6 Parklandskap

Gamle parklandskap består ofte av mange ulike elementer som sammen danner en helhetlig naturtype med mange kvaliteter for sjeldne og truede arter. Store gamle løvtrær, steingjerder, dammer, gamle bygninger, stabile vegetasjonssamfunn mm. er viktige elementer i parklandskap, og er viktige indikatorer på naturtypen.
Mangel på biotoper med lang kontinuitet er en av de viktigste årsakene til at mange arter i dag regnes som truede eller sårbare. Mange av disse artene har funnet seg til rette i gamle parker, nettopp på grunn av de stabile miljøene disse representerer. Størst artsrikdom finnes i parker

med stort innslag av gamle løvtrær, og gjerne i de middels skjøttede parkene. Det er ikke registrert noen parkanlegg i databasen, men det finnes rimelig sikkert små parkalignende områder som har betydning for artsmangfoldet også i Våler. Naturtypen står oppført som hensynskrevende i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål

Ivareta alle gamle, små parklandskap med deres biologiske kvaliteter.

Tiltak

1. Kartlegge forekomsten av parklandskap med betydning for artsmangfoldet i kommunen innen 2006.

4.5 Ferskvann / våtmark

Alle naturtyper som betinges av åpent ferskvann. Norge har en uvanlig stor tetthet av ulike ferskvannstyper, og disse er utbredt over hele landet. Ferskvannsnaturen har en viktig økologisk funksjon som påvirker mange naturtyper ellers. Selv om norske vann og vassdrag generelt er karakterisert som ione- og næringsfattige, har vi en lang rekke av spesialiserte arter, hvor mange av disse er truede. Viktige naturtyper i ferskvann er i hovedsak koblet mot grad av urørthet, økologisk funksjon, sjeldenhet og artsrikdom. Arealene med våtmark har gått kraftig tilbake, og fortsatt blir våtmark utfylt og drenert på bekostning av det økologiske samspillet og artsmangfoldet i naturen.

Fig. 7. Vansjø er et eldorado for planter, dyr og mennesker, men den må tas vare på om den skal fortsette å være det. Forurensing og motorferdsel er i dag alvorlige trusler mot innsjøens kvaliteter. Foto: Ola Wergeland Krog

4.5.1 Viktige bekkedrag

Bekkene er blodårer i landskapet, særlig i intensivt kulturlandskap og i fattige skogsmiljøer. Verdien ligger både i vannet og i kantsonen langs bekken. Kartleggingen fokuserer på spesielt verdifulle partier og bekker med landskapsøkologisk betydning. Av flere årsaker kan små vassdrag karakteriseres som biologiske oaser i landskapet. De inneholder ofte spesielle naturmiljøer som mangler ellers i landskapet. De fungerer dessuten som spredningskorridorer/vandringsveier. Den biologiske produksjonen er generelt høy, og naturtypen er ofte artsrik. I Våler er det kartlagt 8 bekkedrag og blant disse utmerker Svinna seg som en artsrik og verdifull elv-/bekkestrekning. Naturtypen står oppført som hensynskrevende i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Et annet viktig elv strekning er Mørkelva som er relativt lite påvirket av menneskelige inngrep. To sidebekker huser restbestander av naturlig forekommende ørret. Denne "Morsa-ørreten er lokalt truet. Deler av dette vannsystemet er kalket opp i et samarbeidsprosjekt først og fremst knyttet til Bergsjø. Ørret er gjenninført der og tiltaket er vellykket. Naturlig reproduksjoner er oppnådd på elvestrekninger som har væert fisketomm i et par tiår.er kalket opp

Mål

De biologiske verdiene i viktige bekkedrag opprettholdes eller forbedres fra 2000-nivå.

Tiltak

1. Tilstanden i bekkene i Våler er dårlig kjent og en nærmere kartlegging er nødvendig.
2. Vannkvaliteten i Svinna har blitt merkbart dårligere de siste tiårene. De siste par årene viser målinger at trenden er snudd og utviklingen har godt i riktig retning takket være kloakksanering og tiltak i jordbruket. Det er etablert et eget Svinna prosjekt som må videres føres i samarbeid med grunneierne og lokalsamfunnet forøvrig.
3. Fortsette kalking og fiskestellsarbeidet i Bergsø/Mørkelva.

4.5.2 Dammer

Små og grunne vannansamlinger, hovedsakelig i kulturlandskapet, naturlige eller anlagte. Levested for mange arter som på grunn av naturtypens sterke tilbakegang regnes som truede. Naturtypen kan dessuten ha en viktig økologisk funksjon, f.eks. som drikkevannskilde i ellers tørre kulturlandskap for kulturlandskapsarter som piggsvin, flaggermus, rådyr og småfugl. Stor og liten salamander er typiske damarter som står på den norske rødlista i dag. I kommunen er det pr. 2002 totalt kartlagt 50 dammer. Hele 21 dammer med stor salamander og 26 dammer med liten salamander (flere dammer har begge artene).
Naturtypen har gått sterkt tilbake de siste tiårene, og det er særlig gårdsdammene som er mest utsatt. Den største trusselen mot dammer er gjenfylling, drenering, gjengroing og forurensing/forsøpling. For mange av de typiske damartene er utsetting av fisk eller ender/gjess en trussel. Naturtypen står oppført som truet i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

I Våler har antall dammer i kulturlandskapet økt de siste årene. Det er Vansjø og hensynet til drikkevannskvaliteten som er årsak. 8 fangdammer er bygd i kommunen de siste årene. Hovedformålet her har vært rensing og oppsamling av næringsstoffer. Likevel er det liten tvil om at disse blir viktige for biologisk mangfold. Artsinnholdet i dammen stiger rakst og forskning har vist at også sjeldne arter fort etablerer seg i fangdammene. Flere fangdammer vil bli bygd de nærmeste. I tillegg er det gitt SMIL-milder (SMIL=Spesielle Miljøtiltak I Landbruket) til vedlikehold av gårdsdammer.

Mål
Antall dammer skal økes i forhold til 2006-nivå.

Tiltak
1. Bruke lokale SMIL-midler både til flere fangdammer og til restaurere gjenfylte dammer.

2. Status for flere av dammene i kommunens naturdatabase er usikker. Videre kartlegging av dammer bør gjennomføres, fortrinnsvis som skoleprosjekter.

4.5.3 Naturlige fisketomme innsjøer og tjern

Myrtjern samt mer eller mindre høyereliggende innsjøer som pga. spredningshindere eller uegnete forhold for reproduksjon er naturlig fisketomme, og hvor det heller ikke har vært satt ut fisk. Naturtypen inneholder sjeldne samfunn av bunndyr og plankton som er særlig følsomme overfor fiskepredasjon. Naturtypen har blitt sjelden pga. utsetting av fisk, og enkelte arter tilpasset fisketomme lokaliteter er blitt truet på regional/nasjonal basis. Ti lokaliteter er registrert i kommunen og av disse er fem vurdert til å være av nasjonal verdi på grunnlag av funn av rødlistede arter, først og fremst øyenstikkere. Naturtypen står oppført som truet i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål
Bevare naturlig fisketomme innsjøer/tjern i kommunen fisketomme også i fremtiden.

Tiltak
1. I samarbeide med grunneier foreta en nærmere undersøkelse om de kartlagte forekomstene virkelig er, og har vært, fisketomme.
2. Informere grunneierne om de kartlagte lokalitetenes naturkvaliteter og den ødeleggende virkningen utsetting av fisk vil ha på det spesielle dyrelivet i naturtypen.

4.5.4 *Rike kulturlandskapssjøer*

Innsjøer i kulturlandskapet, karakterisert av relativt kalk- og næringsrikt vann. Naturtypen er blant de mest artsrike ferskvannsforekomstene våre og er viktigste habitat for en rekke næringskrevende planter og dyr i innsjøer. På grunn av utstrakt senkning og drenering er naturtypen i dag regionalt sjelden. Naturtypen er utsatt for en rekke trusler som feks. overgjødsling (for mye næringstilførsel fra jordbruk, kloakk m.m.) som igjen fører til algeoppblomstringer, tilgroing og oksygensvikt som igjen har negative konsekvenser særlig for bunnlevende dyr og planter, tekniske inngrep som utfyllinger, gjengroing pga. opphørt beite. I Våler er flere avgrensede lokaliteter i Vansjø kartlagt som egne forekomster av naturtypen selv om de tilhører samme innsjø. Vansjø generelt er å regne som middels næringsrik og vil derfor ikke falle inn under kategorien Rike kulturlandskapsjøer, men de kilene og buktene som er registrert vil i de fleste tilfellene falle naturlig inn under denne kategorien. Andre kartlagte lokaliteter med høy verdi er Bjørnerødvannet og Flesjøvannet. Naturtypen står oppført som truet i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål

Bevare forekomster av rike kulturlandskapssjøene for fremtiden.

Tiltak

1. Forslag om regulerings- eller senkningstiltak etc. skal konsekvensutredes.

4.5.5 *Ikke forsurede restområder*

Østfold har vært relativt kraftig påvirket av sur nedbør og mange vann og tjern har fått en vesentlig lavere pH enn de hadde før. Det er først og fremst vann og tjern i skogsområdene som er utsatt. Vannene i jordbrukslandskapet blir kraftig bufret av både leiresedimentene og tilførsel av kalk og er derfor mindre påvirket. De mange tjernene med navn etter ørret og røye i Østfoldskogene vitner om dette. Auretjern og Røytjern er vanlige navn. De fleste av disse har i dag i beste fall en bestand med den mindre surhetsømfintlige abboren. Forsuringen har selvfølgelig også påvirket forekomsten av andre dyr og planter vesentlig. Vann og tjern i skogområder som fortsatt holder en relativt høy pH er derfor av spesiell interesse da disse kan inneholde små restforekomster («refugier») av forsuringsfølsomme arter. I fattige grunnfjellsområder opptrer slike forekomster gjerne der det er amfibolittganger, breksjesoner eller løsmasser under marin grense. Bare naturlig kalkrike lokaliteter inngår (kalkede lokaliteter kartlegges ikke).

I Våler er det bare registrert én lokalitet; Brønnerødtjernet, og det er heller ikke sikkert av denne oppfyller kriteriene til denne naturtypen da faunaen i vannet er lite kartlagt. Forekomst av mort i vannet er en viktig indikator på at tjernet holder en uvanlig høy pH i forhold til det tilsvarende myrtjern vanligvis har. Mort regnes for å være mer følsom for lav pH enn både ørret og røye.

Mål

Bevare forekomster av ikke forsurede restområder for framtiden

Tiltak

1. Kartlegge flora og fauna i Brønnerødtjern og konstatere om denne kvalifiserer til å kategorisere tjernet som en ikke forsuret restbiotop.

4.6 *Skog*

Skog omfatter alle områder hvor trær er dominerende. Noen typer av trebevokste arealer er imidlertid oppført under andre kulturlandskap. Disse er skogsbeiter, parklandskap, store gamle trær, hagemark og enkelte utforminger av småbiotoper.

I en naturlig skog uten skogsdrift vil det være et stabilt mikroklima med store mengder død ved med et utall spesialiserte sopper, insekter, moser, lavarter mm. Disse artene er avhengige av at kontinuiteten ikke brytes, dvs. at det til enhver tid finnes trær i alle stadier fra frø, livskraftige trær, til døde og råtne stammer i alle nedbrytningsfaser. I et produksjonsskogbruk med flatehogster bryter vi kontinuiteten i skogklima og i forekomst av trær i alle livs- og dødsfaser. Dermed ødelegger vi livsbetingelsene for en mengde arter, og derfor er i dag 1619 av totalt 2811 arter på den norske rødlista knyttet til skog.

For å bevare disse artene må vi ha et variert skogbruk med et system av nøkkelbiotoper og evighetstrær, samt ivareta generelle flerbrukshensyn. I tillegg kommer naturreservater og barskogsverneområder som er opprettet over hele landet, hvor det ikke skal foretas noen som helst inngrep.

Kartlagte naturtyper under denne hovednaturtypen i Våler er: Rik edelløvskog - 1, Gammel edelløvskog - 1, Gråor-heggeskog - 2, Rikere sumpskog - 15, Urskog/gammelskog - 30, Bekkekløfter - 4, Store gamle trær - 6, Andre viktige forekomster - 4.

Fig. 8. Eksempel på en stor svartorsumpskog på Lostangen på Texnes. Foto: Ola Wergeland Krog

Kartlagte nøkkelbiotoper fra skogtaksten er innarbeidet i kartleggingen.

Siden trusselen mot alle de kartlagte naturtypene i skog i hovedsak er den samme, og fordi skogbruket har kommet relativt langt når det gjelder å ta vare på det biologiske mangfoldet i skog, er det satt opp et felles mål for alle naturtypene, samt en del tiltak som også er felles for alle naturtypene i skog i kartleggingsområdet. Unntaket er en liten forekomst av den rødlistede karplanten bittergrønn, som regnes som sårbar nasjonalt.

Av de sju ulike naturtypene i skog i kommunen står fem oppført som truet og to som hensynskrevende i Stortingsmelding nr. 8 / 1999-2000.

Mål

Skogen i Våler skal forvaltes slik at det biologiske mangfoldet ikke forringes og at opprinnelige skogsarter og elementer beholdes for ettertiden. Skogtypene gammel løvskog, gråor-heggeskog, rik edelløvskog, rikere sumpskog og urskog/gammelskog er spesielt viktige for det biologiske mangfoldet og arealet av disse bør økes i forhold til 2000-nivået. Ved rullering av skogbruksplan for kommunens egne eiendommer bør det legges særlig vekt på å etablere mål og tiltak for løvskogsarealene.

Tiltak

1. Bidra til at skogeierne i kommunen får tilbud om kompetansegivende tilbud som gir kunnskap omhandler biologisk mangfold i skog og frekomster på egen eiendom.
2. Motivere til å øke andelen av løvtreslag som ask, og eik på bedre boniteter hvor gran er dominerende treslag i dag.

5 Ordforklaringer

Biotop Økologisk term for et område av en spesiell type, definert av de organismene (planter, dyr og mikroorganismer) som typisk lever der.

Biologisk mangfold Summen av all biologisk variasjon, både innen arten, mellom artene og mellom de ulike økosystemene..

Brannregime Det naturlige brannregime er mønsteret i de brannene som antennes av naturlige tenningskilder i en region. De vil i Norge si lynnedslag (Mysterud 1997).

Bonitet Voksestedets evne til å produsere trevirke. Benevnes med overhøyden til trærne ved brysthøydealder 40 år (H40-bonitet).

Buffersone Med *buffersone* rundt nøkkelbiotoper menes et areal i tilknytning til biotopen der det tas spesielle hensyn i skogbehandlingen. Det er først og fremst rundt kontinuitetsbetingede nøkkelbiotoper det er nødvendig med buffersone, i det snauhogst inntil biotopen påvirker spenn i temperatur, relativ fuktighet, lysforhold og vindhastighet langt inn i biotopen (Olsen 1995). Faktorer som påvirker behovet for buffersone rundt nøkkelbiotoper er: Formen på bestandskanten, beliggenhet i forhold til herskende vindretning og den topografiske lokaliseringen av biotopen.

Edelløvskog Varmekjære skogsamfunn med treslag som eik, ask, alm, lind, lønn, bøk, hassel og svartor.

Fattigbarkstre Trær med lav pH i barken. Bjørk, gran, furu or og bøk.

Forstyrrelse Med forstyrrelse mener vi her stormfelling, brann, jord-, stein- og snøskred. Slike naturlige hendelser fører til foryngelse av skogen, og i disse områdene finnes det spesielle arter som bare trives der.
(Skogbranner har vært en spesielt viktig forstyrrelsestype på Østlandet, og brann har i enkelte områder oppstått 1-2 ganger pr. 100 år, spesielt på tørre vegetasjonstyper. Både sjølve brannflata med den brente veden og utviklingstrinnene etter brannen er viktige naturtyper som inneholder mange truede arter.)

Gadd Stående, død ved.

Habitat Lokaliteten eller miljøet som en organisme eller gruppe av organismer lever i.

Impediment Skogmark med lavere produksjonsevne for trefiber enn det som kreves for å nå opp i laveste bonitetsklasse.

Kontinuitet Begrepet innebærer i skoglig sammenheng at et miljø har inneholdt de samme elementene over lang tid. Det er da ofte snakk om perioder på 150-200 år eller mer. Man kan snakke om flere former for kontinuitet, hvorav fire nevnes her (Haugset et al. 1996).
Kontinuitet i marksjikt: De økologiske forholdene i jordbunn og humusmatte er stabile over lang tid.
Kontinuitet i kronesjikt: Skogen har hatt et stabilt kronesjikt og trær i ulik alder over tid. Foryngelsen har skjedd kontinuerlig etter at trær eller tregrupper har gått om kull. I en plukkhogd skog kan man fremdeles ha kontinuitet i kronesjiktet.
Kontinuitet i gamle trær: Skogen har jevn tilgang på gamle trær over lang tid.
Kontinuitet i død ved: Skogen har hatt jevn tilgang på liggende og stående død ved av ulike nedbrytningsstadier og dimensjoner over tid. Kontinuitet i død ved forutsetter normalt kontinuitet i kronesjiktet.

Kulturskog	Skog som er sterkt preget av skogbruk. De naturlige prosessene er dermed sterkt undertrykket og trærne er sjelden over hogstmoden alder. Skogen har gjerne "monokulturpreg"
Læger	Liggende, død ved.
Mellomrik bark	Trær med middels høy pH i barken. Lind, eik, hassel, selje og rogn.
Naturskog	Fleraldret skog som har vokst fram ved naturlig foryngelse fra stedegne treslag. Det kan ha forekommet begrensete menneskelige inngrep i form av plukkhogst o.l., men ikke i en slik grad at det har virket forstyrrende på de opprinnelige skogøkologiske prosessene.
Nisje	En arts plassering og rolle i et samfunn. Bestemt av f. eks. næringsforhold, konkurranse, klimatiske forhold osv.
Predasjon	Uttrykk som beskriver rovdyrs "beiting" på en byttedyrbestand.
Populasjon	En gruppe individer av samme art i et gitt område som potensielt utveksler gener.
Rikbarkstre	Treslag med høy pH i barken. Alm, ask, lønn.
Rødlistearter:	Arter som er med på lista over truede arter i Norge (Direktoratet for Naturforvaltning 1999b). Se vedlegg 4 for inndeling i truethetskategorier.
Signalarter	Arter som kan være til hjelp ved gjenkjenning av bestemte miljøer, men som ikke oppfyller alle kravene til en indikatorart. En rekke signalarter kan vise seg å være gode indikatorarter, men indikatorverdien er enda ikke godt utprøvd.
Sjiktning	Ensjiktet skog har trær i kun en alders- og høydeklasse. Flersjiktet skog har trær i alle alders- og høydeklasser.
Styvingstre	Løvtrær, særlig ask og alm, som ved en viss alder og størrelse fikk toppen og de største greinene kutta av. Det amputerte treet utviklet en kraftig hovedstamme og dannet friske skudd som kunne høstes med jevne mellomrom.
Suksesjon	Endringer i artssammensetningen som foregår over tid i et økosystem eller et plantesamfunn. Suksesjonen etterfølger ofte forstyrrelser i skogen, og kan deles inn i ulike faser eller utviklingstrinn. I skog går utviklingen fra snaumark via ulike gjenvekstfaser til sluttet bestand.

6 Litteratur

Oversikt over skriftlige kilder hvor det er hentet informasjon om naturforekomster i Våler. Noen få referanser omhandler naturforvaltning generelt, og har ikke bidratt til kartleggingen av Våler. Disse er for enkelthets skyld innarbeidet i den øvrige lista.

Andersson, L., T. Appelqvist, O. Bengtsson, J. Nitare & M. Wadstein, 1993. Betespräglad äldre bondeskog - från naturvårdssynspunkt. Biologi och inventeringsmetodik. *Skogsstyrelsen, Jönköping. Rapport 7/1993*: 1-109.

Anonym 1938-39. Naturfredning i Norge. Landsforeningen for naturfredning i Norge.. Rapport :s.24 .

Asheim, Vidar 1986. Verneinteresser i Våler kommune. Utkast. Upub. 11s.

Bergo, G. 1992. Bestandstørrelse, reirhabitat og reproduksjonsbiologi hjå Hønsehauk.. *Fylkesmannen i Hordaland. Rapport 5-1992.*

Bjånes, J.F. 1973. New localities for some species for Odonata from Østfold. *Norsk ent. tidskr. 20/73*: 229-230.

Bolghaug, Carl 1995. Dammer og småtjern i Østfold, med vekt på amfibier. Registreringer 1993-94. Arbeidsrapport til miljøvernavd, Fylkesmannen i Østfold. 661s.

Bolghaug , Carl 1992. Dammer og småtjern i Østfold. Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen. Rapport Upub.

Bugge, Pål m.fl. 1983. *Vandringer i Østfoldnaturen.* Universitetsforlaget, Oslo. s. (ISBN 82-000609-3-4)

Båtvik, J.I.I. 1992. Sjeldne, sårbare og hensynskrevende karplanter i Østfold. *Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen. Rapport 6/92*: 1-261.

Båtvik, Jan Ingar Iversen 1996. Verdifulle kulturlandskap i Østfold. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen. Rapport 9-1996*: 1-712.

Christiansen, H & Eldøy, S 1988. Truede Virveldyr i Norge. *Direktoratet for naturforvaltning. Rapport 2-1988.*

Collet, R. 1921. *Norges fugle.* Bind I-III. Aschehoug, Kristiania. Bind I (596 s.), II (610 s.), III (416 s.).

Direktoratet for Naturforvaltning (DN) 1999. Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold. *DN-håndbok 13/1999.*

Dolmen, D. (red.) 1995. Ferskvannslokaliteter og verneverdi. - Vitenskapsmus., Univ. i Tr.heim. *Rapp. Zool. Ser. 1995/6.* 110s.

Fylkesmannen i Østfold 1973. Friluftsplan for Østfold 1973. Fylkesmannen i Østfold, Utbyggingsavdelingen. Rapport :Hefte 1: s.13 & Hefte 2:s.57.

Fylkesmannen i Østfold 1977. Utkast til verneplan for myrer i Østfold fylke. 70s.

Fylkesmannen i Østfold 1986. Utkast til verneplan for våtmarksområder i Østfold. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen. Rapport 1/86:* 137s.

Fylkesmannen i Østfold 1988. Fiskekart for Østfold. Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen.

Fløseth, L. 1991. Fuglelivet og annen ornitologisk virksomhet i Mossedistriktet. *Østfold-Natur 32*: 1-278.

Holthe, V.; Lanestedt G.; Schmedling, T. 1986. Viltkart for Våler. Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen. Upub.

Haftorn, S 1971. *Norges Fugler*. Universitetsforlaget, Oslo. s. (ISBN)

Hagen, Y. 1952. *Rovfuglene og viltpleien*. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo. 622s.

Hansen, O. J. (red.) 1981. Fuglelivet i Vansjø-Hobølvassdraget. *Østfold-Natur 12*: 1-73.

Hanssen, O. & Jacobsen, O.J. 1978. New records of Ranatra linearis L. (Hem. Het.) from Norway with notes on its biology and distribution. *Norw. J. Ent. 25*: 39-40.

Hardeng, G. 1976. Naturvernregistreringer i Østfold fylke. Fylkesmannen i Østfold, Utbyggingsavdelingen. 421s.

Hardeng, Geir 1977. Vurdering av verneobjekter i Østfold i forbindelse med myrreservatplanen i fylket. Fylkesmannen i Østfold.

Hardeng, Geir 1980. Våtmarksområder i Østfold. Utredning til fylkesmannen i Østfold.. Fylkemannen i Østfold, miljøvernavdelingen. Bind IV.

Hardeng, G. 1998. Slettsnok i Østfold, supplering. *Natur i Østfold 17(1-2):* 35-36.

Hauger, T., Bjørndalen, K., Warendorph, H. 1985. *Vansjøboka*. s.46, 57s.

Hoell, T 1974. Fortegnelse over ornitologiske observasjoner i Vansjø i Øsfold pr 1.1.71.

Hoell, T. 1974a. Forslag til fuglereservater i Vansjø. *Østfoldornitologen 4*: 19-21.

Hoell, T.1974b. Fortegnelse over ornitologiske observasjoner i Vansjø pr.1.1.74. 10s.

Hogstad, O 1991. *Norges dyr*. J.W. Cappelens Forlag,

Holthe, V., Lanestedt, G. & Schmedling, T. 1986. Viltkart for Våler. Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavd.. Upub. rapp.+ kart.

Hvoslef, S. & Mjelde, M. 1984. Strandvegetasjon i Vansjø, vannstandsvekslingers virkning på strandvegetasjonen. *NIVA overvåkingsrapp. 124/84:* 16-17, 42.

Høiland, K. og Wergeland Krog, O. 1999. Hemmelighetskremmeri eller ansvarliggjøring? *Blyttia, 57(1):* 10-13.

IUNC 1988. IUCN red list of threathened animals. Cambrigde.

Karlbom, K. 1998. Nøkkelbiotoper i Våler kommune. Hovedoppgave ved Institutt for biologi og naturforvaltning, NLH. 85s. + vedlegg & kart.

Korsmo, H. & Svalastog, D. 1993. Inventering av verneverdig barskog i Østfold. *NINA Rapp. 217/1993:* s.56.

Kristiansen, Ø.J. 1992. Bekker i kulturlandskapet- en registrering. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen, rapp. 1/92*: 271s.

Krogh, K. 1969. Oversikt over forslag til naturvernområder, Østfold fylke. Statens Naturverninspektør mars 1969: 3s.

Larsen, R.S. 1988. Vintererlas forekomst og utbredelse i Østfold. *Natur i Østfold 7(2):* 101-108.

Lye, Kåre A.; Marker, E.; Schei; Hardeng, Geir m.fl. 1974. Landsplanen for verneverdige områder og forekomster, botanikk.. Miljøverndepartementet.

Løfall, B.P. 1998. Utskrift fra privat database. Upubl. 6s.

Løvenskiold, H.L. 1947. *Håndbok over Norges fugler*. Gyldendal, Oslo.

Magnus, O. 1555. *Historia om de nordiska folken*. Ny utgave 1982 Gidlunds førlag, Sverige. 1087s.

Moen, A. 1970. Landsplan for myrreservater. Østfold, Akershus, Hedmark. . Rapp. s.28

NIVA 1966. Vansjø. En limnologisk undersøkelse utført i tidsrommet januar 1964 - januar 1965. *NIVA. Rapp.:* 30-31.

Norsk Lavdatabase 1998. Utskrift fra NLD's søkbare database på internett 1998 (Utført av Kristin Karlbom, hovedfagsstud. NLH).

Norsk Lavdatabase 2001. Utskrift fra NLD's søkbare database på internett høsten 2001 (Utført av Wergeland Krog Naturkart).

Olsvik, H. 1990a. Øyenstikkere i Østfold. *Natur i Østfold 1/1990*: 23-41.

Olsvik, H. 1998. Øyenstikkere i Våler, Østfold (Odonata). Hans Olsvik - Zoologisk notat 1/98. Upubl. 8s.

Olsvik, H., Kvifte, G. & Dolmen, D. 1990b. Utbredelse og vernestatus for øyenstikkere på Sør- og Østlandet, med hovedvekt på forsurings- og jordbruksområdene. Univ. i Trh., Vitenskapsmuseet, *Rapp. zool. ser. 1990-3:* 20-66.

Olsvik, H. & Johanson 1998. Semblis phalaenoides (L., 1758) recorded in Norway (Trichoptera: Phryganeidae). *Fauna Norvegica Ser.B 45:* 106-107.

Pedersen, P.H. 1965. Sæbyvannet. En limnologisk årsundersøkelse med hovedvekten på de hydrografiske forhold i innsjøen. Hovedoppgave i limnologi. Matematisk-naturvitenskapelig embetseksamen, Universitetet i Oslo.

Rekstad, J. 1921. Eidsberg. De geologiske forhold innen rektangelkartet Eidsbergs område. *NGU nr. 88:* 1-76.

Rørslett, B. & Lydersen, E. 1980. Vegetasjonskartlegging av Vansjø. *NIVA rapp. 0-78053.*

Schaanning, H. Tho. L. 1916. *Norges fuglefauna*. Cappelens Forlag, . s. (ISBN)

Skogtakst 1999. Taksering av skogen i Våler med nøkkelbiotopregistreringer utført av Skogtakst i løpet av 1998-99. Diverse kart og utskrifter. Upub.

Størkersen, Ø.R. 1992. *Truete arter i Norge*. Norwegian Red List. Direktoratet for Naturforvaltning. Rapport 2:

Svensson, R. 1988: Floravård i jordbrukslandskapet. *Svensk Bot. Tidskr. 82*: 458-465.

Svensson, S., Olsson, O. & Svensson, M. 1992. Förändringar i fågelfaunan. *Naturvårdsverket Rapport 4095*. (Solna, Sverige)

Sømme, S. 1937. Contribution to the biology of norwegian fish food animals. III. Zoogeographische Studien über norwegische Odonaten. Avhandling Norsk Videnskaps-Akademi, Oslo. No. 12. 133s. (Sitert fra Olsvik 1998).

Vansjøplanen 1969. *Vansjøplanen 1969*. :s.60-62,88,93,95-99.

Viker, M 1990. Truede virveldyr i Østfold.. Fylkesmannen i Østfold, Miljøvernavdelingen. Rapport 10:

Vogt, D. 1991. Svinndalselven - overvintringsplass for fossekallen. *Natur i Østfold 10(1):* 6-9.

Våler kommune 1974. Generalplan. Utmarksplan. Våler kommune.

Våler kommune 2000. Tur og fritidskart, Våler. Utgitt av Våler kommune i samarbeid med Nærmiljøutvalgene, 1:25 000.

Walberg, Gaute 1993. Kommunalt barskogvern i "Østre Vansjø" (mellom Sandå- Bjørkå) - interkommunalt samarbeid Råde/Våler?. Natur- og miljøetaten i Moss, Rygge og Råde. Rapport.

Wergeland Krog, O. M. 1993. Viltet i Våler. En kartlegging av de viktigste viltområdene i kommunen.. *Fylkesmannen i Østfold. Våler kommune. 90s.* + kart.

Wergeland Krog, O.M. 1995. Flaggermus i Østfold. Kunnskapsstatus 1995. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavd. rapp. 14-1995.* 66s.

Aarvak, T. 1992. Fossekallens forekomst og utbredelse i Østfold. *Natur i Østfold 11(1):* 9-14.

7 Observatørliste

Nedenforstående liste omfatter lokalkjente naturinteresserte som har bidratt til kartleggingen av biologisk mangfold og vilt i Våler kommune. Samtlige skal ha takk for sine bidrag til kartleggingen og derigjennom forvaltningen av naturen i Våler.

Svein Andersen
Trond C. Anstensrud
Olav Belgen
Dan Bendixen
Rune Bergstrøm
Tor Blomfeldt
Carl Bolghaug
Jan Erik Brusevold
Jan Ingar Iversen Båtvik
Adolf Dahler
Dag Dolmen
Helge Eek
Arne Engen
Edvin Engen
Inger Engen
Einar Femtegjeld
Hans Fjeld
Åsmund Fjellbakk
Gunnar Flesjø
Lennart Fløseth
Ole Frøland
Roar Frølandshagen
Johan Gjersøe
Anne H.Lindquist
Nils Hafnor
Tore Halvorsen
Lars Otto Hammer
Reidulf Hansen
Geir Hardeng
Reidar Haugan
Ivar Hauge
Bjørge Haugen
Tore Hoell
Tom Hellik Hofton
Robert Hovland
Kristin Karlbom
Alf Steinar Kittilsen
Arild Kolseth
Einar Kristiansen
Monica Kristiansen
Robert Kristiansen
Hans Kaabel
Kåre Arnstein Lye
Bjørn Petter Løfall
Sven Olav Martinsen
Ann- Mari S. Martinsen
John Nilsen
Bjørn Norstedt
Hans Olsvik
Arne Pedersen
Magne Pettersen
Jo Ranke
Sonja Rognlien
Bernt Sanderød
Harald Schille
O. Solberg
Hans Sukke
Sigmund Sukke
Alf Thalberg
Anders Tjernsbekk
Leif Toverud
Karl Johan Trollerud
Peder Unum
Kåre Villskog
Thorbjørn Volden
Gaute Walberg
Ola Wergeland Krog
Arild Weydahl
Knut Magnus Weydahl
Kåre Ødemark
Svein Åstrøm

8 Viltet i Våler

Som første kommune i Østfold laget Våler en egen plan for viltet i Våler i 1993. Planen ble laget av Ola Wergeland Krog på oppdrag fra daværende viltnemnda. Hovedformålet for viltplanen var å sikre de viktigste leveområdene for viltet mot nedbygging og fragmentering. Planen kartfestet 16 områder som viktige viltområder og disse ble fordelt på "særlig viktige viltområder" og "viktige viltområder.".

Særlig viktige viltområder:
1. Svinna fra Sæbyvannet og ned til Vansjø
2. Mosserosflasken
3. Tollenga
4. Bjørnerødvannet
5. Grepperødfjorden
6. Rødsengkilen
7. Holmefjorden
8. Veidal-Fløterkroken (stort skogsområde)
9. Mørkelva
10 Lundermosen og omkringliggende skoger
11Marbukollen med skogaraler fra Svinna til Råde grensen
12. Brønnerødtjernet

Viktige viltområder:
13. Sperrebotnbukta
14. Ravnsjø og skogarealer østover og vestover
15. Sunna
16. Svinndal varde

Området mellom Tveiteråsen og hele grense område mot Skiptvet ned til grense mot Sarpsborg ble vurdert som et mulig viktig område, men det manglet dokumentasjon. Ved tilvarende planarbeid i disse to nabokommuner har det kommet fra at dette er et viktige område og bør med i listen

Det er naturligvis en betydelig overlapp mellom de viktigste viltområdene og de viktisgste naturtypene og viktige biologisn mangfoldlokaliteter. Dette fremgår ved å studere vedlegg 2 og 3. Tallene foran viltområdene over, er de samme som går igjen i kartet i vedlegg 3.

Kart over registrerte naturtyper i Våler

Nedenfor følger et kart over registrerte naturtyper i Våler kommune. Hver naturtype er representert med et skravert område samt et lokalitetsnummer.

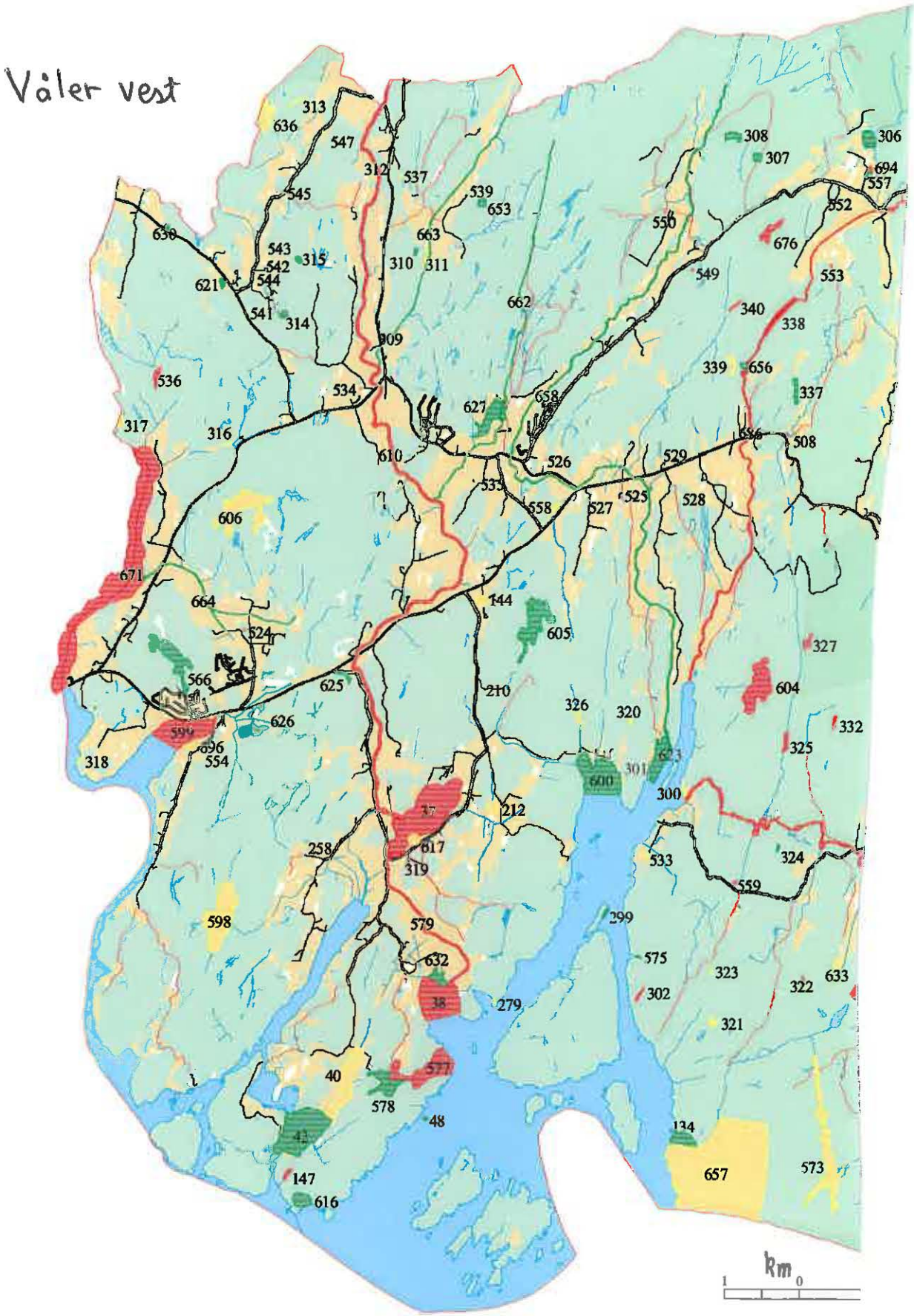

Våler øst

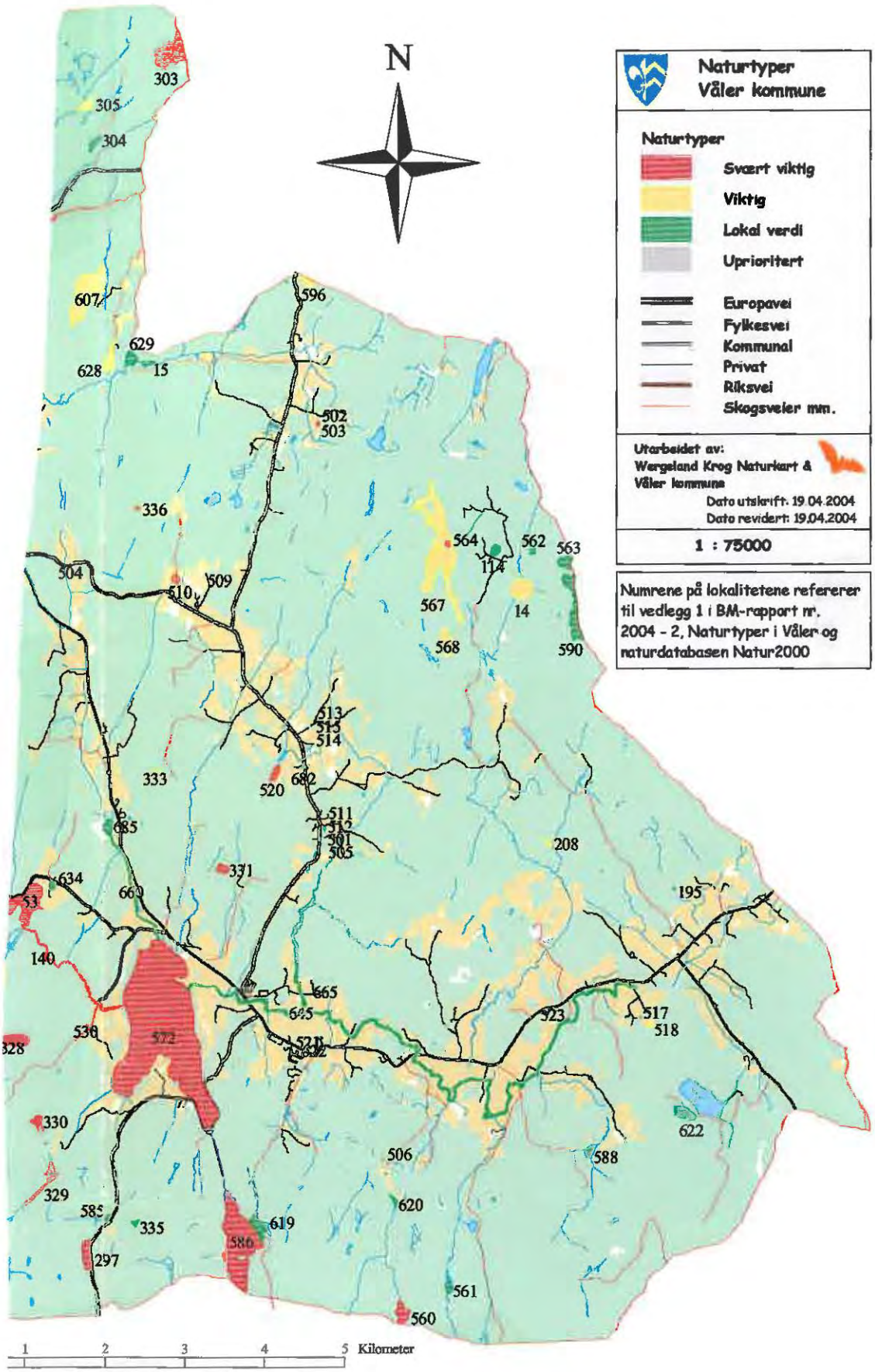
N
Naturtyper
Våler kommune
Naturtyper
Svært viktig
Viktig
Lokal verdi
Uprioritert
Europavei
Fylkesvei
Kommunal
Privat
Riksvei
Skogsveier mm.
Utarbeidet av:
Wergeland Krog Naturkart &
Våler kommune
Dato utskrift: 19.04.2004
Dato revidert: 19.04.2004
1 : 75000
Numrene på lokalitetene refererer til vedlegg 1 i BM-rapport nr. 2004 - 2, Naturtyper i Våler og naturdatabasen Natur2000
1 2 3 4 5 Kilometer

Vedlegg 1. Liste over kartlagte naturtyper i Våler

Registrerte naturtyper i Våler kommune pr. april 2004. Kolonnen Verdi viser hvilken verdi området har for biologisk mangfold. Denne verdisettingen må imidlertid betraktes som en indikasjon på lokalitetens verdi, da kunnskapsgrunnlaget om hver enkelt lokalitet ofte er mangelfull. Lokaliteter som har fått verdien "Uprioritert", skyldes oftest at kunnskapsgrunnlaget er svært mangelfullt, eller at det er tvil om lokaliteten fortsatt eksisterer.

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
14	Trollhølet V	Urskog/gammelskog	Skoglokalitet med flere interessante lavarter.	B
15	Kastet Ø	Slåtteenger	Verdifullt kulturlandskap. Slåttemark som fortsatt slås, rel. artsrik.	C
24	Sjursbråtetjern NW for	Andre viktige forekomster	Forekomst av rødlistearten lyngtraktsopp, må undersøkes nærmere.	A
25	Tveitåsen N	Urskog/gammelskog	Ingen nøkkelbiotop, lokaliteten bør slettes fra registeret.	U
27	Storbakkmyr V	Urskog/gammelskog	Ingen nøkkelbiotop	U
32	Tangen, SØ	Urskog/gammelskog	Funn av interessant lavart, lokaliteten må undersøkes nærmere.	U
37	Bjørnerødvannet	Rike kulturlandskapssjøer	Viktig rasteplass for trekkfugl, viktig øyenstikkerlokalitet. Prioritert viltområde.	A
38	Mosserosflasken	Rike kulturlandskapssjøer	Gruntområde ved utløpet av Hobølelva med stor betydning for vannfugl. Tidl. vurdert vernet som fuglereservat.	A
40	Rødsengkilen	Rike kulturlandskapssjøer	Næringsrik og frodig kile med stor betydning for bla. våtmarksfugl.	B
42	Holmefjorden	Rike kulturlandskapssjøer	Næringsrik fjord i Vansjø.	C
48	Biffen	Andre viktige forekomster	Viktig hekkeholme	C
53	Flesjøvannet	Rike kulturlandskapssjøer	Næringsrik sjø med flere rødlistearter registrert, bla. rik øyenstikkerfauna.	A
114	Morttjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Fisketomt myrtjern, registrert rødlisteart.	C
134	Sandå	Rikere sumpskog	Svartorbelte langs bekken og langs Vansjø.	C
140	Svinna, Vansjø - Sæbyv.	Viktige bekkedrag	Elvestrekning med stort artsmangfold og stor verdi både for vilt og insekter.	A
144	Røstad	Dammer	Gårdsdam på Røstad som holdes i hevd.	B
147	Båtålen Ø. for	Dammer	Stor naturlig dam / tjern med salamander.	A
195	Nordby	Urskog/gammelskog	Bekkedråg med gammel gran samt noe osp, bjørk, svartor og gråor. Påvist stiftfiltlav på osp. Nøkkelbiotop (*).	C
208	Kariåsen Ø	Rikere sumpskog	Meget fuktig skogbevokst ravinebunn med høy produksjon. Skogbunnen delvis dekket av strutseving. Omkranset av mange hasselkjerr.	B
210	Fjell skytebanen	Dammer	Dam ved skytebanen.	B
212	Skirød	Dammer	Gårdsdam	B
258	Toverud	Dammer	Gårdsdam på Toverud, ukjent om salamander.	B
279	Bjønnøysund Ø	Rikere sumpskog	Fint svartorbestand med en del store ospetrær. Svartora er stedvis sokkeldannende. Forekomst av klourt.	B
297	Sjursbråtetjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Lite tjern langs riksveien hvor det bla. er påvist slettsnok.	A
299	Angelsprett	Urskog/gammelskog	Ei kløve med gammel granskog med bergvegg på to sider. Gran og furu. En liten forekomst av gammelgranlav.	C

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
300	Nesa / Frølandshagen	Rikere sumpskog	Strandskog ved utløpet til Svinna, stedvis med grov gammel og svært høyvokst svartor. Svartora er uvanlig storvokst, og vokser flere steder i kompakte klynger som er flere meter i omkrets. Elveoset utenfor er et viktig område for bla. våtmarksfugl.	B
301	Kilebukta / Stangnes	Rikere sumpskog	Svartorsump og område med store osper og seljer.	B
302	Marbukollen NV	Urskog/gammelskog	Klove med storvokst granskog med stort innslag av grov osp, hassel mm. Trolig en av de beste lokalitetene for kontinuitet i død osp i fylket, og sjansen for å finne kontinuitetskrevende arter bør være stor. Påvist stor ospeildkjuke.	A
303	Lommetjernåsen Ø	Urskog/gammelskog	Variert naturskog gran og furu, med lindekloner, eik. Noen indikatorarter påvist; f.eks. stor ospeildkjuke, kattefotlav, grynvrenge, stiftfiltlav	A
304	Saghytta V	Urskog/gammelskog	Potensiell nøkkelbiotop, mye skjegglav og noe gubbeskjegg, få hogstspor.	C
305	Kalvedalen N	Rikere sumpskog	Flersjiktet ugrøftet gransumpskog med innslag av litt bjørk. Rikerlig med storstyltemose og gammelgranlav - også fertil. Noe kattefotlav og gubbeskjegg.	B
306	Tveter V	Gråor-heggeskog	Beitepåvirket, yngre gråor-heggeskog langs bekk. Flere stubber av store trær og ei stor rogn står igjen i bestandet. Mindre vanlig naturtype i kommunen.	C
307	Veidal Ø	Rikere sumpskog	Gransumpskog med innslag av svartor, furu og bjørk. Påvist gammelgranlav (rikelig), kattefotlav (rikelig) og en stor fin forekomst av storstyltemose.	C
308	Veidal V	Rikere sumpskog	Røsslyngfuruskog, svakt sjiktet, heller mot vest. Middels forekomst av furugadd i små dimensjoner, noen få brannspor, men ingen "brannlaver" påvist.	C
309	Skårnes	Bekkekløfter	Trang "bekkedal" med særpreget fuktig og moserikt miljø. Bratt bergvegg på vestsiden med noe blokkmark. Spesielt ei meget stor blokk.. Gran, bjørk og gråor dominerer, flatfellmose påvist. Naturtypen er relativt sjelden i kommunen.	B
310	Strøm søndre	Rikere sumpskog	Fattig til middels næringsrik sump/glissent tresatt myr med middels store bjørker og yngre gran.	C
311	Ombustvedt S	Rikere sumpskog	Granskog mellom bekk og høy bergvegg, noe ras- / blokkmark. Tidligere hagemark m/ sumpmark langs bekken.	B
312	Kure	Gråor-heggeskog	Oreskog langs vann i ferd med å bli skygget ut av gran.	U
313	Ravnåsen	Urskog/gammelskog	Lang sørvendt ras-/blokkmark med grandominert blandingsskog. Flere spesielle lav- og mosearter påvist: grynvrenge, kystårenever, filthinnelav, flatfellmose mfl. Kulturminne; steingjerde opp mot bergfoten.	B
314	Gyldermyra	Rikere sumpskog	Småvokst sumpskog, meget fuktig, dominert av bjørk og svartor. Feltsjiktet dominert av torvmoser.	C
315	Gylder	Rikere sumpskog	Sumpskog, meget fuktig, dominert av bjørk. Feltsjiktet dominert av torvmoser.	C
316	Klypen	Urskog/gammelskog	Granskog på storsteinet blokkmark. Sjelden naturtype. Subfossil skjelforekomst, gammel boplass?.	B
317	Lødeng	Bekkekløfter	Granskog langs bekk og høy bergvegg. Enkelte store steinblokkker. Spredt med bjørk og osp.	B
318	Lostangen	Rikere sumpskog	Sjeldent stor svartorskog. Feltsjiktet domineres av mjødurt, klourt i de våteste partiene.	B
319	Bjørnerød	Store gamle trær	Gjengroende hagemark med monumentale eiker, spisslønn, ask og lind.	B
320	Bratterøddalen	Rikere sumpskog	Dyp bergkløft med myrdrag. Påvist storstyltemose og krusfellmose.	B

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
321	Bjerkedal 1	Urskog/gammelskog	To skogkledte dalsøkk som møtes. Litt sumpskog i bunnen, gamle linderøtter (kloner).	B
322	Bjerkedal 2	Urskog/gammelskog	Vestvendt eldre granskog i skråning med noe blokkmark. Flere meget interessante arter hvorav to er rødlistet; grønnsko, svartsonekjuke.	A
323	Bjerkedal 3	Urskog/gammelskog	Trang sprekkedal med en god del blokkmark, bergvegger på sidene.	B
324	Bjerkedal N	Andre viktige forekomster	Lite nordvendt søkk med bergvegg.	C
325	Svarverdalen	Urskog/gammelskog	Lang trang dal med gammel granskog, store osper og mye død ved. Funn av flere sjeldne arter, deriblant grønnsko, pusledraugmose og blåfiltlav.	A
326	Kilen N	Urskog/gammelskog	Eldre granskog med noe ras- blokkmark i vestvendt skråning.	B
327	Lunderdalen (nikkelgruva)	Urskog/gammelskog	Bratt vestvendt li med trange nordgående sprekkedaler. Gammel gruve. Gammel skog med mye død gran i flere nedbr. stadier. Lind, hassel, noen større eiker og noen eldre osper. Rødlistearten grønnsko påvist.	A
328	Grindalsåsen	Urskog/gammelskog	Vestvendt li nedover mot sørgående dalsøkk. Gammel naturskog med funn av flere rødlistede og sjeldne arter, feks. ospehvitkjuke, okerporekjuke og svartsonekjuke.. Tilsynelatende kontinuitet i ospeved.	A
329	Gråbeindalen	Urskog/gammelskog	Nordøstgående trang dal med store bergvegger på vestsiden. Fuktig grandominert gammel skog. Noen interessante arter påvist; feks. pusledraugmose. Gammel hjemmefronthytte.	A
330	Muskehaugdalen	Urskog/gammelskog	Sørvendt søkk med fuktig tett grandominert skog, mye småbregne, sump i bunnen. Endel eldre osp, litt svartor. Noen interessante arter påvist, mest interessant er grønnsko.	A
331	Frøland	Urskog/gammelskog	Naturskog med gran og furu i blanding med storvokst osp. En av fylkets mest livskraftige lungeneversamfunn i barskog, flere sjeldne arter.	A
332	Torebråte S	Urskog/gammelskog	Nord-sør gående fuktdråg med sumpskog i bunnen beliggende på toppen av en ås. Skogområdet er preget av eldre naturskog og er sjeldent i fylket.	A
333	Kjernsrød	Bekkekløfter	Granskog i bekkedrag. Grov gran med innslag av store osper, noe hassel og bjørk. Stor svartor, noen med sokkeldannelser.	B
334	Askerødtjern S	Urskog/gammelskog	Lokaliteten er ødelagt av hogst. Bør slettes fra Natur2000.	U
335	Sjursbråten	Urskog/gammelskog	Granskogslokalitet med bergvegg og mye død ved.	C
336	Grimsrødødegård	Urskog/gammelskog	Daldråg med bergskrent. Høybonitet granskog, store osper og seljer, mye hassel. Rødlisteart påvist (mosearten grønnsko).	A
337	Veliødegård N	Urskog/gammelskog	Daldråg med bergvegg. Høybonitet granskog. Lite død ved, påvist fagerbrunpigg.	C
338	Trollhetta	Bekkekløfter	Bekkedal langs ei lita elv gjennom en stedvis trang og dyp dal. Sjelden naturtype i Østfoldsammenheng. Rik moseflora med flere indikatorarter både av sopp, lav og moser.	A
339	Rasa V	Urskog/gammelskog	Østvendt ulendt skråning med barskogsblanding, stedvis meget stort innslag av osp i flere nedbrytningsstadier. Relativt mye død ved i lokaliteten.	B
340	Svartedal V	Urskog/gammelskog	Høybonitet granskog i moserik blokkmark med bergvegg på østsiden av et lite bekkedråg. Lite død ved. Rødlistearten svartsonekjuke påvist.	A
501	Sukke, sør (nordre dam)	Dammer	Beitemarksdam med rødlisteartene stor og liten salamander.	A

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
502	Fløter, nord (nordre dam)	Dammer	Fjelldam med liten salamander.	A
503	Fløter, nord (søndre dam)	Dammer	Åkerdam med liten salamander.	A
504	Helgedalen	Dammer	Beitemarksdam med stor og liten salamander.	A
505	Sukke, sør (søndre dam)	Dammer	Beitemarksdam med stor og liten salamander.	A
506	Ekornmyr (vestre dam)	Dammer	Skogsdam med stor og liten salamander.	A
507	Ekornmyr (østre dam)	Dammer	Åkerdam.	B
508	Guttulsrud	Dammer	Åkerdam	B
509	Solberg	Dammer	Tundam	B
510	Grimsrød	Dammer	Åkerdam med stor og liten salamander.	A
511	Sukke, nord	Dammer	Skogsdam med liten salamander	A
512	Sukke, midtre	Dammer	Tundam med stor og liten salamander.	A
513	Bråte, nord (midtre dam)	Dammer	Skogsdam	B
514	Bråte, nord (søndre dam)	Dammer	Skogsdam	B
515	Bråte, nord (nordre dam)	Dammer	Skogsdam	B
517	Grøttvedt, øst (vestre dam)	Dammer	Beitemarksdam med stor og liten salamander.	A
518	Grøttvedt øst (østre dam)	Dammer	Oppdemmet åkerdam	B
520	Søndre Bråtetjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Myr-/skogstjern, trolig fisketomt	A
521	Ingulstad, vest (nordre dam)	Dammer	Beitemarksdam med stor og liten salamander.	A
522	Ingulstad, vest (søndre dam)	Dammer	Åkerdam med stor og liten salamander.	A
523	Skotvedt	Dammer	Åkerdam med liten salamander.	A
524	Våk	Dammer	Oppdemmet vannbasseng med stor og liten salamander.	A
525	Holm, sør	Dammer	Beitemarksdam med liten salamander.	A
526	Berg, øst	Dammer	Beitemarksdam med stor og liten salamander.	A
527	Vestland	Dammer	Beitemarksdam med liten salamander og spiasnutefrosk.	A
528	Navestad	Dammer	Oppdemmet skogsdam	B
529	Trudvang	Dammer	Skogsdam.	B
530	Unum	Dammer	Skogsdam med salamander.	A
533	Ros, sør (Roos)	Dammer	Hage-/tundam.	B
534	Kåbøl, nord (søndre dam)	Dammer	Oppdemmet beitemarksdam med stor salamander.	A
535	Løken	Dammer	Åkerdam.	B
536	Lødengtjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Skogstjern med stor salamander og spissnutefrosk.	A
537	Kure	Dammer	Skogsdam	B
539	Ombustvedt	Dammer	Hagedam med liten salamander	A
541	Gyldermyra	Dammer	Beitemarks-/skogsdam med liten og stor salamander.	A
542	Gylder, øst	Dammer	Beitemarksdam med salamander	A
543	Gylder, midtre	Dammer	Beitemarksdam	B
544	Gylder søndre	Dammer	Hage-/tundam med stor og liten salamander	A

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
545	Boslangen	Dammer	Oppdemmet beitemarksdam/skogsdam med stor salamander	A
547	Stensrud, nord	Dammer	Skogsdam	B
549	Veidal, sør	Dammer	Oppdemmet skogsdam	A
550	Vestre Veidal	Dammer	Beitemarksdam med stor og liten salamander.	A
552	Tveter, sør	Dammer	Skogsdam	B
553	Gurød	Dammer	Hage-/tundam med stor og liten salamander.	A
554	Veker (Hveker)	Dammer	Oppdemmet skogsdam	B
557	Tveter, øst (Tveiter)	Naturbeitemark	Naturengområdet delvis tresatt, påvist blodstorkenebb.	C
558	Flesbergtjern	Andre viktige forekomster	Tjern med bla. rik øyenstikkerfauna.	B
559	Dalatjernet	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Myr/ skogstjern med stor salamander og spissnutefrosk. Trolig fisketomt.	A
560	Vasstveditjern	Andre viktige forekomster	Myrtjern med påvist rødlisteart (spissnutefrosk).	A
561	Fisketjern, store	Andre viktige forekomster	Myrtjern	C
562	Blektjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Skogstjern, trolig fisketomt.	C
563	Trolltjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Skogstjern, trolig fisketomt.	C
564	Igletjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Myrtjern med liten salamander.	A
566	Augerødmosen	Intakt lavlandsmyr	Rel. urørt lavlandsmyr	C
567	Igletjernmosen	Intakt lavlandsmyr	Tilnærmet intakt, stort og variert myrkompleks.	B
568	Breidmosen	Intakt lavlandsmyr	Lokalt verneverdig myrkompleks.	B
569	Vang	Store gamle trær	1 gran med "maretopp", angivelig fredet i 1920-30-årene.	C
570	Kirkerød	Store gamle trær	Gran fredet 05.10.1938 ved Moss sorenskriverkontor, 3-stammet, kortnålet, "rar" gran. Noen av grenene med normal nålelengde, andre med nåler på 4 mm.	C
571	Sæby gård	Store gamle trær	En ekte slangegran, ca. 10m høy - den største av sitt slag i Østfold.	C
572	Sæbyvannet	Rike kulturlandskapssjøer	Middels næringsrik innsjø med kulturlandskap og skog omkring. Viktig fugleområde.	A
573	Langemyr	Intakt lavlandsmyr	Rel. urørt myr.	B
575	Gjøvika	Store gamle trær	Gammel boplass med gammel dam, svartor, ei ask og ei kjempegran.	C
577	Tollengen	Rike kulturlandskapssjøer	Grunn, smal kile, meget næringsrik med gjenvoksingssoner i indre deler. Rikt fugleliv der uvanlige arter forekommer, mye andefugl i trekktidene.	A
578	Tollengen	Naturbeitemark	Naturbeitemark, ukjent status.	C
579	Hobølelva, Bjørnerødv.- Vansjø	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	Stilleflytende flodlignende elveparti med stor betydning for artsmangfoldet, regnes bla. som en av de viktigste lokalitetene for øyenstikkere i fylket.	A
585	Sjursbråtetjern, øvre	Andre viktige forekomster	Skogstjern med lokal betydning for vannfugl, samt sjelden insektsart.	C
586	Ravnsjø	Andre viktige forekomster	Større tjern med sjelden øyenstikkerart.	A
588	Sverigetjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Fisketomt tjern.	C
590	Langetjern/ Langtjern	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Fisketomt tjern med rik øyenstikkerfauna.	C
595	Bergsjøtjern V	Urskog/gammelskog	Gammelskogsområde, ikke undersøkt.	U
596	Muskedalstjern	Andre viktige forekomster	Referansetjern for sedimentundersøkelser.	B
598	Brønnerødtjern	Ikke forsurede restområder	Myrtjern med uvanlig høy pH. Særlig viktig viltområde.	B

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
599	Sperbund	Rike kulturlandskapssjøer	Grunn bukt med rik fuglefauna og rødlistede øyenstikkere. Jaktforbud.	A
600	Kilebukta	Rike kulturlandskapssjøer	Grunn kile, hekkefunksjon samt hvile- og rasteplass i trekktida. Tidl. vurdert vernet.	C
603	Fjell	Andre viktige forekomster	Skjellsandforekomst	C
604	Lundermosen	Intakt lavlandsmyr	Relativt intakt lavlandsmyr med påvist rødlisteart.	A
605	Fledsbergmosen	Andre viktige forekomster	Større myr, delvis ødelagt.	C
606	Kjesebotnmosen	Intakt lavlandsmyr	Delvis intakt lavlandsmyr.	B
607	Belgemosen	Andre viktige forekomster	Større myr, noe ødelagt av grøfting.	B
609	Almklo	Gammel edellauvskog	Forekomst av alm.	C
610	Hobølelva, Kure - Bjørnerødv.	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	Stilleflytende elveparti, bla. med forekomst av direkte truet øyenstikkerart.	A
612	Annerød	Store gamle trær	To store eiker	C
613	Holmefjorden	Andre viktige forekomster	Edelløvskog med nattfiol	U
614	Holmen	Andre viktige forekomster	Edelløvskog	U
615	Haretangen, NV for tangen	Rik edellauvskog	Lindebestand	U
616	Virebukt	Store gamle trær	Stor lønn	C
617	Bjørnerød	Store gamle trær	Forekomst av store eiker og noe lind	B
618	Bjørnerød	Andre viktige forekomster	Skjellsandforekomst og store eiker.	C
619	Fjellet	Naturbeitemark	Fraflyttet gård, landsted i dag. Lang kulturpåvirkning, naturenga har fine forekomster av tørrbakker med stedvis fin flora	C
620	Demme	Naturbeitemark	Kulturlandskap med artsrike enger	C
621	Damnen	Naturbeitemark	Fraflyttet plass, natureng beites i dag av sau.	C
622	Rusvik	Naturbeitemark	Nedlagt plass, rester etter hus. Beitearealet brukes ikke, men fortsatt rel. urterik flora.	C
623	Bratterød	Naturbeitemark	Utmarksbeite, beites i dag av sau. Beitede flater ned mot Vansjø sjeldent.	C
625	Sanderød	Naturbeitemark	Storfebeite i NV-helling i overgangen mellom skog og dyrka mark.	C
626	Sperbund	Naturbeitemark	Natureng som gradvis går over til skogsbeite i sør.	C
627	Kirkebygda	Naturbeitemark	Verdifullt kulturlandskap. Eng beitet av storfe.	C
628	Keiserdalen	Slåtteenger	Verdifullt kulturlandskap med funn av rødlisteart.	C
629	Kastet	Slåtteenger	Verdifullt kulturlandskap. Slåttemark som fortsatt slås, rel. artsrik.	C
630	Kåter	Skogsbeiter	Skogsbeite, sjelden naturtype.	C
631	Hobølelva, Kobøl-Flakstad	Naturbeitemark	Elvestrekning omgitt av naturenger i ravinelandskap. Funn av rødlistearten elvevannymfe i elva.	B
632	Mosseros	Naturbeitemark	Småkollete beitehage stedvis bevokst med trær ned mot Vansjø, beites av storfe.	C
633	Røstad	Naturbeitemark	Urterikt engareal med noe løvtrær og partier med fjell i dagen. Mye sommerfugl. Påvist rødlistearten solblom.	B
634	Flesjø	Naturbeitemark	Beitemark, landskapsmessig interessant.	C
636	Storemyr	Intakt lavlandsmyr	En av få intakte myrer i kommunen	B
637	Guthus søndre	Store gamle trær	Liten lund med store, gamle eiker og lindetrær.	C
638	Veidal vestre	Store gamle trær	Stor eik i jordekant.	C
641	Helgedalen	Hagemark	Bjørkehage, av og til med beitende ungdyr.	U
642	Haugen nordre	Andre viktige forekomster	Hagemark med skjellsandforekomst, usikker status.	U
643	Eng	Hagemark	Hagemarker med einerutforming	U
645	Svinna Ø for Sæbyv.	Viktige bekkedrag	Elvestrekning med fossestryk og stilleflytende partier.	C
646	Tveter, Svinndal	Hagemark	Gammelt kulturlandskap. Hestehage utformet som rik og frodig "park", askealleer langs veien.	U

Lok. nr.	Lokalitet	Naturtype	Kort beskrivelse	Verdi
647	Skallerød	Hagemark	Hagemark på bergrygg langs riksveien.	C
648	Sandås, nord for-	Store gamle trær	Enorm lerk. Østfolds største?	C
649	Lunderkrysset, 700 m SV for-	Store gamle trær	To store furuer.	C
650	Flesberg(krysset), 300m S for-	Store gamle trær	Ei stor furu.	C
651	Setradalen	Store gamle trær	Bestand av stor gran. Vålers største?.	C
652	Løkeberg	Store gamle trær	Stort eiketre	C
653	Folkestadbråten, 100m S for-	Store gamle trær	Bestand av stor gran.	C
656	Rasa	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	Meandrerende elveløp i ravinelandskap omkring den nedlagte husmannsplassen Rasa.	C
657	Danserfjella	Urskog/gammelskog	Naturskogsområde, relativt lite påvirket.	B
658	Kirkebekken	Viktige bekkedrag	Viktig bekkedrag.	C
660	Engsbekken/ Tjernsrødbekken	Viktige bekkedrag	Bekkeløp med funn av tidl. rødlistet øyenstikker.	C
662	Folkestadbekken	Viktige bekkedrag	Viktig bekkedrag	C
663	Skårnesbekken	Viktige bekkedrag	Viktig bekkedrag	C
664	Augerødbekken	Viktige bekkedrag	Viktig bekkedrag	C
665	Foko	Dammer	Gårdsdam med både stor og liten salamander.	A
671	Lødengfjorden	Rike kulturlandskapssjøer	Rik fjord i Vansjø, påviste rødlistearter (øyenstikker; armert blåvannymfe, slettsnok).	A
675	Bliksøya, V	Rikere sumpskog	Svartorsumpskog	C
676	Langemyr	Intakt lavlandsmyr	Ugrøftet myr med stautstarr (=rankstarr) rødlistet (V+) og regionalt meget sjelden art.	A
682	Sandem	Store gamle trær	Stort edelløvtre i veikant med stor lindelav.	C
685	Kjernsrødvann	Andre viktige forekomster	Tjern med beverhytte og rik øyenstikkerfauna.	C
686	Nordbyelva/ Mørkelva	Viktige bekkedrag	Bekkedrag, bla. med sjelden øyenstikker.	A
694	Tveter, øst	Dammer	Beitemarksdam med liten salamander.	A
696	Veker (Hveker)	Store gamle trær	En del store eiker og lindetrær i beiteområdet	B